

АПЕЛАЦИОНИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ

БИЛТЕН

СУДСКЕ ПРАКСЕ

КРАГУЈЕВАЦ - година I

број 2/2010

intermex
Software & Communication
Београд

**БИЛТЕН СУДСКЕ ПРАКСЕ
АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ**

За Апелациони суд у Крагујевцу: Весна Петровић, *вф председника суда*

ИЗДАВАЧ: **Intermex**, Београд, Булевар војводе Мишића 37/II
За издавача: Љиљана Миланковић-Васовић, *директор*

**ГЛАВНИ
И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:** Весна Петровић, *вф председника суда*

**Заменици главног
и одговорног
уредника:**
- за кривичну материју: Александар Блануша, *судија*
- за грађанску материју: Божидар Вујичић, *судија*

РЕДАКЦИЈА:

СУДИЈЕ: Милунка Цветковић, Оливера Бојовић, Радоман Спарић,
Обрен Јездић, Смиљана Ристић, Симонида Милорадовић,
Милорад Јанићијевић

**СЕКРЕТАРИ
РЕДАКЦИЈЕ:**
- за кривичну материју, Ивана Пламенац,
судијски помоћник
- за грађанску материју, Марија Лекић,
судијски помоћник

**ТЕХНИЧКИ
СЕКРЕТАР:** Славица Јовановић

ШТАМПАРИЈА: "Радунић", Београд

Свако копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целине или делова текста из овог Билтена представља повреду ауторског права и кривично дело (сходно одредбама члана 187. Закона о ауторском и сродним правима и члана 199. Кривичног законика РС).

Коришћење делова текста из овог Билтена дозвољено је сходно ауторском праву и уз сагласност издавача.

САДРЖАЈ

КРИВИЧНО ПРАВО

Александар Блануша

**Најчешћи уочени недостаци у изради
првостепених кривичних пресуда 7**

Љубинко Тетеновић

**Држање учиниоца после учињеног кривичног дела
као олакшавајућа околност 14**

Мила Фроку

Малолетничка делинквенција – партнерски рад 24

Марија Марковић

**Преглед кривичних дела у вези са опојним дрогама
са аспекта праксе домаћих судова 31**

СУДСКА ПРАКСА

Сентенце из одлука судова 37

Материјално право 37

Процесно право 60

ГРАЂАНСКО ПРАВО

Сузана Видановић

Вршење родитељског права 81

СУДСКА ПРАКСА

Сентенце из одлука судова 84

Материјално право 84

Процесно право 95

Породично право 103

Радно право 111

КРИВИЧНО ПРАВО

*Александар Блануша,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НАЈЧЕШЋИ УОЧЕНИ НЕДОСТАЦИ У ИЗРАДИ ПРВОСТЕПЕНИХ КРИВИЧНИХ ПРЕСУДА

1. УВОД ПРЕСУДЕ

Одредбом чл. 361 ст. 2 Законика о кривичном поступку (ЗКП), прописано је шта треба да садржи увод пресуде. Поред осталог, име и презиме тужиоца, браниоца, законског заступника и пуномоћника који су били присутни на главном претресу, дан објављивања изречене пресуде и да ли је главни претрес био јаван.

Врло често у увод пресуде нису унети **подаци о имену и презимену присутних лица** и поред тога што ова законска одредба то изричито предвиђа.

Затим, у погледу дана објављивања изречене пресуде врло често у уводу стоји да је главни претрес одржан одређеног дана а да је пресуда **донета и јавно објављена** другог дана. Ово није правилно, будући да је одредбом чл. 348 ст. 3 ЗКП прописано да ће се одмах после објављивања да је главни претрес завршен, веће повући на већање и гласање ради доношења пресуде, затим, одредбом чл. 350 ст. 1 ЗКП прописано је да ако суд у току већања не оцени да треба поново отворити главни претрес ради допуне поступка и разјашњења појединих питања изрећи ће пресуду, а одредба чл. 357 ст. 1 ЗКП прописује да ће изречену пресуду председник већа одмах објавити, а ако суд није у могућности да то одмах учини одложиће се објављивање пресуде највише за три дана. Дакле, одложити се може објављивање пресуде а не њено "доношење" како то често стоји у уводу првостепених пресуда.

Такође, у уводу пресуде се врло често изоставља навођење да ли је главни претрес био **јаван**.

2. ИЗРЕКА ПРЕСУДЕ

Шта треба да садржи изрека пресуде прописано је одредбама чл. 361 ст. 3, 4 и 5 ЗКП. Сходно ст. 3 овог члана, изрека треба да садржи све **личне податке** о оптуженом који су предвиђени одредбом чл. 89 ст. 1 ЗКП, али врло често изрека не садржи све податке које предвиђа ова законска одредба.

Затим, ставом 4 чл. 361 ЗКП, прописано је да ако је оптужени оглашен кривим изрека пресуде мора обухватити све податке наведене у чл. 356 ЗКП, међутим, често се у првостепеним пресудама код новчане казне, па чак и код казне затвора, наводи да се оптуженом **изриче казна** и поред тога што одредба чл. 356 ст. 1 тач. 3 ЗКП, прописује да се у пресуди којом се оптужени оглашава кривим мора **навести на какву се казну "осуђује оптужени"**. На казне се оптужени осуђује, а изричу му се мере безбедности, мере упозорења, васпитне мере итд. Одредбама чл. 43 Кривичног законика (КЗ), прописано је да у казне спадају казна затвора, новчана казна, рад у јавном интересу и одузимање возачке дозволе. Тачно је да КЗ и за казне и за мере које се могу изрећи оптуженом користи појам "изрећи", међутим, ради се о материјалном пропису, а ЗКП, као пропис који одређује ток поступка, доношење, објављивање и израду пресуде, неспорно у наведеној одредби чл. 356 ст. 1 тач. 3, прописује да се у осуђујућој пресуди мора навести на какву се казну "осуђује" оптужени, па се приликом израде пресуде суд мора придржавати ове одредбе.

Одредбом чл. 356 ст. 1 тачка 6 ЗКП, прописано је да изрека осуђујуће пресуде треба да садржи и одлуку о урачунавању притвора, што се у пракси увек поштује, међутим, уочене су пресуде у којима изрека садржи и **одлуку о укидању или продужењу притвора**. По завршеном главном претресу, применом одредбе чл. 358 ст. 5 ЗКП, судеће веће (а не веће из чл. 24 ст. 6. ЗКП), мора да одлучи о притвору, уколико се оптужени већ налази у притвору, с тим што се о продужењу или укидању притвора доноси посебно решење, а у изреку пресуде се уноси одлука о урачунавању временаведеног у притвору у казну на коју је осуђен оптужени. Рокови за израду пресуде и решења и рокови за изјављивање жалбе на пресуду и решење нису исти, па је стога и прописано да се о судбини притвора одлучује посебним решењем. У супротном би оптужени знатно дуже остао у притвору до доношења другостепене одлуке, будући да су рокови за изјављивање жалбе на пресуду 8 или пак 15 дана, а рок за изјављивање жалбе

на решење је 3 дана и пресуда се израђује у роковима прописаним одредбама чл. 360 ЗКП, а решење о укидању или продужењу притвора се писмено израђује истог дана када је и донето.

Следећи пропуст који је уочен у изрекама првостепених пресуда односи се на одлуку о изреченој мери безбедности (чл. 356 ст. 1 тачка 5 ЗКП) и то када је у питању **мера безбедности одузимање предмета** из чл. 87 КЗ. Одредбом чл. 87 ст. 3 КЗ, прописано је да се законом може одредити обавезно одузимање предмета. Такав је случај нпр. код кривичног дела неовлашћена производња и стављане у промет опојних дрога из чл. 246 КЗ. Међутим, уочено је да се код овог, и других кривичних дела за која се прописује обавезно изрицање мере безбедности одузимање предмета, уопште суд не позива у изреци, па ни у образложењу, на одредбе чл. 87 КЗ, нити се уопште помиње мера безбедности одузимање предмета већ се само наводи да се предмети одузимају на основу законске одредбе којом је наложено обавезно одузимање тих предмета (конкретно код кривичног дела 246 КЗ, наводи се ст. 7 овог члана и по њему одузимају предмети). Ово није правилно, будући да се и у тим ситуацијама ради о изрицању мере безбедности одузимање предмета из чл. 87 КЗ, с тим што је код тих кривичних дела изрицање ове мере обавезно, па у изреци треба да стоји да се окривљеном изриче мера безбедности одузимање предмета из чл. 87 КЗ, уз навођење предмета који се овом мером одузимају, а у образложењу ће суд навести да је у конкретном случају одузимање предмета обавезно и навести одредбу која то прописује.

Уочено је и да у појединим пресудама којима се окривљени ослобађају од оптужбе, уместо навођења у изреци **чл. 355 ст. 1 тач. 2 ЗКП** стоји **чл. 355 ст. 1 тач. 3 ЗКП** (пресуде донете после ступања на снагу Закона о изменама и допунама ЗКП, "Сл. Гласник" РС 72/09). То је свакако неправилно, јер чл. 355 ЗКП сада има две тачке, а у оваквој ситуацији другостепени суд, и поред тога што је правилно одлучено у смислу ослобађања оптуженог од оптужбе, преиначује ову пресуду јер се Суд погрешно позвао на законску одредбу по којој оптуженог ослобађа од оптужбе, с тим што се таква изрека може сматрати и неразумљивом у смислу одредбе чл. 368 ст. 1 тачка 11 ЗКП, јер се ослобађање врши по непостојећој одредби, што доводи до укидања првостепене пресуде и враћања предмета првостепеном суду на поновно суђење.

Врло је често пропуштање првостепеног суда да одлучи изреком пресуде о **одузимању имовинске користи** од оптуженог и поред тога што од-

редба чл. 91 ст. 1 КЗ прописује да нико не може задржати имовинску корист прибављену кривичним делом. Дакле, суд **по службеној дужности**, без обзира на предлог тужиоца, мора окривљеном изрећи меру одузимања имовинске користи уколико је ова корист стечена извршењем кривичног дела. Наравно, са пажњом да се не повреде права оштећених у погледу њихових имовинско-правних захтева, у смислу одредаба чл. 93 КЗ. Најчешћи овакав случај је код кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из чл. 246 КЗ, када се оптужени оглашава кривим за неовлашћену продају опојне дроге, којом продајом је неспорно стекао имовинску корист, а од њега се ова имовинска корист не одузима. Сходно одредби чл. 356 ст. 1 тачка 5 ЗКП, изрека пресуде којом се оптужени оглашава кривим мора да садржи и одлуку о одузимању имовинске користи (ако је корист стечена извршењем кривичног дела), а сам поступак одузимања имовинске користи прописан је одредбама чл. 513–520. ЗКП.

Затим, одредбом чл. 356 ст. 1 тачка 7 ЗКП, прописано је да изрека треба да садржи **одлуку о трошковима** кривичног поступка, међутим, првостепени судови врло често у изреци наводе да ће о трошковима бити одлучено **посебним решењем**. Ово није правилно, будући да је суд дужан да пресудом одлучи о трошковима поступка и то у смислу одредаба чл. 196 ЗКП када се оптужени оглашава кривим, а у смислу одредаба чл. 197 ЗКП када се оптужени ослобађа од оптужбе, или је оптужба одбијена. Посебним решењем се, у смислу одредбе чл. 194 ст. 2 ЗКП, може одлучити само о висини трошкова. Дакле, суд је дужан да одлучи пресудом (у смислу одредбе чл. 194 ст. 1 ЗКП и решењем којим се обуставља кривични поступак) ко ће сносити трошкове поступка и колико они износе, а у случају да недостају подаци о висини трошкова, посебним решењем ће се одлучити само о висини тих трошкова, у целости или делимично.

Код **одлуке о трошковима** кривичног поступка врло често у изреци стоји и да се оптужени обавезује да плати **паушал и трошкове**, што је нејасно јер, у смислу чл. 193 ЗКП, паушал спада у трошкове поступка (чл. 193 ст. 2 тач. 9 ЗКП). Код одлуке о паушалу првостепени судови се врло ретко позивају (или готово никад) на одредбе чл. 27 Правилника о накнади трошкова у судским поступцима, не само у изреци, него овај правилник не помињу ни у образложењу, па га вероватно и не примењују.

Потом, када је оптужени осуђен на **новчану казну у одређеном износу** врло често се само наводи да га суд осуђује на новчану казну, а

без навођења речи "у одређеном износу", што је противно одредби чл. 356 ст. 2 ЗКП, која прописује да се мора навести да ли је оптужени осуђен на новчану казну у дневним износима или у одређеном износу.

У изрекама пресуда којима се изриче **условна осуда**, врло често се не користи законска терминологија (чл. 65 ст. 1 КЗ), у том смислу да се оптуженом утврђује казна затвора и истовремено одређује да се она неће извршити ако за време које одреди суд оптужени не учини ново кривично дело. Уместо тога, врло често се ова кривична санкција другачије формулише (нпр. утврђује се казна затвора уз услов да оптужени не понови кривично дело и сл.), а било је случајева и да се у изреци пресуде наводи да се оптуженом **одлаже извршење казне** под условом да не учини ново кривично дело. Овде се чак мешају два института кривичног права и то условна осуда као мера упозорења и одлагање извршења казне затвора.

Затим, још увек се наилази на пресуде чија изрека, у чињеничном опису кривичног дела за које се оптужени оглашава кривим, не садржи **субјективне елементе општег појма кривичног дела** из чл. 22 КЗ (урачунљивост, умишљај и свест о забрањености дела, а евентуално и нехат код кривичних дела за које закон изричито предвиђа да могу бити учињена и нехатно).

Потом, код кривичног дела **угрожавање јавног саобраћаја** из чл. 289 ЗКП и кривичног дела тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из чл. 297 КЗ, када се оптужени оглашава кривим да је кривично дело учинио непоштовањем одредбе чл. 45 Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима, па је возилом управљао неприлагођеном брзином, врло често се у изреку пресуде **не уноси брзина** којом се оптужени кретао, нити брзина која би била прилагођена датим саобраћајним условима, што изреку пресуде чини неразумљивом, јер се оптужени оглашава кривим да је возилом управљао неприлагођеном брзином, а да није наведено нити којом се брзином кретао, нити која би брзина била прилагођена.

3. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕСУДЕ

Одредбама чл. 361 ст. 6, 7, 8, 9. и 10 ЗКП, прописано је шта треба да садржи образложење пресуде. Пре свега да суд одређено и потпуно изнесе **које чињенице и из којих разлога узима као доказане или недоказане**, из којих доказа које одлучне чињенице утврђује. Ово често није испоштовано, у том смислу што суд не наводи потпуно јасно и одређено

шта је из ког доказа утврдио, већ се често само наводе докази, некада чак и без навођења у битноме садржине тих доказа (нпр. исказа сведока), па се потом каже "из напред изведених доказа, суд је утврдио да је окривљени извршио кривично дело" и сл. Овакви разлози су нејасни, а нарочито у ситуацији када се ради о противречним доказима, када је суд дужан да нарочито да оцену веродостојности противречних доказа (ст. 7 чл. 361 ЗКП). Такође, врло је чест случај да се у образложењу пресуде уопште не дају разлози о томе зашто суд није **уважио поједине предлоге странака**, што је такође у обавези да учини сходно овој законској одредби. То се односи и на случај када суд **не прихвати непосредно испитивање сведока и вештака**, па је читање исказа односно налаза и мишљења учињено по чл. 337 ст. 2 ЗКП, без те сагласности.

Нису ретке пресуде у којима се, код образлагања субјективних елемената дела, наводи само да је окривљени поступао са умишљајем, а да се уопште не наводи да ли је у питању **директни или евентуални умишљај**, а поготово не у чему се тај умишљај код конкретног кривичног дела састоји. Такође, има пресуда у којима се остали субјективни елементи у образложењу чак и не помињу, а посебно када је у питању свест о забрањености дела.

Код **образлагања одлуке о изреченој кривичној санкцији** врло често се само преписује законска формулација из чл. 54 КЗ, а да се не каже јасно како се у конкретном случају цени степен кривице, јачина угрожавања или повреде заштићеног добра, околности под којима је дело учињено, личне прилике оптуженог, те друге околности које се односе на личност оптуженог. У неким случајевима чак је нејасно шта од ових околности суд узима као олакшавајуће а шта као отежавајуће. Нарочито је присутно да судови не образлажу **нарочито олакшавајуће околности** у смислу одредбе чл. 56 ст. 1 тач. 3 КЗ, када се оптуженом ублажава казна. У неким случајевима се чак нарочито олакшавајуће околности и не помињу, а у неким случајевима се користи термин "особито олакшавајуће околности", који термин не постоји у нашем кривичном законодавству још од 01.01.2006. године.

Затим, уочено је у једном случају да је Суд погрешно применио одредбу чл. 60 ст. 2 тач. 4 КЗ, која се односи на изрицање јединствене казне за кривична дела **учињена у стицају** када је Суд за сва кривична дела утврдио новчане казне, у том смислу што је јединствена казна одмерена у износу мањем од збира појединачно утврђених казни, а што је противно овој законској одредби.

Уочено је и код **продуженог кривичног дела** да се не наводи конкретно, у смислу одредбе чл. 61 ст. 1 КЗ, које то околности постоје, па су у конкретном случају испуњени законски услови за постојање продуженог кривичног дела. Обично се наводи само да је учињено више истих или истоврсних кривичних дела у временској повезаности од стране истог учиниоца, али не и које још најмање две околности постоје да би по одредби чл. 61 ст. 1 КЗ, могло да постоји продужено кривично дело.

Уочено је и код кривичних дела која се тичу **безбедности саобраћаја** да су образложења непотпуна и нејасна код образлагања облика видности у односу на основно дело (умшљај или нехат) и у односу на тежу последицу (нехат).

Затим, уочено је да у неким пресудама, како у изреци тако и у образложењу, стоји да ће се **новчана казна заменити казном затвора** ако се новчана казна ни принудним путем не може наплатити. У вези са овим наводим да чл. 51 ст. 2 КЗ више не предвиђа **немогућност принудне наплате** као услов за замену новчане казне казном затвора, међутим, одредбом чл. 356 ст. 2 ЗКП, прописано је да пресуда којом се оптужени оглашава кривим треба да садржи и "начин замене новчане казне, кад се она ни принудним путем не може наплатити". Овде се очигледно ради о несагласности ова два закона.

У неким случајевима је уочено да се поједини делови образложења уопште **не односе на конкретну одлуку**, што је вероватно последица коришћења рачунара у изради одлуке и жеље да се уштеди време преузимањем образложења из неке сличне одлуке. У једном случају се чак део образложења осуђујуће пресуде донете по оптужници јавног тужиоца, односио на ослобађање од оптужбе по приватној кривичној тужби.

Поред реченог, уочено је да у релативно великом броју случајева **записници о главним претресима нису потписани** од стране председника већа односно судије појединца, па ни онај записник који садржи изворник пресуде.

Такође, уочено је да су у неким предметима **одлуке писмено израђене после веома дугог временског периода**, па чак у једном случају после седам и по година.

Ово су најчешћи пропусти који су уочени у првостепеним пресудама, уз напомену да предмет овог чланка није указивање на пропусте код образлагања појединих кривичних дела.

*Љубинко Петеновић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ДРЖАЊЕ УЧИНИОЦА ПОСЛЕ УЧИЊЕНОГ КРИВИЧНОГ ДЕЛА КАО ОЛАКШАВАЈУЋА ОКОЛНОСТ

Уводне напомене

Општа тековина кривично права јесте да кривичне санкције може изрицати само суд у кривичном поступку. Иако је данас систем кривичних санкција по важећем кривичном закону, проширен и обогаћен и другим врстама кривичних санкција осим казне затвора и новчане казне (рад у јавном интересу, одузимање возачке дозволе, мере упозорења са посебном разрадом врсте условне осуде – условна осуда са заштитним надзором и у поступку извршења кривичних санкција прописана могућност издржавања казне затвора до једне године у просторијама у којима осуђени станује – тзв. кућни затвор), казна је и даље остала најважнија кривична санкција за законодавца јер је прописивањем ограничења за која се кривична дела према прописаној казни може изрећи одређена санкција, да се за нека дела или према одређеној категорији учиниоца казна не може ублажити или изрећи условна осуда. За поједине кривичне санкције, због економских прилика или незаинтересованости, држава није обезбедила услове за њихово извршење, а судови због неспремности или недовољног разумевања сврхе и значаја нових санкција, било као главних или споредних, исте не изричу него прибегавају ранијој устаљеној пракси изрицања казне затвора, новчане казне и условне осуде, па је јасно са којих разлога систем кривичних санкција није заживео у пракси у својој целокупности.

У теорији кривичног права и судској пракси постоји **редовно** одмеравање кривичне санкције (у границама прописаним законом за одређено кривично дело) и **изузетно одмеравање** кад се врши ублажавање ка-

зне. Стога се појављују и схватања постојања законског и судског одмеравања кривичне санкције.

Када је реч о **редовном судском** одмеравању кривичне санкције за одређено кривично дело основни критеријуми јесу прописана казна, сврха кажњавања и олакшавајуће и отежавајуће околности прописане одредбом чл. 54 Кривичног законика.

Историјат

Законик Цара Душана и Карађорђево криминално закон, не садрже одредбе о олакшавајућим и отежавајућим околностима при одмеравању казни, док Криминални (Казнитељни) законик Србије од 29.03.1860. године, у Параграфу 59, помиње олакшавне, а отежавне околности у Параграфу 69. Кривични законик Краљевине Југославије од 16.02.1929. године, па и сви каснији кривични законици и закони, као и сада важећи Кривични законик, како је то напред наведено, прописују олакшавајуће и отежавајуће околности које су судови дужни у кривичном поступку утврдити, оценити и дати им адекватан значај приликом изрицања кривичне санкције.

Бројне су околности које могу имати значаја за одмеравање кривичне санкције, па се све и не могу прописати законом. Из наведеног разлога, Кривични законик, у чл. 54, појединачно је набројао околности које имају посебан значај при одмеравању казне, а једна од њих је и држање учиниоца после учињеног кривичног дела.

Како се ова околност од стране судова користи често као олакшавајућа околност, понекад с правом, а често и погрешно узима као олакшавајућа, то је задатак овог реферата да се држање учиниоца после учињеног кривичног дела детаљније разјасни и допринесе њеном правилном и пуном сагледавању као олакшавајуће околности и при давању адекватног значаја што ће надамо се бити од користи приликом одмеравања казне од стране како првостепеног тако и другостепеног суда.

Још у Кривичном законнику Краљевине Југославије, у Параграфу 70, поред осталих околности и одмеравања казне наводи се и држање учиниоца после учињеног дела (да ли се за исто каје и да ли се труди да поправи или уклони наступеле последице, а цениће се и мера увиђавности).

Појам држања учиниоца, је широк скуп могућих околности које карактеришу понашање учиниоца после учињеног кривичног дела и да би се исти прецизно одредио треба утврдити на које се ово држање временски период односи и у чему се оно састоји.

Као релевантно држање учиниоца за одмеравање казне треба узети време од извршења дела па до доношења коначне одлуке о кривичној санкцији за учињено кривично дело, што подразумева не само првостепени и другостепени поступак, већ и поступак преиначавања правноснажне пресуде са разлога предвиђених у чл. 405 ст. 1 тач. 4 ЗКП.

Како се по важећем Кривичном закону узима да је кривично дело свршено наступањем последице, а време извршења дела кад је учинилац радио или био дужан да ради, онда се поставља питање да ли се поједина понашања учиниоца у времену од извршења дела па до наступања последице могу узети у обзир као држање учиниоца после учињеног кривичног дела, без обзира што се она могу сматрати и као држања у току извршења дела, на које питање сматрам да треба дати потврдан одговор уз извесне услове.

Садржински држање учиниоца обухвата различита понашања која се односе на његов став према кривичном делу које је учинио, према жртви кривичног дела, према поступку који се због кривичног дела води, као и опште његов даљи живот после извршења кривичног дела. При покушају неке класификације и систематике ових понашања сва она би се, пре свега, могла поделити у две групе:

а) држање учиниоца у односу на учињено кривично дело и околности везане за њега, и

б) држање учиниоца уопште у даљем животу.

Посебни случајеви држања учиниоца после учињеног кривичног дела која су прописана одредбом чл. 58 ст. 2 КЗ - кад суд може ослободити од казне учиниоца кривичног дела за које је прописана казна затвора до пет година, ако после извршеног кривичног дела, а пре него што је сазнао да је откривен, отклони штетне последице дела или накнади штету проузроковану кривичним делом, као и код кривичних дела за која је прописана казна затвора до три године, или новчана казна, ако на основу споразума постигнутог са оштећеним испуни све обавезе из тог споразума чл.

59 КЗ, неће бити предмет овог реферата, налазећи да је потпуно јасно ако се учинилац не ослободи од казне, да ова понашања учиниоца треба оценити као особито олакшавајућу околност кроз чињеницу држања учиниоца после извршеног кривичног дела.

Законодавац даје велики значај понашању окривљеног после учињеног кривичног дела на тај начин што уз испуњење одређених обавеза прописује изрицање условне осуде код појединих кривичних дела (примера ради кривичних дела из чл. 169, чл. 191 ст. 5, чл. 195 ст. 4, чл. 196 ст. 4, чл. 219 ст. 2, чл. 246а, чл. 260 ст. 4, чл. 261 ст. 4, чл. 262 ст. 4, чл. 263 ст. 7, чл. 264 ст. 3, чл. 266 ст. 5 и чл. 280 ст. 4, или пак да се против учиниоца поступак може обуставити од кривичног дела из чл. 190 ст. 4 КЗ).

Жаљење и искрено кајање учиниоца због учињеног кривичног дела може представљати олакшавајућу околност у зависности од тога у којој мери је изражено и колико је чврст његов став у осуди свог дела као неморално и друштвено неоправдано, на основу чега се и цени став учиниоца према учињеном делу.

Отклањање штетних последица треба да се односи на последицу која је наступила извршењем кривичног дела и понашање учиниоца треба да се састоји у успостављању ранијег стања да би се такво понашање оценило као олакшавајућа околност (примера ради, то би могли бити у пракси случајеви: пуштање отетог лица од кривичног дела отмица, ослобађање лица противправно лишеног слободе, враћање одузетих ствари од кривичних дела против имовине, отклањање наступеле опасности, уништење лажне исправе начињене ради употребе као праве, опозивање лажног исказа, омогућавање и стварање услова да други отклоне последицу, у случају пријављивања злочиначког удружења властима од стране његовог припадника и сл.).

Такође, може да буде значајна околност да се учинилац трудио да отклони последицу, иако у томе није успео (нпр. да угаси пожар, лицу коме је нанео повреде укаже помоћ или га превезе у здравствену установу, позове помоћ или доведе себе у опасност, претрпи повреде или штету у покушају да отклони штетну последицу).

Ублажавање штетних последица од стране учиниоца у неким случајевима може да буде остварено само **делимично**, што умањује тежину последице и изражава позитиван став учиниоца у случајевима кад пружа

жа извесну компензацију или сатисфакцију оштећеном да би ублажио штетне последице, а то би могло бити кад поправља оно што је кривичним делом оштећено или покварено, помаже породици убијеног или настрадалог у саобраћајној незгоди, страдањем о деци настрадалог, плаћањем трошкова сахране и др. И само обећање у овом правцу може имати значаја у зависности од оцене колико су та обећања искрена, од постојања стварне спремности да се испуне, као и објективних могућности учиниоца да обећања оствари.

Кад је у питању **добровољни одустанак** од покушаја или каквих припремних радњи, иако институт добровољног одустанка може бити основ за ослобођење од казне или ублажавање исте па не буде примењен, онда се он може узети као олакшавајућа околност, али се у том случају не узима као држање учиниоца после извршеног кривичног дела већ као држање учиниоца у току извршења дела.

Извињење: Манифестација позитивног држања учиниоца у односу на лице према коме је учињено кривично дело је извињење, којим учинилац изражава жаљење због кривичног дела које је учинио и његово настојање да истом пружи извесну моралну сатисфакцију. Као такво извињење може представљати олакшавајућу околност. Код увреде или опозивања клевете извињење на изванредан начин представља негирање извршеног дела и таквом позитивном држању учиниоца треба придати значај не само олакшавајуће већ и нарочито олакшавајуће околности, док код других кривичних дела извињење представља израз жаљења или кајања. При оцени значаја ове околности одлучујуће су побуде из којих се оно чини као и искреност извињења. Под којим условима је извињење учињено, на који начин и у којој форми и где је дато су од значаја за оцену ове околности (да ли је учињено лично оштећеном или пред судом, усмено или писмено, под утицајем других или по сопственој иницијативи).

У ситуацији кад учинилац искрено жели и хоће оштећеном да да извињење и у том правцу изражава спремност, а оштећени не жели то да прихвати, сматрам да такво држање учиниоца треба оценити као околност која има карактер олакшавајуће околности, с тим што јој треба придати мањи значај.

Код кривичних дела чија се последица састоји у повређивању тела оштећеног, интересовање учиниоца за здравствено стање оштећеног, оби-

лазак истог док се налази на лечењу и брига за опоравак оштећеног, нуђење њему и његовој породици сваког вида помоћи у циљу постизања успеха лечења и опоравка, треба да буде цењена као олакшавајућа околност при одмеравању кривичне санкције.

Накнада штете: Знатан број кривичних дела прописаним кривичним закоником и код кривичних дела из посебних закона, за последицу имају конкретну опасност која се састоји у повреди права и слобода личности, живота и тела или причињавања штете на туђој имовини.

Отклањање штетних последица дела, ако је то учинилац дела добровољно учинио, веома је важна компонента држања учиниоца и узимање ове околности као олакшавајуће неспорно је и у теорији кривичног права и у судској пракси. Стога, накнада штете изазвана извршењем кривичног дела од стране учиниоца, јесте олакшавајућа околност. У том смислу и делимична накнада штете је олакшавајућа околност, у ком случају треба ценити у ком обиму је штету надокнадио и какве су биле могућности учиниоца да штету у потпуности надокнади.

У пракси је често ситуација да учинилац само пред судом **изражава спремност односно обећава** да ће штету надокнадити, што може имати изванредан значај за одмеравање казне, мада релативно мање. Уколико би спремност да се надокнади штета била цењена као олакшавајућа, мора се узети у обзир у којој мери је та изјава искрена, те да ли стварно постоји могућност да се штета надокнади или је у питању само настојање да се оствари позитиван утисак на суд. Суд мора свакако ценити у овом случају, да ли учинилац објективно има или ће имати могућности да надокнади штету.

Кад штету надокнади блиски сродник или пријатељ учиниоца и у овом случају ову околност треба ценити као олакшавајућу, али при давању значаја истој треба имати у виду да ли је то учињено уз сагласност учиниоца и какво је његово имовно стање.

Пријављивање и предаја властима: Ови видови понашања учиниоца су веома значајни за доношење одлуке о кривичној санкцији са разлога што они указују на личност учиниоца и његов однос према учињеном делу, а истовремено представљају значај допринос остваривању задатака органа кривичног гоњења и вођења кривичног поступка у вези са учињеним кривичним делом.

Пријављивање још неоткривеног кривичног дела од стране самог учиниоца представља олакшавајућу околност, ако је учинилац том приликом себе означио као правног извршиоца и уједно се предао властима. Само пријављивање учињеног кривичног дела без осталих напред наведених поступака учиниоца не представља олакшавајућу околност.

Кад учинилац себе пријави као извршиоца већ откривеног кривичног дела, може се позитивно оценити кроз кајања и жеље да се поступак што пре оконча. Ако је учинилац сазнао да је већ откривен или да ће то ускоро бити па се пријавио, важно је ценити у оваквом случају да ли само жели да створи олакшавајућу околност па треба проверити које су побуде његовог пријављивања. Пријављивање себе као учиниоца добија свој значај само ако се учинилац истовремено и предао власти.

Код околности предаје властима треба ценити побуду и услове због којих је уследила предаја (нпр. није имао услова да се више крије или кад је оценио да своје бекство неће успети да оствари па одустаје од истог, кад се уверио да ће ускоро бити ухваћен, што нема никаквог значаја за одмеравање санкције (или је предаја уследила због кајања и жеље за што бржим окончањем кривичног поступка што би се могло узети као олакшавајућа околност).

Признање: За оцену става учиниоца према учињеном кривичном делу, значајна околност је признање учиниоца. У том смислу признање може да буде олакшавајућа околност за учиниоца, али је спорно да ли оно увек треба да има такав значај или само под одређеним условима.

У теорији кривичног права као у судској пракси постоје о овом питању разна схватања, али најприхватљивије је оно схватање које сматра да признање треба узети у обзир не само када је допринело утврђивању битних чињеница, већ и онда када су оне и без тога биле познате, али је окривљени мислио да ће својим признавањем допринети утврђивању тих чињеница. Међутим, признање не би требало узети у обзир код флагрантних деликата, као у случајевима када је учиниоцу очигледно било познато да су и без његовог признања све релевантне чињенице везане за дело и учиниоца већ утврђене (нпр. код саобраћајних незгода, кад постоје очевици, трагови од возила, извршен увиђај и др.).

И делимично признање учиниоца може да има извешан значај при чему треба ценити важност чињеница на које се признање односи. Че-

сто учинилац настоји да остави утисак на суд и делимично признаје мање важне чињенице, а треба посебно ценити да ли је то израз кајања и жеље да се допринесе утврђивању истине и расветли кривичноправна ствар, а тиме и да ли оваквом делимичном признању треба давати било какав значај приликом одмеравања кривичне санкције.

Олакшавање поступка: Поред признања окривљени и другим својим поступцима може да допринеси бржем и лакшем спровођењу поступка и утврђивању материјалне истине, што такође може оставити позитиван утисак о њему. У том смислу окривљени може указати на доказе о кривичном делу, показивањем места и начина извршења дела, предаја средстава којим је кривично дело извршено, давањем података где се налазе ствари прибављене извршењем кривичног дела, где је закопан веш убијеног или где се могу наћи други важни докази.

Овакво понашање окривљеног као олакшавајућа околност може се узети зависно од тога у којој је мери израз стварне жеље да допринесе расветљавању стања ствари.

Каснији живот учиниоца: Целокупан живот окривљеног до учињеног кривичног дела па до момента одлучивања о кривичној санкцији, може се узети као држање учиниоца после учињеног кривичног дела и то не само период до доношења првостепене пресуде, већ време до одлучивања о кривичној санкцији од стране другостепеног суда, јер у овом периоду могу настати околности од значаја за одмеравање казне. Ту би могла доћи у обзир оцена рада окривљеног, однос према породици, његово понашање у друштву и др.

Заснивање и развијање породице као основне ћелије друштва представља позитиван однос појединца према друштву као целину, па самим тим стварање породице и брига о породици има значај олакшавајућих околности приликом одлучивања о кривичној санкцији и у случају кад је ова околност наступила после изрицања првостепене пресуде.

У склопу оцене држања учиниоца од важности може да буде и околност да учинилац обећава да више неће вршити кривична дела и да ће се у будуће добро владати. Овакве изјаве не значе много и често нису израз чврсте решености да се тако поступи, па такве изјаве треба ценити у склопу опште израженог кајања због учињеног дела, а посебно имати у

виду да ли је учинилац раније осуђиван и колико је времена протекло од издржане и плаћене казне, опроштене или брисане кривичне санкције.

Закључак

Укупно држање учиниоца након учињеног кривичног дела може да буде од утицаја на одмеравање кривичне санкције као **отежавајућа околност** само када негативна понашања учиниоца нису ни у каквој вези са његовом одбраном, што треба оценити водећи рачуна о свим компонентама права на одбрану (непријављивање, порицање дела и др.).

Међутим, уживање учиниоца због задовољења ниских побуда, или незадовољства што дело није изазвало још теже последице, накнадно умишљајно прихватање или одобравање последице коју је иначе учинилац нехатно остварио, спречавање или отежавање отклањање последица и настојање да се она одржи, под одређеним условима треба узети као отежавајућу околност.

Треба имати у виду да држање учиниоца после учињеног кривичног дела може имати и већи утицај на одмеравање кривичне санкције, па и на ублажавање казне, ослобађање од казне или изрицање мера упозорења (условна осуда, судска опомена). Према чл. 66 ст. 4 КЗ, при одмеравању да ли ће изрећи условну осуду и према чл. 77 ст. 4 КЗ, да ли ће изрећи судску опомену, суд ће водити рачуна о сврси условне осуде и судске опомене, посебно поред других наведених околности ценити понашање учиниоца после извршеног кривичног дела, па је ова околност поред значаја за одмеравање казне и битна код изрицања мера упозорења.

У образложењу пресуде у делу одлуке о кривичној санкцији, сходно својој обавези из чл. 361 ст. 8 ЗКП, суд је дужан да наведе које је околности узео у обзир при одмеравању казне, а посебно да образложи зашто је казну ублажио или изрекао условну осуду, па пропуст суда да то учини или ако да разлоге који су нејасни или противуречни **представља битну повреду** одредаба кривичног поступка из чл. 368 ст. 1 тач. 11 ЗКП, на коју поводом жалбе другостепени суд пази по службеној дужности, што често доводи до укидања првостепене пресуде.

Ако нека околност од значаја за одмеравање казне није утврђена (није прибављен извод из казнене евиденције), или је погрешно утврђен,

то може бити жалбени основ за побијање пресуде **због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.**

У пракси судова не само у нашој држави, у односу на прописане казнене распоне изричу се казне код већине кривичних дела близу или на доњој граници, а ублажавање уместо да буде изузетак јавља се као правило. Стога се поставља питање да ли судска пракса покушава да коригује претеривања законодавца у прописивању казни или је иста неадекватна. Аргументата има и за једно и за друго, али је чињеница да се често постижу супротни ефекти: законодавац подлежући заблуди да може да утиче на судску праксу да води строжију политику прописује још строжије казне, а судови често без законског основа изричу казну на граници доњег минимума или врше ублажавања исте, чиме се јаз између прописаних и изречених казни још више продубљује.

Сматрам да је основни проблем што судови у току поступка не утврђују са довољно пажње чињенице које су од значаја за одмеравање кривичне санкције и након завршетка главног претреса изричу санкцију, а да том приликом немају у виду околности из чл. 54 КЗ, а да приликом израде пресуда настоје да изречену казну која није адекватна оправдају узимајући као олакшавајуће околности чињенице које то не могу бити или појединим чињеницама које јесу олакшавајуће околности придају неадекватан значај.

Мила Фроку,
судија Основног суда у Крагујевцу

МАЛОЛЕТНИЧКА ДЕЛИНКВЕНЦИЈА – ПАРТНЕРСКИ РАД

Корени кривично-правног статуса малолетника налазе се у периоду још пре настанка Римског права које се обично узима као полазна тачка у разматрању неког правног проблема. Целокупан кривично-правни статус малолетника се сводио на блаже кажњавање, али не увек и не за сва кривична дела. Малолетници су носиоци друштвеног прогреса, будућа снага одређеног друштва, па је стога свако друштво животни заинтересовано за подизање и васпитање младе генерације.

Нови светски трендови (*thinking global-doing local*) у оквиру безбедносне политике на локалном нивоу су: размишљати глобално, радити локално. У том смислу потребно је да постоји интегрисани систем безбедности, а то је повезивање и кооперација свих субјеката локалне заједнице, фокусирање на превенцију, нова улога полиције, проактивни приступ: фокусирање на услове и проблеме који доводе до криминалитета. Делује се пре него што дође до ескалације проблема.

Када је у питању малолетничка делинквенција у Крагујевцу, учињен је један нови приступ целокупном проблему. Наиме, Крагујевац до 2002. године пре почетка реализације пројекта "Полиција у локалној заједници" и "Безбедна заједница" карактерише непостојање партнерства између државних органа и осталих делова друштва, непостојање проблемски оријентисаног рада, непостојање програма превенције и програма унапређења позитивних односа, фокусирање само на конкретне случајеве и уопште један реактиван приступ.

Показало се да криминалитет малолетника превазилази правне оквире, да није само проблем правног карактера и да сходно томе није довољно да се за његово сузбијање мењају правни прописи без обзира што је

кривично право само једно средство, оно посебно истина и даље веома значајно, али не и једино. Борба против криминалитета је целина која подразумева и превенцију на којој је заправо претежан акценат, али оно исто тако подразумева у случају неуспеха на претходном пољу, кривично-правне инструменте којим треба да омогуће ресоцијализацију делинквента.

У Крагујевцу је ради што боље реализације "пилот" пројекта на сугестију ДИФИД-а, ОЕБС-а и МУП-а, основан Савет за безбедност који је именовано 24 члана представника свих релевантних градских структура и значајних група грађана. Савет за безбедност је гарант стратегије безбедносног деловања на нивоу града. Чине га 11 радних група које делују по дубини проблема у заједници (једно од тих радних тела је и радно тело за Превенцију малолетничке делинквенције). У оквиру пројекта постављена је нова улога полиције у Крагујевцу (партнерство, сарадња, безбедоносни сервис, проактивност, усмереност на превенцију, полицајац у судству, школски полицајац, трибине, саветовалиште у оквиру Полицијске управе у Крагујевцу, мобилни тимови Центра за социјални рад "Солидарност"). Такође је дошло до интегрисања заједнице (безбедоносна мрежа), мултиагенцијски приступ. У Крагујевцу у оквиру реализације протокола о заштити омладине и превенцију малолетничке делинквенције, приликом инплементације протокола пошло се од тога да стручњаци у школи, Центар за социјални рад, школски полицајци или полицајци у суседству, у зависности од тога код кога прво стигне информација о пределиктном понашању детета или малолетника у обавези је да се упозна са проблемом, сачини извештај у коме се наводе прогнозе будућег понашања малолетника, предлажу мере помоћи, мере укључивања малолетника у прихватљиве активности и мере контроле и одговорности. Све ово подразумева тимски рад. Протокол о сарадњи између ПУ Крагујевац, Школске управе у Крагујевцу и Центра за социјални рад "Солидарност", предвиђа један другачији рад са децом која показују асоцијално, антисоцијално понашање и са децом која су агресивна. Проблеми се не решавају искључењем ђака из школе, већ мерама помоћи, васпитања и надзора над таквом децом, а што је у складу са Међународном конвенцијом о правима детета. У свему томе потребно је рано уочавање пре свега склоности ка насилничком понашању и примени програма превенције. У највећем броју случајева деца показују агресивно понашање у раном периоду живота.

Нека деца која врше преступништво, обично се не разликују од других када је реч о њиховој тежњи ка срећи и бригаама. Међутим, нека од њихових искустава могу бити веома различита од оних које не чине никакве преступе. Велики број те деце имају искуства везана за распад породице и недовољно или насилничко понашање родитеља. Многа деца и млади користе своје насилничко понашање као средство да дођу до ствари које повезују са срећом, као што су пријатељи, да буду део групе, да имају прави имиџ везан за грађу тела и право одело. Идентификовање са одређеним појединцима и групама, утиче на развој идентитета деце и младих. Већина деце и младих се пореде са осталима, а у циљу развоја осећаја ко су и где су. Они могу да теже да буду као они којима се диве и често проверавају колико су близу постизања сличног статуса. Они такође могу да желе да буду другачији од осталих појединаца или група и раде све у том правцу. Реакција коју добијају од околине јача њихов осећај ко су. Нека деца и млади развијају криминални идентитет који служи да се настави њихово насилничко понашање, тј. њихово насиље служи као њихов идентитет (нпр. млади могу да разговарају о томе да су добри лопови или добар разбојници или најбољи у крађи касетофона из аутомобила). Изазов је да се код њих развије алтернативно некриминално понашање – идентитет суочени са свим напорима правосудног система за младе.

Рани индикатори склоности ка насилничком понашању су:

- малолетник показује низак ниво самопоштовања,
- вршио је акте насиља према животињама,
- подметао је пожар,
- карактерише га грубо понашање према слабијима,
- фасциниран је оружјем, посебно ватреним,
- малолетник је потцењиван од стране мајке или других чланова породице (или је над њим вршено насиље),
- малолетник не види за себе други пут сем пута насиља, усвојио је култ насиља као своју животну филозофију,
- код малолетника је присутан осећај депресије, одбачености, недостатак самопоуздања,
- деца која су била жртва насиља (психичке, физичке или сексуалне природе), или су сведоци насиља у породици, имају предиспозицију да и сама постану агресивна),

- деца која су често исмевана, угрожавана, нападана и кажњавана,
- незаинтересованост за школске обавезе, рани вандализам, лагање,
- неконтролисана љутња,
- изношење детаљних претњи о предузимању смртоносне агресије (према себи или другима),
- предрасуде према другима на основу верског, етничког, расног принципа и према половима, могу да воде ка агресији,
- употреба алкохола и дроге.

Очекивани резултат реализације протокола о заштити омладине и превенцији малолетничке делинквенције је корак ка безбеднијој заједници.

У оквиру визије радног тела за Превенцију малолетничке делинквенције усвојени "Програм превенције малолетничке делинквенције" представља мулти и интердисциплинарно заснован план координираних и интегрисаних активности економских, социјалних, едукативних и здравствених сервиса града, полиције и правосудних органа, невладиних организација и организација младих. Медијска презентација "Програма превенције малолетничке делинквенције" обезбеђује пажњу и подршку јавности и подизање нивоа свести код грађана, посебно код родитеља у смислу прихватања и схватања да је малолетничка делинквенција у знатној мери предвидива и да се може спречити, као и у смислу подржавања и поштовања моралних стандарда у свим областима градског живота.

Визија радног тела за "Превенцију малолетничке делинквенције" је ако обратимо пажњу на децу и малолетнике код којих уочимо проблеме у развоју или предделиктно понашање и делујемо на њих, умањићемо стопу малолетничке делинквенције, виктимизацију и пропадање деце и младих. Ако интегришемо деловање у односу на малолетне делинквенте, понудимо им корисне садржаје и појачамо контролу, извршимо притисак на родитеље, умањићемо степен поврата и некима ћемо помоћи да се врате на прихватљив пут.

Мисија радног тела за "Превенцију малолетничке делинквенције" јесте прилагођавање националних програма бриге о деци и малолетницима, потребама локалне заједнице Града Крагујевца и координација локалног програма "Превенције малолетничке делинквенције" са националном стратегијом сузбијања малолетничке делинквенције.

Наша мисија је да интегришемо деловање свих битних субјеката Крагујевца (Савета за безбедност, школске власти, полиције, Центра за социјални рад, родитеља и свих осталих потенцијала заједнице), како би смо удруженим и осмишљеним деловањем заштитили децу и омладину од тога да постану жртве криминала или криминалци и помогнемо им да превазиђу тешкоће у одрастању.

Основни задаци из протокола о заштити омладине и превенцији малолетничке делинквенције су да школско особље и полицајац задужен за школу, треба да обрате пажњу на децу код којих се уочава предделиктно и криминално понашање или проблеми уклапања. И због тога је у Крагујевцу, почетком 2007. године, урађена јединствена евиденција – база података која обухвата узраст детета од 6 година до 18 година, а која се налази у школској управи. На крају сваке године требало би сумирати кључне поруке из истраживања и посебно нагласити чињеницу да се познавање фактора ризика не подразумева жигосање деце и младих као потенцијалних криминалаца, већ се идентификују екстерни фактори у оквиру њихових породица, школа и заједнице која упозоравају на потенцијале да се исто догоди. Један од задатака из протокола је и сачињени акциони план деловања у односу на свако дете које улази у ризичну групу (задатак школског психолога, педагога). Активности при састављању акционог плана су уочити проблем који има конкретно дете, обавити разговор са родитељима, проценити њихову спремност на сарадњу, инсистирати на укључивање родитеља у процес, договорити заједничке стратегије деловања са осталим потписницима протокола.

Акциони план садржи:

- а) мере помоћи (савладавање градива, укључивање Центра за социјални рад ради решавања, егзистенцијалних проблема итд),
- б) укључивање малолетника у прихватљиве активности (спорт, секције),
- в) мере контроле и надзора,
- г) појачавање осећаја одговорности,
- д) праћење и процена ефеката.

У дефинисању плана превенције малолетничке делинквенције због уско повезане проблематике, неопходна је координација и сарадња у оквиру Савета за безбедност, пре свега са радном групом за едукацију и заштиту школске омладине, радном групом за заштиту деце, радном групом за превенцију насиља у породици и радном групом за превенцију наркоманије.

Нивои комуникације у оквиру партнерског рада подразумева сарадњу унутар система школе - школски полицајац – малолетник - родитељи, плус полицајац у суседству. У случају потребе Центар за социјални рад (када је у питању предделиктно понашање деце) Центар за социјални рад - школски полицајац - полицајац у суседству - полицајац на линији малолетничке делинквенције – малолетник – породица – школа - (деликтно понашање). Укључење у пројекат школских клубова, културних друштава и др. – увођење позитивних садржаја и модела понашања.

Основни позитивни ефекат пројекта у Крагујевцу су да је извршена значајна интеграција потенцијала са којима располаже локална заједница при дефинисању безбедносних стратегија и деловању на проблеме који је угрожавају. У раду униформисане полиције на терену уводе се нови организациони облици и методе рада. Полицајци који су укључени у пројекат имају повећано задовољство послом. Позитивне релације са грађанима представљају додатни мотивишући фактор у њиховом раду. Грађани који су укључени у пројекат или који су имали непосредни контакт са полицијом као корисници услуга, показују повећано задовољство и изненађење новим методама у раду полиције. Има случајева да се полицајцима у суседству и школским полицајцима од стране Месних заједница и школских управа уручују похвале, позивају се на приредбе, свечаности и прославе. Полицајци у суседству уводе облике мултиагенцијског рада, тако што заједно са радником Центра за социјални рад обилазе породице у којима се дешава насиље или је уочен проблем малолетничке делинквенције. Нови облици рада и сарадње повећавају задовољство и полицајаца и стручњака локалне заједнице који у екипи са њима покушавају да реше проблеме. Поред униформисане полиције опште надлежности, ангажоване при полицијској станици у пројекат су укључене и друге полицијске службе: саобраћајна полиција и криминалистичка служба.

Нови облици рада полиције у заједници у Крагујевцу, а пре свега у оквиру партнерског рада, дао је и даје позитивне резултате на смањењу малолетничке делинквенције. Наиме, радна група за превенцију малолетничке

делинквенције је после усвајања пројекта, радила на унапређење сарадње између полиције, Центра за социјални рад и судије за малолетничку делинквенцију. Као и у претходном периоду (2003. и 2004. године), одабрана је група од 30 малолетника (различитих категорија и по различитим критеријумима одабраних) који су били извршиоци кривичних дела и са њима се појачано ради у оквиру Центра за социјални рад. Председник радне групе (судија за малолетнике) и Командир полицијске станице организовали су успешне трибине на тему малолетничке делинквенције у неколико основних и средњих школа у сарадњи са ђачким парламентима. Потписан је протокол о превенцији малолетничке делинквенције између Полицијске управе у Крагујевцу, Центра за социјални рад "Солидарност" и одељења Министарства просвете у Крагујевцу. Протоколом се предвиђа интегрисана сарадња између потписника протокола у неколико случајева. Први део протокола предвиђа интегрисано деловање потписника у односу на малолетнике и децу која су извршила кривично дело и предвиђа појачану сарадњу и координацију полиције, Центра за социјални рад и судије за малолетнике. Други део протокола предвиђа сарадњу школског полицајца, полицајца у суседству и педагога – психолога школе или разредног старешине у случајевима предделиктног понашања ђака. Трећи део протокола предвиђа увођење сталних дежурстава радника Центра за социјални рад. У случају потребе полицајац може да обезбеди присуство радника Центра у свако доба дана и ноћи. Радна група сарађује са радном групом за рад полиције на терену, на нивоу председника група и полицијске организације.

Резултати рада који су у Крагујевцу постигнути у првим годинама, реализације пројекта Полиција у локалној заједници и безбедна заједница у Србији, оцењени су високом оценом од стране ДИФИД-а.

Литература:

- Проф. др Симоновић Бранислав: Рад полиције у заједници (COMMUNITY POLICING)
- Одбор за права младих за Енглеску и Велс, ресурси обуке, панел организован на тему омладинских престапа "PANEL MATTERS"
- Пројекат "Превенција малолетничке делинквенције" (Радно тело за превенцију малолетничке делинквенције Савета за безбедност града Крагујевца).

Марија Марковић,

судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу

ПРЕГЛЕД КРИВИЧНИХ ДЕЛА У ВЕЗИ СА ОПОЈНИМ ДРОГАМА СА АСПЕКТА ПРАКСЕ ДОМАЋИХ СУДОВА

Сведоци смо, нажалост, константног пораста броја зависника од употребе опојних дрога, па с тим у вези и кривичних дела у вези са опојним дрогама као и многих кривичних дела која спадају у област имовинског криминалитета, а која врше ова лица како би дошла до средстава за куповину опојне дроге. Услед оваквих негативних тенденција које прате савремено друштво и код чињенице да се пред домаћим судовима у огромном броју кривичних предмета процесуирају управо дела у вези са опојним дрогама, сматрам да је било потребно да се, у циљу уједначавања судске праксе, направи један преглед ставова које су заузели судови онда када су поступали у оваквим предметима.

Кривичним закоником је предвиђено да се опојним дрогама сматрају супстанце и препарати који су прописима заснованим на закону проглашени опојним дрогама (чл. 112 тач. 15 КЗ). Важећу законску регулативу у овој области чини Закон о производњи и промету опојних дрога ("Службени лист СРЈ", бр. 46/96 и 37/02 и "Службени гласник РС", бр. 101/05), као и Закон о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци ("Службени гласник РС", бр. 107/05). У судској пракси је од значаја и Решење о утврђивању опојних дрога и психотропних супстанци ("Службени гласник РС", бр. 24/05 од 15.3.2005. године).

Кривично дело неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из чл. 246 КЗ

Законодавац је радњу овог кривичног дела одредио алтернативно, па тако кривично дело врши онај ко неовлашћено производи, прерађује,

продаје или нуди на продају или ко ради продаје купује, држи или преноси или ко посредује у продаји или куповини или на други начин неовлашћено ставља у промет супстанце или препарате који су проглашени за опојне дроге.

С обзиром на овако алтернативно одређење радње извршења овог кривичног дела, уколико окривљени изврши више алтернативно прописаних радњи овог дела и оствари више видова извршења овог дела неодређеним бројем чињења, он тиме неће извршити продужено кривично дело, јер се у том случају ради о привидном идеалном стицају више видова основних облика кривичног дела из чл. 246 ст. 1 КЗ. Пример из судске праксе је опојна дрога марихуана која је претходно била предмет производње, а затим држања ради стављања у промет, док је умишљај окривљеног јединствен и обухвата унутрашњу повезаност ових радњи у једно кривично дело.¹

Ако говоримо о **неовлашћеној производњи опојне дроге**, иако у закону није одређен појам производње, став је судске праксе да се под производњом опојне дроге има подразумевати свака активност извршиоца овог кривичног дела којом се из одређеног материјала може добити супстанца која има својство опојне дроге. У чему ће се та активност састојати зависи од природе материје која се прерађује и од које се добија супстанца која има својство опојне дроге. Ако се рецимо ради о преради биљног материјала – индијске конопље, природа ове материје пружа могућност да се одабирањем, сушењем и резањем може добити материја која има својство опојне дроге.²

Стога је са аспекта праксе интересантан покушај одбране да радње окривљеног, које су несумњиво утврђене током поступка и које се састоје у "убирању цветова марихуане, њиховом сушењу и потом ситњењу" квалификује као држање опојне дроге ради сопствене употребе из чл. 246 ст. 3 КЗ. Према ставу који је заузет у судској пракси, наведене радње потребно је правно квалификовати као кривично дело неовлашћена производња опојних дрога из чл. 246 ст. 1 КЗ.³

¹ Пресуда Врховног суда Србије Кж-208/08

² Пресуда Врховног суда Србије Кж-1517/05 од 31.8.2005. године

³ Пресуда Врховног суда Србије Кж-1292/08 од 24.6.2008. године

Такође, према заузетом ставу, неовлашћеном производњом опојне дроге се сматра и радња окривљеног која се састоји у сађењу и гајењу семена индијске конопље, чак и онда када није дошло до тога да се произведу приправци те биљке.⁴

Став је и да је ово кривично дело свршено и у ситуацији када је из неког разлога (нпр. интервенцијом полиције), пресечен даљи раст биљке индијске конопље, тј. неће се у том случају радити о покушају кривичног дела неовлашћена производња опојних дрога.⁵

Саизвршиоцем кривичног дела неовлашћена производња опојних дрога сматра се и оно лице које је окривљенима помагало у заливању биљке индијске конопље, па се стога оваква његова улога не може сматрати периферном.⁶

Уколико говоримо о кривичном делу **неовлашћено стављање у промет опојних дрога**, треба напоменути да количина опојне дроге није битан елемент бића овог кривичног дела, па стога није нужно утврђивати нпр. нето количину опојне дроге хероин након што је помешана са разблаживачима. С друге стране количина опојне дроге је од значаја код одмеравања врсте кривичне санкције и њене висине.⁷

Став је судске праксе да није потребно да суд утврђује којим лицима, на ком месту и када је окривљени имао намеру да прода опојну дрогу коју **пренеси**, јер је код овог кривичног дела битно да је код окривљеног постојала намера да неовлашћено стави у промет опојну дрогу тако што би је продао.⁸

Код овог кривичног дела, договор продавца и купца о продаји опојне дроге, не мора укључивати "зараду" продавца, а не мора се радити ни о накнади у новцу, већ се дрога може платити и у виду услуга (нпр. плаћање пића, улаза на журку и сл.).⁹

⁴ Пресуда Врховног суда Србије Кж-487/00 од 22.6.2000. године

⁵ Пресуда Врховног суда Србије Кж-643/02 од 10.4.2003. године

⁶ Пресуда Врховног суда Србије Кж-643/02 од 10.4.2003. године

⁷ Решење Врховног суда Србије Кж-363/03 од 9.2.2004. године и пресуда Врховног суда Србије Кж-1126/04 од 11.5.2005. године

⁸ Пресуда Врховног суда Србије Кж-1797/03 од 14.6.2004. године

⁹ Пресуда Врховног суда Србије Кж-2098/04 од 28.11.2005. године

Да је опојна дрога **купљена ради продаје**, а не за сопствену употребу, може да укаже чињеница да је окривљени купљену количину опојне дроге хероин "измиксовао" односно помешао са другом примесом како би повећао њену количину, а потом је препаковао у мања паковања.¹⁰

Код **држања опојне дроге ради продаје**, уколико је неспорно да је окривљени држао опојну дрогу намењену продаји, правно је ирелевантно чија је то опојна дрога.¹¹

Према ставу судске праксе, примање опојне дроге у залог, као средство обезбеђења дуга, представља радњу неовлашћеног држања опојне дроге ради стављања у промет, односно продаје.¹²

Да је опојна дрога купљена ради продаје, а не за сопствену употребу, може да укаже пре свега количина опојне дроге (треба да превазилази уобичајне потребе једног корисника), садржина СМС порука између окривљеног и других лица, као и пронађени "разблаживачи" и кесице погодне да се у њих пакује опојна дрога размерена на мање количине.

Сматра се и да је опојна дрога набављена и држана ради продаје и онда када је телефоном уговорена даља продаја ове опојне дроге, ако до размене дроге за новац не дође услед интервенције полиције.¹³

Кривично дело омогућавање уживања опојних дрога из чл. 247 КЗ

Радња овог кривичног дела у Законнику је одређена алтернативно па тако кривично дело врши онај ко наводи другог на уживање опојне дроге или му даје опојну дрогу да је ужива он или друго лице или стави на располагање просторије ради уживања опојне дроге или на други начин омогућује другом да ужива опојну дрогу.

Већ из самог законског описа алтернативно прописаних радњи извршења овог кривичног дела (које могу бити и кумулативно учињене), произилази да су радње трајне по својој природи и карактеру и могу се вршити у од-

¹⁰ Пресуда Врховног суда Србије Кж-575/03 од 7.10.2003. године

¹¹ Пресуда Врховног суда Србије Кж-877/04 од 24.3.2005. године

¹² Пресуда Врховног суда Србије Кж- 1932/02 од 10.6.2003. године

¹³ Пресуда Врховног суда Србије Кж-1300/03 од 11.11.2003. године

ређеном периоду са неодређеним бројем чињења, при чему ће све чинити једно кривично дело. Стога радње окривљеног који је заједно са сведоком, више пута уживао опојну дрогу коју је овом давао без накнаде, могу бити квалификоване као једно кривично дело, а не као продужено кривично дело омогућавање уживања опојних дрога из чл. 247 ст. 1 КЗ.¹⁴

Кривично дело омогућавање уживања опојних дрога је свршено онда када је опојна дрога предата другом лицу да је ужива, па се стога неће радити о покушају овог кривичног дела уколико лице коме је дрога предата исту не стигне да употреби (због нпр. интервенције полиције).¹⁵

Према ставу судске праксе, мотив због којег се опојна дрога даје другом на уживање, нема утицаја на постојање кривичног дела омогућавање уживања опојних дрога. Стога ће постојати ово кривично дело и онда када су лица која су се налазила у "кризи" молила окривљеног да им да опојну дрогу на уживање, што је овај и учинио.¹⁶

Код квалификованог облика кривичног дела омогућавање уживања опојних дрога (чл. 247 ст. 2 у вези ст. 1 КЗ), односно када је дело из ст. 1 КЗ **учињено према више лица**, ти уживаоци опојне дроге се морају тачно идентификовати по имену и презимену и морају се испитати као сведоци.¹⁷

Под појмом "више лица" треба подразумевати најмање два лица. Тако је према примеру из судске праксе, окривљени оглашен кривим за кривично дело из ст. 2 чл. 247 КЗ, зато што је "џоинт" дао двојици сведока да заједно са њим уживају, тако што су сви повукли по неколико димова из ове цигарете.¹⁸

У пракси се све више срећу такви случајеви да два или пак више уживалаца опојне дроге заједно скупе новац за њену куповину, а потом само један од њих (најчешће онај који познаје продавца) за тај новац купи опојну дрогу и потом је преда осталим уживаоцима. Судска пракса није

¹⁴ Пресуда Врховног суда Србије Кж-208/08

¹⁵ Пресуда Врховног суда Србије Кж-1350/00 од 7.11.2000. године

¹⁶ Пресуда Врховног суда Србије Кж-1079/86

¹⁷ Решење Врховног суда Србије Кж- 402/04 од 2.12.2004. године

¹⁸ Пресуда Врховног суда Србије Кж-1926/05 од 2.11.2005. године и пресуда Врховног суда Србије Кж-1919/05 од 26.1.2006. године

јединствена око правне квалификације овакве радње лица које је опојну другу купило. Постоји став да се у овом случају ради о кривичном делу неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из чл. 246 ст. 1 КЗ, јер се ради о посредовању у куповини опојне дроге, али и став да је реч о кривичном делу омогућавање уживања опојних дрога из чл. 247 КЗ. Док се не заузме коначан став око овог питања, треба рећи да већина искусних судија узима у обзир да се ради о зависницима од употребе опојних дрога, да ту дрогу најчешће потом заједно и искористе, као и то да лице које одлази да купи опојну дрогу то чини без икакве користи за себе, па стога овакву радњу квалификују као кривично дело омогућавање уживања опојних дрога из чл. 247 КЗ. Уосталом, треба имати у виду *in dubio pro reo*.

Законом о изменама и допунама Кривичног законика (Службени гласник РС, бр. 72/09 од 3.9.2009. године) који је ступио на снагу 11.9.2009. године, није у потпуности декриминализовано кривично дело неовлашћено држање опојних дрога и чл. 246 ст. 3 КЗ. Наиме, за разлику од одредбе чл. 246 ст. 3 КЗ, по којој је радња кривичног дела неовлашћено држање супстанци или препарата који су проглашени за опојне дроге, дакле, **свако неовлашћено држање, без обзира на количину и мотиве држања** (осим држања ради продаје, што је било и остало кривично дело по ставу 1 члана 246 КЗ), сада, након измена и допуна Кривичног законика, кривично дело представља **само оно неовлашћено држање тих препарата и супстанци које су намењене за сопствену употребу и то у мањој количини**. На тај начин законодавац је чланом 246а КЗ декриминализовао неовлашћено држање опојних дрога извршено из свих осталих разлога, осим из разлога држања за сопствену употребу.¹⁹

С обзиром да смо усред реформе правосуђа, која је са собом донела и велики број измена како Законика о кривичном поступку, тако и Кривичног законика и то нарочито у делу који се односи на кривична дела у вези са опојним дрогама, то тек судску праксу чека задатак да да одговоре на многа питања која се неминовно јављају када се законска норма примењује на конкретну животну ситуацију.

¹⁹ Пресуда Врховног касационог суда Кзз-133/10 од 9.6.2010. године и пресуда Апелационог суда у Београду Кж-1-1984/2010 од 16.2.2010. године

СЕНТЕНЦЕ ИЗ ОДЛУКА СУДОВА

МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО

САИЗВРШИЛАШТВО

Чл. 33. КЗ

За постојање саизвршилаштва није неопходан изричит договор између окривљених, већ самим својим понашањем саизвршиоци могу да се саглашавају са радњом другог окривљеног и да те радње прихватају као своје.

Из образложења:

Правилан је закључак првостепеног суда, па с тим у вези Апелациони суд оцењује жалбене наводе неоснованим, да су сва тројица окривљених заједно и то дужи временски период провели у пошти (у унутрашњости овог објекта или пак испред), где су уочили пок. оштећену да је подигла већу суму новца, након чега су донели одлуку да од ње овај новац одузму и то уз примену силе, дакле, извршењем кривичног дела разбојништво, јер је реално било очекивати да оштећена неће добровољно дати овај новац, па су се сагласили са применом силе од стране непосредног извршиоца дела, тј. окр. З.Р. и при томе су поделили своје улоге, тј. договорили се ко ће ући у стамбени објекат – зграду, а ко ће бити и где испред овог објекта, те где ће се касније наћи и поделити новац прибављен извршењем овог кривичног дела. За постојање саизвршилаштва није неопходан изричит договор између окривљених, већ самим својим понашањем саизвршиоци могу показати да се саглашавају са радњом другог окривљеног и при извршењу дела те радње прихватају као своје, с тим што у конкретном случају, како то правилно закључује првостепени суд, неспорно су изведени докази и упутили на закључак да је између окривљених постојао договор за извршење кривичног дела разбојништво, које дело су и учинили, поделивши међусобно улоге при извршењу дела, с тим што се наступање теже последице и тиме извршење квалификованог об-

лика кривичног дела, у смислу тешке телесне повреде код пок. Оштећене, може приписати само умишљају окр. З.Р.

(Пресуда Окружног суда у Јагодини, К. бр. 153/08 од 15.01.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 44/10 од 01.04.2010. године)

*Сентенцу приредили:
Александар Блануша, судија Апелационог суда у Крагујевцу и
Марија Марковић, судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу*

МЕРА БЕЗБЕДНОСТИ ОДУЗИМАЊЕ ПРЕДМЕТА

Чл. 87. КЗ

Како су обележја кривичног дела незаконит риболов из чл. 277. ст. 1. КЗ, остварена самим ловом рибе за време ловостаја, не може се узети да је дрвени чамац дужине 5м, који је приликом лова коришћен, употребљен за извршење кривичног дела, те нема основа да се чамац одузме применом мере безбедности – одузимање предмета.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Параћину, окривљени С.Г. и И.А. су оглашени кривим да су као саизвршиоци извршили кривично дело незаконит риболов из чл. 277. ст. 1. у вези чл. 33 КЗ.

Супротно жалбеним наводима јавног тужиоца, првостепени суд је правилно утврдио да нема услова за изрицање мере безбедности из чл. 87. КЗ, одузимање дрвеног чамца дужине 5 м, јер исти није употребљен, нити је намењен за извршење кривичног дела, односно њиме није предузета радња кривичног дела, будући да је радња код предметног кривичног дела остварена самим ловом рибе за време ловостаја, а дрвени чамац дужине 5м представља предмет који су окривљени користили за предузимање припремних радњи, као и радњи након извршења кривичног дела.

(Пресуда Општинског суда у Параћину, К. бр. 312/09 од 09.06.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1. бр. 2404/10 од 14.06.2010. године)

*Сентенцу приредила: Јелица Марашевић,
судијски помоћник Апелационог суда у Крагујевцу*

ПОВРЕДА КРИВИЧНОГ ЗАКОНА У КОРИСТ ОКРИВЉЕНОГ

Чл. 91. КЗ

Уколико суд пропусти да окривљеном који је оглашен кривим за кривично дело неовлашћено држање и стављање у промет опојних дрога из чл. 246. ст. 1. КЗ, на тај начин што је опојну дрогу препродавао и тиме остварио приходе, изрекне меру одузимања имовинске користи, у смислу одредаба чл. 91. и чл. 92. КЗ, учинио је повреду кривичног закона у корист окривљеног.

Из образложења:

У вези са остваривањем прихода продајом опојне дроге, тј. прибављањем имовинске користи вршењем кривичних дела, првостепени суд је пропустио да свим окривљенима изрекне меру одузимања имовинске користи из чл. 91. КЗ, по службеној дужности, ако већ није било таквог предлога од стране заступника јавне тужбе, будући да је одредба чл. 91. ст. 1. и одредба чл. 92. ст. 1. КЗ, императивног карактера у том смислу што је прописано да нико не може задржати имовинску корист прибављену кривичним делом и да ће се од учиниоца одузети прибављена имовинска корист, међутим, како у том правцу није било жалбе од стране заступника јавне тужбе то Апелациони суд, као другостепени, само констатује ову повреду закона у корист окривљених.

(Пресуда Окружног суда у Чачку, К. бр. 100/08 од 15.06.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 199/10 од 26.03.2010. године)

Сентенцу приредили:

Александар Блануша, судија Апелационог суда у Крагујевцу и Марија Марковић, судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу

ТЕШКО УБИСТВО НА СВИРЕП НАЧИН

Чл. 114. ст. 1. тач. 1. КЗ

Наношење усмрћеном већег броја удараца дрвеном мотком, не мора аутоматски значити да се ради о убиству на свиреп начин.

Из образложења:

Првостепеном пресудом оптужени З.Г. оглашен је кривим због кривичног дела убиство из чл. 113. КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од 10 (десет) година, у коју се урачунава време проведено у притвору.

Против те пресуде жалбу је благовремено изјавио Виши јавни тужилац, због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде кривичног закона и одлуке о казни, са предлогом да се побијана пресуда укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење или преиначи, тако што ће Апелациони суд оптуженог огласити кривим због кривичног дела тешко убиство из чл. 114. ст. 1. тач. 1. КЗ, извршено на свиреп начин.

Против исте пресуде жалбу су изјавили и браниоци оптуженог З.Г. због одлуке о казни, са предлогом да Апелациони суд уважи жалбу и оптуженом изрекне казну затвора у краћем временском трајању.

Апелациони суд је жалбе одбио као неосноване.

Одбијајући као неосновану жалбу Вишег јавног тужиоца, изјављену против првостепене пресуде у погледу погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, а с тим у вези и у погледу повреде кривичног закона, Апелациони суд је дао следеће разлоге:

У оптужници Вишег јавног тужиоца се не наводе чињенице и околности из којих произилази да је лишење живота извршено на свиреп начин, а првостепени суд је по оцени Апелационог суда, извео правилан закључак налазећи да у конкретном случају лишење живота није извршено на свиреп начин и за такав свој правни закључак у образложењу побијане пресуде дао јасне и аргументоване разлоге, које у свему као правилне прихвата и овај суд.

По оцени Апелационог суда, правилно првостепени суд, при оцени разграничења обичног убиства од убиства на свиреп начин, полази од оцене објективних околности, које се састоје у тежини проузрокованих мука, патњи и болова жртве и субјективних које се огледају у неосетљивости учиниоца или његовој жељи да жртви задаје муке, патње и болове и осећајем задовољства таквим начином лишења живота и изводи правилан закључак да је потребно да буду кумулативно испуњена оба услова и објективни и субјективни, да би лишење живота било извршено на свиреп начин.

Према томе, основе за тежу квалификацију не леже само у значају техничког лишења живота, него и у психичком односу учиниоца, који он оваквим начином извршења дела показује. Стоји чињеница да је оптужени задао усмрћеном више удараца дрвеном мотком и то једном у пределу руке, затим још неколико удараца у пределу главе и да је жртва трпела болове јаког интензитета. Међутим, како је утврђено да је од трећег ударца мотком у пределу главе, усмрћеном нанета једна од смртоносних повреда, у том моменту је дошло до губитка свести код истог, па бол од повреда нанетих каснијим ударцима више није осећао. Болове јаког интензитета жртва је трпела у кратком временском периоду, а нанети болови усмрћеном нису превазилазили оквир редовних болова, с којима је скопчано свако лишење живота.

Осим тога, оно што је у овом у конкретном случају најбитније, воља оптуженог при лишењу живота усмрћеног није била управљена на то, да усмрћеном наноси нарочите муке и болове, нити да жртву мрцвари. Начин задатих удараца у серији без престанка, дакле у континуитету, за врло кратко време и наношење смртне повреде трећим ударцем која доводи до губитка свести усмрћеног, указују да се у конкретном случају не ради о лишењу живота на свиреп начин, већ о обичном лишењу живота.

Према томе, првостепени суд је правилно и потпуно утврдио све одлучне чињенице, како оне која чине објективна обележја кривичног дела у питању, тако и чињенице и околности које се тичу кривице оптуженог, према извршеном делу и по истом у пресуди дао јасне, исцрпне и уверљиве разлоге, које у свему као правилне прихвата и Апелациони суд.

На тако правилно и потпуно утврђено чињенично стање, првостепени суд је правилно применио кривични закон, када је нашао да се у радњама оптуженог З.Г. стичу сва законска обележја бића кривичног дела убиство из чл. 113. КЗ. Следствено томе, неосновани су жалбени наводи Вишег јавног тужиоца, којима се указује да се у конкретном случају, у радњама оптуженог стичу сва законска обележја кривичног дела тешко убиство из чл. 114. ст. 1. тач. 1. КЗ и да је побијаном пресудом повређен кривични закон у корист оптуженог.

(Пресуда Вишег суда у Крагујевцу, 2К. бр.70/10 и пресуда Апелационог суда Кж.1 бр. 3141/10)

*Сентенцу приредио: Љубинко Ћетеновић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ЛАКА ТЕЛЕСНА ПОВРЕДА

Чл. 122. ст. 2. у вези ст. 1. КЗ

Када је кривично дело лака телесна повреда извршено према више лица постоји онолико кривичних дела колико има оштећених.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Прибоју окривљени И.А. оглашен је кривим што је на штету оштећених Т.К. и Р.К. извршио продужено кривично дело лака телесна повреда из чл. 122. ст. 2. у вези ст. 1. КЗ.

Првостепени суд је приликом доношења побијане пресуде повредио кривични закон, јер и поред тога што је јавна тужба окривљеном ставила на терет два кривична дела лака телесна повреда из чл. 122. ст. 2. у вези ст. 1. КЗ, првостепени суд је окривљеног огласио кривим за продужено кривично дело лака телесна повреда из чл. 122. ст. 2. у вези ст. 1. КЗ, иако је извршено на штету различитих оштећених лица, а све из разлога што, како то предвиђа одредба чл. 61. ст. 2. КЗ, кривична дела против личности могу чинити продужено кривично дело само ако су учињена према истом лицу.

(Пресуда Општинског суда у Прибоју, К. бр. 81/07 од 04.09.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1. бр. 2222/10 од 28.04.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ПРИНУДА

Чл. 135. ст. 1. КЗ

Када окривљени принудом у виду претње пријављивања оштећеног за прекршај остваре противправну имовинску корист која је управо циљ принуде, постоји кривично дело принуда из чл. 135. ст. 1. КЗ.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Свилајнцу, окривљени В.О. и Д.О. оглашени су кривим што су претњом принудили оштећеног Д.В. као сувласника дискотеке да им за сваки дан рада дискотеке плаћа износ од 100

евра, а да заузврат не подносе пријаве за прекршај из чл. 15. Закона о јавном реду и миру, па самим тим и не ометају несметан рад дискотеке интервенцијом овлашћених службених лица П.С. Свилајнац на лице места, чиме су извршили кривично дело принуда у саизвршилаштву из чл. 135. ст. 1. КЗ у вези чл. 33. КЗ.

Насупрот наводима жалбе браниоца окривљених да се у радњама истих не стичу елементи кривичног дела принуда из чл. 135. ст. 1. КЗ, већ да се ради о грађанско-правном односу и споразуму окривљених са оштећеним који је закључен на иницијативу оштећеног, правилан је закључак првостепеног суда да поступање оштећеног, у конкретном случају, није последица његове слободне воље и слободног одлучивања, већ последица озбиљне принуде претњом пријављивања за прекршај, да би се оштећени као пасивни субјект принудио на предузимање неке незаконите радње. С обзиром да су окривљени остварили противправну имовинску корист **која је управо циљ принуде и такав циљ је сам по себи противправан**, то су радње окривљених имале кривичноправни карактер инкриминисан одредбом чл. 135. ст. 1. КЗ.

(Пресуда Општинског суда у Свилајницу, К. бр. 353/07 од 04.09.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1. бр. 2344/10 од 04.03.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ПРИНУДА

Чл. 62. КЗ РС

Одлучна чињеница која чини биће кривичног дела принуда из чл. 62 КЗ РС, није телесна повреда нанета оштећеном, већ искључење или ограничење слободе одлучивања оштећеног услед употребе силе.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Ужицу, окривљени П.Р., Б.Б. и Д.Л. оглашени су кривим да су извршили кривично дело принуда у саизвршилаштву из чл. 62. ст. 2. у вези ст. 1. КЗ РС у вези чл. 22. КЗ СРЈ.

Како је, у конкретном случају, одлучна чињеница – искључење или ограничење слободe одлучивања оштећеног услед употребе силе, утврђена путем испитивања оштећеног и сведока Д.Ђ. првостепени суд је, правилно из изреке пресуде изоставио квалификацију телесних повреда која није утврђена вештачењем од стране стручног лица, јер врста и тежина телесних повреда није битан елемент предметног кривичног дела, па изостанак медицинске документације у виду лекарског уверења и вештачење од стране стручног лица, на околност врсте и тежине телесних повреда, супротно наводима жалби бранилаца окривљених, не чине пресуду мањкавом, јер се не ради о одлучној чињеници која чини биће кривичног дела принуда из чл. 62. ст. 2. у вези ст. 1. КЗ РС.

(Пресуда Општинског суда у Ужицу, К. бр. 89/08 од 08.06.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1. бр. 1519/10 од 11.03.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ

Чл. 194. ст. 1. КЗ

Угрожавање телесног интегритета код кривичног дела насиље у породици из чл. 194. ст. 1. КЗ, не мора да има за последицу и наношење телесне повреде оштећеном.

Из образложења:

Окривљени жалбом указује на то да су га оштећене прве нападе и да је он поступао у нужној одбрани, те да у првостепеном поступку није утврђено да ли су оштећене претрпеле било какве телесне повреде и да није могуће да ошт. Б.Д. претрпи неколико удараца ногом у предео њених ногу и неколико удараца отвореном шаком, као и хватање за косу, а да при том не настану телесне повреде као последица удараца, а исто се односи и на ошт. Н.Д. Међутим, по оцени Апелационог суда, неспорно је да је критичном приликом окривљени радњама које је предузео угрозио те-

лесни интегритет оштећених, као чланова породице, а које угрожаваће не мора да има за последицу и наношење телесних повреда оштећенима.

(Пресуда Општинског суда у Чачку, К. бр. 407/2009 од 10.11.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 2524/10 од 26.05.2010. године)

Сентенцу приредили:

Александар Блануша, судија Апелационог суда у Крагујевцу и Марија Марковић, судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу

НЕДАВАЊЕ ИЗДРЖАВАЊА

Чл. 195. ст. 1. КЗ

Намера окривљеног да не даје издржавање није битан елемент кривичног дела недавање издржавања из чл. 195. ст. 1. КЗ.

Кашњење у дужем трајању у извршењу обавезе издржавања не утиче на постојање кривичног дела недавање издржавања из чл. 195. ст. 1. КЗ.

Првостепени суд је повредио кривични закон у корист окривљеног када га је огласио кривим за једно кривично дело недавање издржавања из чл. 195. ст. 1. КЗ, иако је исто извршено на штету два малолетна детета, јер има онолико кривичних дела колико и оштећених.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Тутину окривљени Н.П. оглашен је кривим што иако је на то био обавезан парничном пресудом која је постала извршна није давао издржавање за своју малолетну децу чиме је извршио кривично дело недавање издржавања из чл. 195. ст. 1. КЗ.

Да би постојало кривично дело недавање издржавања потребно је да поред објективних елемената кривичног дела односно да учинилац не даје издржавање у износу и на начин утврђен извршном одлуком, буду испуњени и субјективни елементи односно да је учинилац свестан своје обавезе и да управо хоће да не даје издржавање у потпуности или делимично или на то пристаје.

Како намера окривљеног да не даје издржавање није битан елемент кривичног дела правилан је закључак првостепеног суда да евентуално кашњење у извршењу обавезе издржавања у трајању од 9 (девет) месеци не утиче на постојање кривичног дела и кривицу окривљеног, посебно када се има у виду да је окривљени све своје обавезе испунио након што је покренут кривични поступак и да је за то нашао начина.

Првостепени суд је повредио кривични закон у корист окривљеног када га је огласио кривим за једно кривично дело недавање издржавања из чл. 195. ст. 1. КЗ, иако је исто извршено на штету два малолетна детета, јер има онолико кривичних дела колико и оштећених, а на који начин је конципирана и јавна тужба, која повреда се не може отклонити у ситуацији када је изјављена жалба само у корист окривљеног.

(Пресуда Општинског суда у Тутину, К. бр. 122/09 од 04.06.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1. бр. 595/10 од 08.04.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НЕОВЛАШЋЕНО ИСКОРИШЋАВАЊЕ АУТОРСКОГ ДЕЛА ИЛИ ПРЕДМЕТА СРОДНОГ ПРАВА

Чл. 199. ст. 2. КЗ

Када у диспозитиву оптужног акта којим је окривљеном стављено на терет да је неовлашћено ставио у промет копије примерака ауторских дела нису наведена имена аутора и називи дела примерака стављених у промет, не постоји кривично дело неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета сродног права из чл. 199. ст. 1. КЗ.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Новом Пазару, окривљени Д.Б. оглашен је кривим, што је неовлашћено ставио у промет копије примерака ауторских дела, на тај начин што је 27 комада DVX филмова стране производње продавао на робној пијаци у Новом Пазару, чиме је извршио

кривично дело неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета сродног права из чл. 199. ст. 1. КЗ.

Како у диспозитиву оптужног акта за филмове DVX формата нису наведени називи дела и имена аутора, на основу којих би могло да се утврди да ли су компакт дискови носиоци ауторских дела заштићених законом, то радња окривљеног која му је оптужним актом стављена на терет не представља кривично дело јер не садржи све битне елементе кривичног дела, па је из тог разлога окривљени, на основу чл. 355. тач. 1. ЗКП, ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета сродног права из чл. 199. ст. 2. КЗ.

(Пресуда Округног суда у Ужицу, К. бр. 335/09 од 26.11.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 2313/10 од 26.05.2010. године)

*Сентенцу приредила: Оливера Бојовић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НЕОВЛАШЋЕНО ИСКОРИШЋАВАЊЕ АУТОРСКОГ ДЕЛА ИЛИ ПРЕДМЕТА СРОДНОГ ПРАВА

Чл. 199. ст. 2. КЗ

Видео игрице су компјутерски програми који не представљају ауторско дело у ситуацији када су творевина правног лица.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Крагујевцу окривљени С.Н. је, на основу чл. 355. тач. 1. ЗКП, ослобођен од оптужбе да је неовлашћено ставио у промет ауторска дела заштићена законом, на тај начин што је као власник предузећа "Алка" Д.О.О, у оквиру свог забавног салона на 15 рачунара за пружање услуга забавног карактера изнајмљивао преко оперативног система за наведене рачунаре већи број видео игрица разних софтверских кућа, чиме би извршио кривично дело неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета сродног права из чл. 199. ст. 2. КЗ.

Одредбом чл. 9. Закона о ауторским и сродним правима, прописано је да је аутор физичко лице које је створило ауторско дело, те да је он искључиви носилац ауторског права а самим тим и уживалац кривично-правне заштите, а под изузетним условима и неко друго лице које је стекло ауторско право уколико се ради о анонимном делу или делу објављеном под псеудонимом.

Правилно је првостепени суд утврдио које су фирме односно правна лица заштитила своја права на видео игрице, као и да су видео игрице компјутерски програми, те да се не могу сматрати ауторским делом у смислу одредбе чл. 9. Закона о ауторским и сродним правима, а како је то окривљеном јавном тужбом стављено на терет (евентуално се може говорити о предметима сродно правне заштите у које спада рачунарски програм, а што излази ван оквира оптужења).

(Пресуда Општинског суда у Крагујевцу, К. бр. 1028/09 од 07.09.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1. бр. 451/10 од 22.04.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

УНИШТЕЊЕ И ОШТЕЋЕЊЕ ТУЂЕ СТВАРИ

Чл. 212. ст. 1. КЗ

Под оштећењем туђе ствари, код кривичног дела уништење и оштећење туђе ствари из чл. 212. ст. 1. КЗ, подразумева се делимично уништење ствари којим се у већој или мањој мери смањује вредност или употребна вредност те ствари, па уколико у изреци пресуде стоји само да је окривљени туђу ствар оштетио, таква изрека је неразумљива јер у њој није наведено у чему се састоји то делимично уништење ствари, чиме је учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП.

Из образложења:

Првостепена пресуда садржи битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, које другостепени суд поводом из-

јављене жалбе испитује по службеној дужности на основу одредаба чл. 380. ст. 1. тач. 1. и 2. ЗКП, а нашта се основано указује и у жалби браниоца окривљеног, па је првостепена пресуда морала бити укинута применом одредбе чл. 389. ст. 1. ЗКП.

Неразумљивост изреке побијане пресуде огледа се у томе што је у изреци наведено да је окривљени "обио разводну кутију – ормарић и завии "конектор на разделник" и том приликом оштетио имовину предузећа "СББ" Д.О.О. Крагујевац, а да при том у изреци није наведено у чему се то оштећење имовине предузећа "СББ" Д.О.О. Крагујевац састоји. Наиме, радња кривичног дела уништење и оштећење туђе ствари из чл. 212. ст. 1. КЗ, одређена је алтернативно и састоји се у уништењу, оштећењу или пак чињењу неупотребљивом туђе ствари, а из чињеничног описа датог у изреци првостепене пресуде, произилази да је окривљени туђу имовину "оштетио", па како оштећење подразумева делимично уништење ствари, којим се у већој или мањој мери смањује вредност или употребна вредност те ствари, то је изрека пресуде неразумљива, у том смислу што није наведено у чему се састоји то делимично уништење ствари. Овај суд наводи и да у погледу ове чињенице постоји и потпуно одсуство разлога у образложењу пресуде, будући да првостепени суд на страни трећој став четврти и на страни четвртој став трећи, само преписује чињенични опис дат у изреци првостепене пресуде у погледу овог кривичног дела, не образлажући у чему се састоји оштећење имовине предузећа "СББ" Д.О.О. Крагујевац.

(Пресуда Општинског суда у Крушевцу, К. бр. 672/08 од 24.09.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 3204/10 од 02.06.2010. године)

Сентенцу приредили:

*Александар Блануша, судија Апелационог суда у Крагујевцу и
Марија Марковић, судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу*

УНИШТЕЊЕ И ОШТЕЋЕЊЕ ТУЂЕ СТВАРИ

Чл. 212. ст. 1. КЗ

Чињеница да се ограда од плетене жице коју је поставио приватни тужилац, а која је предмет кривичног дела уништење и оште-

ћење туђе ствари из чл. 212. ст. 1. КЗ, налази на улици односно јавној површини и да је иста бесправно постављена не искључује постојање кривичног дела.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Александровцу, окривљени Д.Ц. оглашен је кривим што је посекао бодљикаву жицу по врху жичане ограде и том приликом је оштетио ограду од плетене жице и стубове који држе жичану ограду тако што је оштетио боју којом су били обојени, на који начин је оштетио туђу покретну ствар, власништво приватног тужиоца М.Ц. и извршио кривично дело уништење и оштећење туђе ствари из чл. 212. ст. 1. КЗ.

Насупрот наводима жалбе, правилно је првостепени суд утврдио да је приватни тужилац поставио спорну ограду од плетене жице, које чињенице је окривљени био свестан, те је као инвеститор ограде постао и њен власник, па је за постојање предметног кривичног дела ирелевантна чињеница да је спорна ограда подигнута на улици односно јавној површини и да је решењем Грађевинске инспекције приватном тужиоцу наложено да предметну ограду поруши због бесправне изградње и да је корисник јавне површине донео закључак о дозволи извршења за уклањање спорне ограде.

(Пресуда Општинског суда у Александровцу, К. бр. 134/07 од 13.05.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1 бр. 858/10 од 08.04.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НАВОЂЕЊЕ НА ОВЕРАВАЊЕ НЕИСТИНИТОГ САДРЖАЈА

Чл. 235. ст. 2. у вези ст. 1. КЗ РС

Да би постојало кривично дело навођење на оверавање неистинитог садржаја из чл. 235. ст. 2. у вези ст. 1. КЗ РС, потребно је да окривљени довођењем у заблуду наведе надлежни орган да овери нешто неистинито у јавној исправи, записнику или књизи, што има да

служи као доказ у правном саобраћају, па такву исправу, записник или књигу, и употреби.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Чајетини, окривљени П.Б. је на основу чл. 355. тач. 2. ЗКП, ослобођен од оптужбе да је Центру безбедности у Бијељини поднео захтев за издавање личне карте на име П.Б., предајући истој захтев, фотографије и лажне доказе о свом идентитету и да је навео овлашћена службена лица Центра безбедности у Бијељини да му издају и овере личну карту на име П.Б. на којој се налазила његова фотографија, а потом неистиниту јавну исправу употребио у правном саобраћају, чиме би извршио кривично дело навођење на оверавање неистинитог садржаја из чл. 235. ст. 2. у вези ст. 1. КЗ РС (чл. 358. ст. 1. у вези ст. 1. КЗ "Службени гласник", бр. 72/09 од 03.09.2009. године).

Кривично дело навођење на оверавање неистинитог садржаја, према ставу 1. члана 235. КЗ РС, постојало би када би учинилац довео у заблуду надлежни орган да у јавној исправи овери нешто неистинито. У ставу 2. истог члана, као посебно кривично дело предвиђена је употреба јавне исправе у којој су на начин из става 1. оверене неистините правно-релевантне чињенице. Другим речима, извршење кривичног дела из става 1. члана 235. КЗ РС је претходна фаза извршења дела из става 2. истог члана. Када исто лице довођењем у заблуду наведе надлежни орган да овери нешто неистинито у исправи, па то онда и употреби по принципу субсидијаритета, одговараће за једно кривично дело, при чему је неопходно да се на несумњив начин утврди да се ради о истом лицу, будући да су у питању два кривична дела која не стоје у стицају ако их изврши исто лице.

Како у конкретном случају првостепени суд није на поуздан начин могао да утврди одлучну чињеницу (довођење у заблуду надлежног органа од стране окривљеног) правилно је, имајући у виду да се у сумњи одлука мора донети у корист окривљеног, закључио да окривљеног треба ослободити од оптужбе за наведено кривично дело.

(Пресуда Општинског суда у Чајетини, К. бр. 41/08 од 27.11.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 3304/10 од 27.05.2010. године)

*Сентенцу приредила: Оливера Бојовић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НЕДОЗВОЉЕНА ТРГОВИНА

Чл. 243. ст. 1. КЗ

Лице које је власник и оснивач приватног предузећа за производњу, трговину и услуге, регистровано за обављање трговинске делатности у оквиру које је набавио одређену количину алкохолног и безалкохолног пића у сврху продаје није учинилац кривичног дела недозвољена трговина из чл. 243. ст. 1. КЗ.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Новом Пазару, окривљени А.Р. на основу чл. 355 тач. 1 ЗКП, ослобођен је од оптужбе да је немајући овлашћење за трговину набавио одређену количину алкохолног и безалкохолног пића у већој вредности у сврху даље продаје.... Чиме би извршио кривично дело недозвољена трговина из чл. 243. ст. 1. КЗ.

Како кривично дело недозвољена трговина из чл. 243. ст. 1. КЗ, врши онај ко нема овлашћење за трговину, а чл. 1. ст. 2. Закона о трговини ("Службени лист СРЈ" бр. 32/93...37/02 и "Службени гласник РС" бр. 85/2005 и бр. 101/2005) предвиђа да се трговином могу бавити предузећа и друга правна и физичка лица која су регистрована за обављање те делатности, то је правилан закључак првостепеног суда да окривљеног који је власник и оснивач приватног предузећа за производњу, трговину и услуге, чија је делатност између осталог и трговина на велико алкохолним и другим пићима, које је регистровано за обављање трговинске делатности, коју је обављао критичном приликом треба ослободити од оптужбе да је извршио кривично дело недозвољена трговина из чл. 243. ст. 1. КЗ, а основу чл. 355. тач. 1. ЗКП, тако да његово дело по закону није кривично дело.

(Пресуда Општинског суда у Новом Пазару, К. бр. 231/08 од 23.09.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1. бр. 720/10 од 22.04.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ТЕШКО ДЕЛО ПРОТИВ БЕЗБЕДНОСТИ ЈАВНОГ САОБРАЋАЈА

Чл. 297. ст. 2. у вези чл. 289. ст. 1. КЗ

Утицај алкохола на способности окривљеног за безбедну вожњу суд утврђује након вештачења од стране вештака-неуропсихијатра.

Из образложења:

Пресудом Окружног суда у Крушевцу, окривљени В.Н. оглашен је кривим што је критичном приликом управљао возилом под дејством алкохола у крви од 0,81 грам промила... чиме је извршио кривично дело тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из чл. 297. ст. 2. у вези чл. 289. ст. 1. КЗ.

Како је, у конкретном случају, степен алкохолемије утврђен путем налаза и мишљења вештака специјалисте судске медицине, на основу прегледа крви на алкохол, а утицај алкохола на способности окривљеног за безбедну вожњу утврђен путем вештачења од стране истог вештака, а не вештака одговарајуће струке-неуропсихијатра, основано се жалбом браниоца окривљеног указује да су нејасни разлози првостепеног суда о утицају алкохола на способност окривљеног за безбедну вожњу, односно о узрочно-последичној вези између конзумираног алкохола и саобраћајне незгоде.

(Пресуда Окружног суда у Крушевцу, К. бр. 89/09 од 30.10.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1. бр. 2492/10 од 26.04.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НАСИЛНИЧКО ПОНАШАЊЕ

Чл. 344. ст. 1. КЗ

Угрожавање спокојства грађана представља изазивање осећања личне и имовинске несигурности, када угрожена лица немају више оног мира који је неопходан за уредан и нормалан живот, а да би постојало значајније угрожавање спокојства грађана као последице кривичног дела насилничко понашање из чл. 344. ст. 1. КЗ, потребно

је да се узму у обзир и друге околности као што је број лица код којих је ово неспокојство изазвано, на ком месту, у које доба дана и под којим околностима је кривично дело учињено.

Из образложења:

Радња кривичног дела насилничко понашање из чл. 344. ст. 1. КЗ, алтернативно је одређена и обухвата поједине облике насилног (силедијског) понашања, а поред осталог радња овог кривичног дела је дрско и безобзирно понашање, а којим се може сматрати оно непристојно понашање које је у грубој супротности са прихваћеним правилима понашања, а ово понашање се може односити како на лица, тако и према објектима (уништење и оштећење) разних предмета, па и (као у конкретном случају) киоска, предмета у њему и поред њега.

Кривично дело је свршено када је неком од алтернативно предвиђених радњи извршења овог кривичног дела значајно угрожено спокојство грађана или је у већој мери поремећен јавни ред и мир, а под угрожавањем спокојства грађана подразумева се изазивање осећања личне и имовинске несигурности, када угрожена лица једноставно немају више оног мира који је неопходан за уредан и нормалан живот. Значајније угрожавање овог спокојства, се у сваком конкретном случају цени не само према броју лица која су овим обухваћена, већ и према интензитету неспокојства које је извршењем дела изазвано, те на ком месту и под којим околностима је све ово учињено. Облици ремећења јавног реда и мира могу бити различити, па поред осталог и у виду оштећења неких објеката који служе јавној употреби, а такође и разбијање излога и томе слично. Да ли је дошло до значајнијег угрожавања спокојства грађана цени се и према добу дана када је и на ком месту дело учињено, па и да ли су грађани узнемирени у њиховом ноћном одмору, при чему треба имати у виду у конкретном случају, да је кривично дело према наводима оптужног акта учињено у раним јутарњим сатима нерадног дана.

(Пресуда Основног суда у Ужицу, К. бр. 312/10 од 02.03.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1 бр. 2762/10 од 19.05.2010. године)

Сентенцу приредили:

*Александар Блануша, судија Апелационог суда у Крагујевцу и
Марија Марковић, судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу*

**НЕДОЗВОЉЕНО ДРЖАЊЕ ОРУЖЈА
И ЕКСПЛОЗИВНИХ МАТЕРИЈА**

Чл. 348. ст. 1. КЗ

Првостепени суд је изреку пресуде учинио неразумљивом када је радњу окривљеног – одузимање спорног пиштоља као туђе покретне ствари, као радњу извршења кривичног дела тешка крађа из чл. 204. ст. 1. тач. 1. КЗ, квалификовао и као радњу извршења кривичног дела недозвољено држање оружја и експлозивних материја из чл. 348. ст. 1. КЗ, у виду неовлашћеног набављања оружја.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Новом Пазару, окривљени Р.Б. оглашен је кривим да је извршио кривична дела тешка крађа из чл. 204. ст. 1. тач. 1. КЗ, разбојништво из чл. 206. ст. 1. КЗ и недозвољено држање оружја и експлозивних материја из чл. 348. ст. 1. КЗ.

С обзиром да је првостепени суд утврдио да је обијањем куће оштећеног А.Х. окривљени одузео спорни пиштољ као туђу покретну ствар, а потом исти носио са собом, да би употребом пиштоља извршио претњу да ће непосредно напасти на живот и тело оштећеног Н.Д, а потом спорни пиштољ наставио да носи све до одузимања истог од стране радника ПС Тутин, то је изрека пресуде неразумљива будући да је једну исту радњу окривљеног - одузимање спорног пиштоља као туђе покретне ствари, као радњу извршења кривичног дела тешка крађа из чл. 204. ст. 1. тач. 1. КЗ, првостепени суд квалификовао и као радњу извршења кривичног дела недозвољено држање оружја и експлозивних материја из чл. 348. ст. 1. КЗ, односно да је исти без одобрења набавио спорни пиштољ, што би наводило на закључак да се ради о идеалном стицају, али првостепени суд о томе не даје никакве разлоге, нити даје разлоге да ли се ради о привидном идеалном стицају.

(Пресуда Општинског суда у Новом Пазару, К. бр. 396/09 од 04.12.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1. бр. 2579/10 од 22.04.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**НЕДОЗВОЉЕНО ДРЖАЊЕ ОРУЖЈА
И ЕКСПЛОЗИВНИХ МАТЕРИЈА**

Чл. 348. ст. 1. КЗ

Држање муниције за оружје за које је окривљеном издат оружни лист, након привременог одузимања оружја које може послужити као доказ у другом кривичном поступку, не представља кривично дело недозвољено држање оружја и експлозивних материја из чл. 348. ст. 1. КЗ.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Крагујевцу – Судска јединица у Аранђеловцу, окривљени Г.Б. је оглашен кривим због кривичног дела недозвољено држање оружја и експлозивних материја из чл. 348. ст. 1. КЗ, при чему је првостепени суд из изреке осуђујуће пресуде изоставио да је окривљени у утуженом периоду неовлашћено држао 85 комада муниције калибра 7,65 мм за пиштољ марке "Збројовка" и 170 комада муниције калибра 40 мм за пиштољ марке "ЦЗ 99" калибра 40 св.

Другостепени суд налази да се не може сматрати да је привременим одузимањем пиштоља, као предмета који могу послужити као доказ у другом кривичном поступку (и то два пиштоља за које је окривљени имао оружни лист, при чему је муниција која припада ватреном оружју остала код окривљеног), окривљени у временском периоду након одузимања спорног оружја недозвољено држао муницију за ватрено оружје, у смислу радњи извршења кривичног дела из чл. 348. ст. 1. КЗ, јер одобрење за држање оружја не престаје да важи самим наступањем услова за одузимање оружног листа, већ након доношења одлуке надлежног органа који је такво одобрење издао (чл. 7. и 24. Закона о оружју и муницији).

(пресуда Основног суда у Крагујевцу – Судска јединица у Аранђеловцу, К-1987/10 од 17.02.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1. бр. 2789/10 од 25.05.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НАМЕРА ПРИБАВЉАЊА ПРОТИВПРАВНЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ

Намера да се себи или другоме прибави противправна имовинска корист код кривичних дела против имовине, не може постојати без директног умишљаја као облика виности.

Из образложења:

Решењем Основног суда у Пријепољу КВ. бр. 34/10 од 05.02.2010. године, одлучено је да нема места оптужници Општинског јавног тужиоца у Прибоју, Кт. бр. 36/09 од 16.10.2009. године, против окр. Е.М., С.С. и Д.Л, сви из Прибоја, јер дело за које су оптужени није кривично дело, а нема места примени мере безбедности, па је кривични поступак против ових окривљених обустављен.

Против овог решења благовремено је изјавио жалбу Основни јавни тужилац у Пријепољу, због повреде кривичног закона, са предлогом да Апелациони суд у Крагујевцу, као другостепени, уважи ову жалбу а побијано решење укине.

Апелациони суд у Крагујевцу је, у седници већа, размотрио списе овог предмета, заједно са побијаним решењем, па је по оцени жалбених навода и предлога, те предлога Апелационог јавног тужиоца у Крагујевцу, КТЖ. бр. 2582/10 од 12.03.2010. године да се жалба Основног јавног тужиоца уважи, а побијано решење укине и предмет врати на поновно одлучивање, нашао:

Основано се жалбом Основног јавног тужиоца у Пријепољу, указује на неправилност и незаконитост побијаног решења, у том смислу што је у чињеничном опису кривичног дела, садржаном у диспозитиву оптужнице Кт. бр. 36/09 од 16.10.2009. године, садржан нужни субјективни елемент предметног кривичног дела и то намера да се себи (или другоме) прибави противправна имовинска корист, а која намера не може постојати без директног умишљаја као облика виности, с тим што овај Суд указује и да је првостепени суд у погледу законског основа за обустављање поступка одлучивао по службеној дужности, будући да се основ по којем је ово решење донето уопште не наводи у приговору који је на предметну оптужницу изјављен, а да пре тога није, ако сматра да оптужница није пропишно састављена, она враћена јавном тужиоцу ради исправке недостатака.

Наиме, одредбом чл. 267. ст. 2. ЗКП, прописано је да ће одмах по пријему оптужнице председник већа пред којим ће се одржати главни претрес, испитати да ли је оптужница прописно састављена, тј. да ли садржи све што је одредбама чл. 266. ЗКП прописано, па ако установи да оптужница није прописно састављена има се ова оптужница вратити тужиоцу како би је у року од 3 дана исправио. Разлог за враћање оптужнице на исправку, поред осталог, јесте управо постојање недостатка у опису дела и то када из овог описа не произилазе законска обележја кривичног дела (чл. 266. ст. 1. тач. 2. ЗКП), с тим што се пре доношења одлуке о томе да ли ће се и каква одлука по тој оптужници донети она има вратити, у смислу поменуте одредбе чл. 267. ст. 2. ЗКП, јавном тужиоцу ради исправке у наведеном року. Првостепени суд је побијано решење донео а да, уколико сматра да из описа дела не произилазе његова законска обележја, није у смислу ових законских одредаба оптужницу вратио тужиоцу ради исправке ових недостатака.

(Решење Основног суда у Пријеполу, КВ. бр. 34/10 од 05.02.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.2 бр. 384/10 од 19.03.2010. године)

Сентенцу приредили:

*Александар Блануша, судија Апелационог суда у Крагујевцу и
Марија Марковић, судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу*

НЕДОЗВОЉЕНО СКЛАДИШТЕЊЕ РОБЕ

Чл. 176а ст. 2. Закона о пореском поступку и пореској администрацији

Кривично дело недозвољено складиштење робе из чл. 176а ст. 2. Закона о пореском поступку и пореској администрацији, постоји само када се роба на коју се плаћа порез за коју не постоји прописана документација о пореклу робе и плаћеном порезу ускладишти у регистрованој просторији за складиштење робе.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Трстенику, окривљени Ц.З. оглашен је кривим што је у регистрованој просторији за складиштење робе

ускладишти робу на коју се плаћа порез, за коју не постоји прописана документација о пореклу робе и плаћеном порезу, тако што је робу ускладиштио у регистрованом пословном простору, чиме је извршио кривично дело недозвољено ускладиштење робе из чл. 176а ст. 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији.

Одредбом чл. 176а ст. 2. Закона о пореском поступку и пореској администрацији је прописано да кривично дело врши учинилац који у регистрованој просторији за ускладиштење робе ускладишти робу на коју се плаћа порез за коју не постоји прописана документација о пореклу робе и плаћеном порезу.

У образложењу пресуде првостепени суд оценом свих доказа закључује да просторија у којој је смештена радња окривљеног, и поред тога што је једна и велика, нема помоћних просторија, магацина и сл. Није посебно регистрована за ускладиштење робе, ипак представља складишни простор и јесте регистрована, не наводећи при том о каквој се регистрацији ради.

С обзиром на наведено, закључивање првостепеног суда у битноме је нејасно и противречно, те су учињене битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП.

(Пресуда Општинског суда у Трстенику, К. бр. 100/09 од 03.08.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 3458/10 од 22.07.2010. године)

*Сентенцу приредила: Оливера Бојовић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ПРОЦЕСНО ПРАВО

МЕСНА НАДЛЕЖНОСТ

Чл. 27. ЗКП

Када оштећени као тужилац преузме кривично гоњење након одбацивања његове кривичне пријаве од стране Окружног јавног тужиоца у Чачку, који је одлуком непосредно вишег јавног тужиоца овлашћен да поступа уместо надлежног Окружног јавног тужиоца у Ваљеву, месна надлежност суда се одређује према одредби чл. 27. ст. 1. ЗКП.

Из образложења:

Решењем Окружног суда у Чачку, наведени суд се огласио месно ненадлежним за поступање по захтеву за спровођење истраге оштећеног као тужиоца С.Р. из Ваљева, против осумњиченог С.А. из Ваљева, због кривичног дела кршење закона од стране судије, јавног тужиоца и његовог заменика из чл. 360. Кривичног законика и одлучено је да се по правноснажности решења списи предмета упуте Окружном суду у Ваљеву, као месно и стварно надлежном суду.

Неосновано се у жалби оштећеног као тужиоца указује да је имао право да пред Окружним судом у Чачку преузме кривично гоњење након што је Окружни јавни тужилац у Чачку, који је од стране Републичког јавног тужиоца, због сумње у непристрасност одређен да поступа у конкретном случају, иако је радња кривичног дела које се окривљеном стављено на терет извршена у згради Општинског суда у Ваљеву, односно на подручју Окружног суда у Ваљеву, одбацио његову кривичну пријаву.

Одредбом чл. 27. ст. 1. Законика о кривичном поступку је предвиђено да је месно надлежан, по правилу, суд на чијем подручју је кривично дело извршено или покушано, док је чл. 36. истог закона прописано да Врховни касациони суд може за вођење поступка одредити други стварно надлежан суд, ако је очигледно да ће се тако лакше спровести поступак или ако постоје други важни разлози на предлог истражног судије, судије појединца или председника већа или на предлог надлежног државног тужиоца.

Како одредбама процесног Закона није прописано да се месна надлежност суда може одредити односно засновати на други начин, то је правилан став првостепеног суда да је за поступање у конкретној ситуацији стварно и месно надлежан Окружни суд у Ваљеву према месту извршења кривичног дела.

(Решење Окружног суда у Чачку, Кв. бр. 482/09 од 23.12.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кр. бр. 10/10 од 02.02.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**ИЗДВАЈАЊЕ ИЗ СПИСА ДОКАЗА
НА КОЈИМА СЕ НЕ МОЖЕ ЗАСНИВАТИ СУДСКА ОДЛУКА
Чл. 337. ст. 3. ЗКП**

Уколико суд на главном претресу донесе решење о издвајању из списка записника на којем се не може заснивати одлука суда и одмах настави са претресом, па тако онемогући овлашћена лица да изјаве жалбу на ово решење или се пак тог права одрекну, није правилно применио одредбу чл. 337. ст. 3. ЗКП и стога такво решење није постало правоснажно, па нису испуњени услови који су постављени овом одредбом да се такав записник издвоји из списка и преда истражном судији ради одвојеног чувања.

Из образложења:

Апелациони суд указује и да није правилно примењена одредба чл. 337. ст. 3. ЗКП, која се односи на издвајање из списка записника на којима се не може засновати судска одлука, у смислу одредбе чл. 178. ст. 1. ЗКП, будући да је Суд на главном претресу дана 19.06.2009. године донео решење, на предлог браниоца окривљеног, да се издвоји из списка записник о саслушању осумњиченог од 13.12.2007. године, састављен од ОСЛ ПС Тутин, након чега је Суд одмах наставио главни претрес и поред тога што је одредбом чл. 337. ст. 3. ЗКП, изричито предвиђено да је против овог решења дозвољена посебна жалба и да се по правноснажности решења издвојени записници имају затворити у посебан омот и предати истражном судији ради чувања одвојено

од осталих списа и не могу се разгледати и користити у поступку. На записнику о главном претресу није констатовано да су се права на жалбу одрекла лица која имају право да на ово решење изјаве жалбу, а увидом у списе предмета овај Суд је утврдио да се записник о саслушању осумњиченог од 13.12.2007. године, на који се односи наведено решење, и даље налази у списима, тј. записник није затворен у посебан омот и предат истражном судији, а што није ни могло да буде учињено, јер решење о издвајању из списка овог записника још увек није стекло правноснажност, будући да се лица овлашћена да изјаве жалбу, нису овог права одрекла, нити је њима решење са образложењем достављено ради изјављивања жалбе.

(Пресуда Општинског суда у Тутину, К. бр. 337/07 од 19.06.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 611/10 од 25.01.2010. године)

Сентенцу приредили:

*Александар Блануша, судија Апелационог суда у Крагујевцу и
Марија Марковић, судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ИЗРЕКА ПРЕСУДЕ

Чл. 361. ст. 3. до 5. ЗКП

Уколико суд у изреку пресуде унесе одлуку о укидању или продужењу притвора, повредио је одредбе чл. 361. ст. 3. до 5. ЗКП, којима је прописано шта треба да садржи изрека пресуде, а уједно је таква изрека и неразумљива и тиме је учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, а ово стога што је суд дужан да одлучи о притвору посебним решењем, а у изреку ће унети само одлуку о урачунавању притвора у изречену казну. У супротном, окривљени би до одлуке другостепеног суда остао дуже у притвору, јер су различити како рокови за изјављивање жалбе на решење и пресуду, тако и рокови за писану изразу ове две одлуке суда.

Из образложења:

Основано се жалбом браниоца окривљеног указује на битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, на које

повреде другостепени суд поводом изјављене жалбе пази и по службеној дужности, на основу одредаба чл. 380. ст. 1. тач. 1. и 2. ЗКП, па је побијана пресуда морала бити укинута, на основу одредбе чл. 389. ст. 1. ЗКП.

Наиме, изрека првостепене пресуде не треба да садржи одлуку о продужењу притвора, будући да се притвор продужава посебним решењем, за чију су писмену израду предвиђени различити рокови у односу на писану израду пресуде и различити су рокови за изјављивање жалбе на ово решење, у односу на рокове за изјављивање жалбе на пресуду, па је стога оваква изрека пресуде неразумљива и захваћена битном повредом поступка. Шта садржи изрека пресуде прописано је одредбама чл. 361. ЗКП.

(Пресуда Основног суда у Краљеву, К.2 бр. 13/10 од 22.02.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 2813/10 од 27.04.2010. године)

Сентенцу приредили:

*Александар Блануша, судија Апелационог суда у Крагујевцу и
Марија Марковић, судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ИСПРАВКА ПРЕСУДЕ

Чл. 362. ЗКП

Поводом захтева пуномоћника оштећеног за исправку пресуде или доношење допунске пресуде у коме се наводи да је првостепени суд техничком омашком пропустио да окривљеног обавезе на плаћање законске затезне камате, а који захтев није био истакнут у првостепеном поступку не може се донети решење о исправци пресуде.

Из образложења:

Решењем Општинског суда у Чачку, одбијен је предлог пуномоћника оштећеног за исправку пресуде или доношење допунске пресуде у предмету К.бр.429/05, којом би се окривљени обавезао на плаћање законске затезне камате на начин који је пуномоћник оштећеног навео у предлогу.

Правилно је првостепени суд нашао да се предлог за исправку пресуде или доношење допунске пресуде поднет од стране пуномоћника оштећеног не односи на погрешку у именима и бројевима и очигледну погрешку у писању и рачунању, како је то прописано одредбом чл. 362. ЗКП, већ да се ради о новом имовинско-правном захтеву оштећеног који се односи на законску затезну камату на досуђени износ имовинско-правног захтева од 955.305,00 динара на који је окривљени Р.А. обавезан правноснажном пресудом да исти надокнади оштећеном предузећу "Радалекс".

Како се ради о новом имовинско-правном захтеву који није био предмет разматрања првостепеног суда, јер није ни био истакнут, овакав захтев се може остварити у посебној грађанској парници, те је правилан закључак првостепеног суда да није било услова за доношење исправке пресуде сходно одредби чл. 362. ЗКП, нити за доношење допунске пресуде која могућност није ни прописана одредбама процесног права.

(Решење Општинског суда у Чачку, К. бр. 429/05 од 11.02.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.2. бр. 469/10 од 08.04.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ДОЗВОЉЕНОСТ ЖАЛБЕ БРАНИОЦА ПО СЛУЖБЕНОЈ ДУЖНОСТИ

Решење о разрешењу браниоца по службеној дужности окривљеног коме је укинут притвор производи правно дејство од тренутка доношења, па је жалба коју је бранилац окривљеног по службеној дужности изјавио против пресуде првостепеног суда пре него што је разрешен дужности браниоца, а након правноснажности решења о укидању притвора окривљеном дозвољена.

Из образложења:

Решењем Основног суда у Новом Пазару, одбачена је као недозвољена жалба браниоца окривљеног, адвоката М.Ш. изјављена против пресуде Општинског суда у Новом Пазару.

Решењем Основног суда у Новом Пазару, К.бр.396/09 од 19.01.2010. године, разрешен је дужности браниоца адвокат М.Ш. са да-ном правноснажности решења о укидању притвора окривљеном Р.Б, тј. са 08.12.2009. године.

Како је одредбом чл. 73. ст. 2. ЗКП прописано да ће бранилац по-стављен по одредби чл. 71. ст. 2. истог Законика (када се окривљени налази у притвору) бити разрешен након правноснажности решења о укидању притвора решењем (против кога није дозвољена жалба), то решење о раз-решењу може производити правно дејство само од тренутка доношења, у конкретном случају од 19.01.2010. године, па је погрешан закључак прво-степеног суда да је жалба браниоца окривљеног изјављена против прво-ступене пресуде дана 08.01.2010. године, односно у законом предвиђеном року у тренутку када није био разрешен дужности браниоца по службеној дужности, недозвољена.

(Пресуда Основног суда у Новом Пазару, К-396/09 од 21.01.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.2. бр. 618/10 од 22.04.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

БИТНА ПОВРЕДА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 368. ст. 1. тач. 3. ЗКП

Када суд пропусти да окривљену, која је по националности Ромкиња, држављанка Румуније и којој је на основу дозволе надлежног органа одобрен боравак на територији Републике Србије, упозори да у поступку може користити свој језик, учинио је повреду из чл. 368. ст. 1. тач. 3. ЗКП.

Из образложења:

Првостепеном пресудом окривљена је оглашена кривом због кри-вичног дела ометање овлашћеног службеног лица у обављању послова безбедности или одржавања јавног реда и мира из чл. 23. ст. 1. у вези ст.

1. Закона о јавном реду и миру, и осуђена на казну затвора у трајању од 4 (четири) месеца.

Како је окривљена по националности Ромкиња, држављанка Румуније којој је на основу дозволе надлежног органа одобрен боравак на територији Републике Србије, првостепени суд је био у обавези да, сходно чл. 9. ст. 3. ЗКП, поучи окривљену о праву на превођење и поред тога што иста зна језик на коме се води поступак. С обзиром на то, да првостепени суд није поступио на наведени начин, учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 3. ЗКП, због које је пресуда морала бити укинута.

(Пресуда Општинског суда у Јагодини, К. бр. 123/08 од 25.09.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 1846/10 од 20.04.2010. године)

*Сентенцу приредио: Драган Лековић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

БИТНА ПОВРЕДА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 368. ст. 1. тач. 5. ЗКП

Када јавни тужилац поднесе оптужни предлог за кривичног дело, за које је законом предвиђено да се гоњење предузима по приватној тужби, а првостепени суд на основу таквог оптужног предлога донесе мериторну одлуку, учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 5. ЗКП, јер не постоји оптужба овлашћеног тужиоца.

Из образложења:

Првостепени суд је, поступајући по оптужном предлогу јавног тужиоца, донео пресуду којом је окривљене ослободио од оптужбе да су извршили кривично дело нарушавање неповредивости стана из чл. 139. ст. 1. КЗ.

Како је за кривично дело нарушавање неповредивости стана из чл. 139. ст. 1. КЗ, законом прописана новчана казна или казна затвора до једне године, а чл. 153. ст. 1. КЗ, прописано да се гоњење за наведено дело

предузима по приватној тужби, то првостепени суд није могао да поступа по оптужном предлогу јавног тужиоца, већ је сходно чл. 349. тач. 2. ЗКП, ову оптужницу требао решењем одбацити из разлога што не постоји захтев овлашћеног тужиоца.

Апелациони суд је, поступајући сходно чл. 390. ст. 1. ЗКП, због учињене битне повреде одредаба из чл. 368. ст. 1. тач. 5 ЗКП, укинуо наведену пресуду и одбацио оптужницу.

(Пресуда Основног суда у Крушевцу, К. бр. 1137/08 од 15.01.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 3196/10 од 20.05.2010. године)

*Сентенцу приредио: Драган Лековић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НЕДОЗВОЉЕНИ ДОКАЗИ

Чл. 368. ст. 1. тач. 10. ЗКП

Када је чињенично стање утврђено на основу исказа овлашћених службених лица органа унутрашњих послова, који су саслушани у својству сведока на околност садржаја обавештења која су добили у смислу чл. 226. ЗКП, као и на основу обавештења која су сходно чл. 178. ЗКП, морала бити издвојена из списка, учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 10. ЗКП, јер је пресуда заснована на доказима на којима се по одредбама ЗКП не може заснивати.

Из образложења:

Првостепеном пресудом окривљени је оглашен кривим због кривичног дела угрожавање опасним оруђем при тучи или свађи из чл. 124. КЗ, и осуђен на новчану казну у износу од 20.000,00 динара.

У разлозима пресуде првостепени суд наводи да је чињенично стање као у изреци пресуде утврдио, осим на основу одбране окривљеног, на основу исказа саслушаних сведока и то службених лица ПС Александровац и детаљно је у разлозима пресуде описао шта су овим лицима рекли

окривљени и оштећени када су изашли на лице места, а у вези наведеног догађаја, као и да је чињенично стање утврдио на основу службене белешке ПС Александровац.

На наведени начин суд је повредио одредбу чл. 178. и чл. 97. ст. 4. ЗКП, и пресуду засновао на доказима на којима се не може заснивати, те је због тако учињене битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 10. ЗКП, на коју другостепени суд пази по службеној дужности, пресуда морала бити укинута.

(Пресуда Општинског суда у Александровцу, К. бр. 91/07 од 27.02.1009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 977/10 од 25.05.2010. године)

*Сентенцу приредила: Марина Илић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП

Пресуда нема разлога о одлучним чињеницама, уколико суд у образложењу само наведе да је чињенично стање утврђено на основу исказа сведока и читањем писаних доказа, а при том не наведе у битноме садржину исказа сведока нити других доказа, нити да оцену изведених доказа и јасно навођење из којих доказа је утврдио које одлучне чињенице, па је тиме учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП.

Из образложења:

Првостепена пресуда захваћена је битним повредама одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, које другостепени суд, поводом изјављене жалбе испитује по службеној дужности, на основу одредаба чл. 380. ст. 1. тач. 1. и 2. ЗКП, нашта основано указује и Апелациони јавни тужилац, па је ова пресуда на основу одредбе чл. 389. ст. 1. ЗКП, морала бити укинута.

Битне повреде одредаба кривичног поступка састоје се у томе што су у образложењу побијане пресуде изостали разлози о одлучним чињеницама или су пак разлози потпуно нејасни.

Наиме, првостепени суд је у образложењу побијане пресуде, сходно одредби чл. 361. ст. 7. ЗКП, морао одређено и потпуно изнети које чињенице и из којих разлога узима као доказане или недоказане, те којим разлозима се руководио при решавању правних питања, а нарочито при утврђивању да ли постоји кривично дело окривљеног и при примењивању одређених одредаба закона на окривљеног и његово дело, па како је првостепени суд пропустио то да учини то је повредио ову одредбу и тиме уједно учинио битну повреду одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, у смислу потпуног одсуства разлога о одлучним чињеницама.

Првостепени суд у образложењу побијане пресуде наводи које је чињенично стање утврдио, а што се заправо своди на преписивање чињеничног описа дела из изреке ове пресуде, а затим, образлажући на основу чега је утврђено чињенично стање, наводи "чињенично стање је утврђено на основу исказа сведока и читањем писаних доказа", а да се уопште не наводи садржина исказа сведока, нити садржина других доказа, а поготово се не даје оцена изведених доказа и јасно навођење из којих доказа је које одлучне чињенице првостепени суд утврдио када је окривљеног огласио кривим. Увидом у записник о главном претресу од 03.08.2009. године, овај Суд је утврдио да је главни претрес тада почео изнова и да је првостепени суд, након саслушања присутних сведока, донео решење "да се прочитају искази раније саслушаних сведока и писани докази који се налази у списима", без навођења о којим се исказима и којих сведока ради и "који су то писани докази", тако да се из овог записника, као ни из образложења побијане пресуде, уопште није могло утврдити које је доказе на главном претресу, у оквиру доказног поступка, првостепени суд извео, а поготово које је одлучне чињенице и из којих доказа утврдио.

(Пресуда Општинског суда у Крушевцу, К. бр. 1044/06 од 03.08.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 2002/10 од 29.03.2010. године)

Сентенцу приредили:

*Александар Блануша, судија Апелационог суда у Крагујевцу и
Марија Марковић, судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу*

УБЛАЖАВАЊЕ КАЗНЕ И БИТНА ПОВРЕДА ПОСТУПКА

Чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП

Уколико се суд у изреци пресуде позове на одредбе чл. 56. КЗ, које се односе на ублажавање казне, а потом у образложењу не наведе нарочито олакшавајуће околности на основу којих је казна ублажена, учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, јер је изрека противречна разлозима пресуде, а уједно су изостали и разлози о одлучним чињеницама у делу одлуке о кривичној санкцији, па се у том делу првостепена пресуда не може ни испитати.

Из образложења:

Побијана пресуда захваћена је битним повредама одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, на које другостепени суд поводом изјављене жалбе пази по службеној дужности, у смислу одредаба чл. 380. ст. 1. тач. 1. и 2. ЗКП.

Изрека пресуде је противречна разлозима пресуде, будући да се Суд у изреци позвао на одредбе чл. 56. КЗ, које се односе на ублажавање казне, а да при том у образложењу пресуде није навео нарочито олакшавајуће околности због којих је окривљеном ублажио казну испод законског минимума.

(Пресуда Општинског суда у Трстенику, К. бр. 315/2008 од 01.12.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 2519/10 од 07.05.2010. године)

Сентенцу приредили:

Александар Блануша, судија Апелационог суда у Крагујевцу и Марија Марковић, судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП

Уколико је законом предвиђено да се извршилац дела има казнити новчаном казном или казном затвора, па окривљени буде осуђен на казну затвора, суд је дужан да образложи зашто окривљени није осуђен на казну која је прописана као прворедна, јер ће у супрот-

ном постојати битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, која се састоји у томе што пресуда нема разлога о одлучним чињеницама у делу одлуке о кривичној санкцији.

Из образложења:

Првостепена пресуда захваћена је битним повредама одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, које другостепени суд поводом изјављене жалбе испитује по службеној дужности, на основу одредаба чл. 380. ст. 1. тач. 1. и 2. ЗКП, а нашта се основано указује и жалбом браниоца окривљеног, па је првостепена пресуда морала бити укинута применом одредбе чл. 389. ст. 1. ЗКП.

Код кривичног дела скидање и повреда службеног печата и знака из чл. 327. ст. 1. КЗ, као прворедна кривична санкција је прописана новчана казна, па су у образложењу пресуде изостали разлози о томе због чега није изречена ова кривична санкција, као прворедно прописана.

(Пресуда Општинског суда у Чачку, К. бр. 876/08 од 18.09.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 2963/10 од 05.05.2010. године)

Сентенцу приредили:

*Александар Блануша, судија Апелационог суда у Крагујевцу и
Марија Марковић, судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу*

**НОВЧАНА КАЗНА У ДНЕВНИМ ИЗНОСИМА И БИТНА ПОВРЕДА
Чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП**

Када у пресуди није наведено на основу којих чињеница се суд определио да окривљеном изрекне новчану казну у дневним износима, као и на основу којих чињеница је утврдио висину једног дневног износа, учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, јер у пресуди нису наведени разлози о одлучним чињеницама.

Из образложења:

Првостепеном пресудом окривљени је оглашен кривим због кривичног дела увреда из чл. 170. ст. 1. КЗ, и изречена му је новчана казна у

дневним износима, чију висину је суд одмерио на износ од 20.000,00 динара, пошто му је претходно утврдио, за наведено кривично дело, број од 40 дневних износа и висину једног дневног износа од 500,00 динара, тако да се до висине новчане казне дошло множењем утврђеног броја дневних износа са утврђеном вредношћу једног дневног износа, а коју је окривљени дужан да плати у року од два месеца по правноснажности пресуде и истовремено одређено да, уколико окривљени не плати новчану казну у остављеном року, иста ће бити замењена казном затвора рачунајући 1.000,00 динара за један дан затвора.

Међутим, у разлозима пресуде првостепени суд није навео на основу којих чињеница се определио да окривљеном изрекне новчану казну у дневним износима и на основу којих чињеница је утврдио висину истих, чиме је учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП.

Имајући у виду одредбу чл. 49. Кривичног законика, да би се суд определио за новчану казну у дневним износима, потребно је да се утврди имовно стање извршиоца кривичног дела. У том смислу закон предвиђа да суд може тражити од банке или друге финансијске установе, државних органа и правних лица одговарајуће податке, а уколико се релевантни подаци не могу добити на такав начин, а суд располаже сазнањем да извршилац има неку имовину или имовинска права, у том случају се може на основу података са којима располаже по слободној оцени утврдити висина једног дневног износа новчане казне. У конкретном случају, у образложењу пресуде, првостепени суд само наводи да сматра да се сврха кажњавања може постићи новчаном казном изреченом у дневним износима, а да при том није навео ни који су приходи, нити које расходе има окривљени, а шта је неопходно да би се могло определити за овакву врсту новчане казне.

(Пресуда Општинског суда у Брусу, К. бр. 93/09 од 16.07.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 1005/10 од 25.05.2010. године)

*Сентенцу приредила: Марина Илић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НЕМА МЕСТА ДОНОШЕЊУ ОДЛУКЕ ПО РЕДОВНОМ ПРАВНОМ ЛЕКУ

У ситуацији кад већ постоји другостепена одлука у истој кривично-правној ствари, не постоји могућност доношења нове другостепене одлуке.

Из образложења:

Пресудом Општинског суда у Новом Пазару, окривљени М.Б. оглашен је кривим да је извршио кривично дело тешка телесна повреда из чл. 53. ст. 1. КЗ РС.

Како је, у конкретном случају, другостепени суд разматрао наводе жалбе јавног тужиоца, а није разматрао наводе жалбе браниоца окривљеног, будући да су списи предмета достављени другостепеном суду на одлучивање без изјављене жалбе браниоца окривљеног која је била упућена другом суду као ненадлежном и донео другостепену одлуку, то се наведени пропуст другостепеног суда не може отклонити у жалбеном поступку и у истом се поводом благовремене и дозвољене жалбе браниоца окривљеног на пресуду првостепеног суда не може одлучивати и донети другостепена одлука, јер иста већ постоји, већ се може отклонити само ванредним правним средством, односно захтевом за заштиту законитости.

Стога је Апелациони суд, поводом жалбе браниоца, донео решење да нема места одлучивању по жалби браниоца изјављеној против првостепене пресуде.

(Пресуда Општинског суда у Новом Пазару, К-619/06 од 6.04.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1. бр. 2855/10 од 26.04.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ПОНАВЉАЊЕ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Решење Основног јавног тужиоца којим је одложено кривично гоњење, не представља доказ у смислу чл. 407. ст. 1. тач. 3. ЗКП, на основу којег се може дозволити понављање кривичног поступка.

Из образложења:

Решењем Вишег суда у Чачку одбијен је, као неоснован, захтев браниоца осуђеног Д.К. за понављање кривичног поступка.

Правилно је првостепени суд закључио да решење Основног јавног тужиоца у Чачку, којим је одложено кривично гоњење С.М. који је у поступку чије се понављање тражи имао својство окривљеног, због кривичног дела лажно пријављивање из чл. 334. ст. 1. КЗ, не може по правној снази изједначити са правноснажном пресудом којом се утврђује кривица, већ се истим само одлаже кривично гоњење и да исто, иако раније није било поднето суду, не представља нови доказ у смислу чл. 407. ст. 1. тач. 3. ЗКП, који би сам за себе или у вези са ранијим доказима довео до ослобођења осуђеног или до осуде по блажем закону.

(Решење Вишег суда у Чачку, КВ. бр. 137/10 од 18.05.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.2 бр. 800/10 од 08.07.2010. године)

*Сентенцу приредила: Оливера Бојовић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ОБЈАВЉИВАЊЕ ПРЕСУДЕ У СКРАЋЕНОМ ПОСТУПКУ

Чл. 446. ст. 5. ЗКП

Суд је повредио одредбу чл. 446. ст. 5. ЗКП, уколико је у скраћеном поступку одложио објављивање пресуде.

Из образложења:

Апелациони суд указује да је првостепени суд повредио одредбу чл. 446. ст. 5. ЗКП, будући да је противно овој одредби одложио објављивање пресуде, а што у скраћеном поступку није дозвољено. Чак и у редовном поступку је предвиђена могућност одлагања објављивања, али не и доношења пресуде, у смислу одредбе чл. 357. ст. 1. ЗКП, а првостепени суд је у конкретном случају, како је то наведено на записнику о главном

претресу, одржао овај претрес дана 24.07.2009. године, а пресуду потом "донео" дана 27.07.2009. године.

(Пресуда Општинског суда у Александровцу, К. бр. 147/07 од 24.07.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1 бр. 1190/10 од 16.02.2010. године)

Сентенцу приредили:

*Александар Блануша, судија Апелационог суда у Крагујевцу и
Марија Марковић, судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ЗАХТЕВ ЗА ИСПИТИВАЊЕ ЗАКОНИТОСТИ ПРАВНОСНАЖНЕ ПРЕСУДЕ

Чл. 146. ст. 2. Закона о изменама и допунама ЗКП

Захтев за испитивање законитости правноснажне пресуде поднет након ступања на снагу Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/09 од 03.09.2009. године) биће одбачен као недозвољен.

Из образложења:

Решењем Општинског суда у Чачку, одбачен је као недозвољен захтев за испитивање законитости пресуде Општинског суда у Чачку, која је постала правноснажна доношењем другостепене одлуке, дана 02.09.2009. године, коју су окривљени и његов бранилац примили 02.11.2009. године, поднет од стране браниоца осуђеног С.Т. дана 19.11.2009. године.

Како је захтев за испитивање законитости правноснажне пресуде поднет 19.11.2009. године, односно након ступања на снагу Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку, односно након 11.09.2009. године, у време када су престале да важе одредбе о наведеном правном леку, правилан је закључак првостепеног суда да у конкретном случају нису испуњени услови за примену одредбе чл. 146. ст. 2. поменутог Закона, имајући у виду да рок за подношење захтева за испитивање за-

конитости правноснажне пресуде није ни почео да тече пре ступања на снагу поменутог закона.

(Решење Општинског суда у Чачку, К. бр. 531/08 од 25.11.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.2 бр. 302/10 од 09.03.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ЗАХТЕВ ЗА ИСПИТИВАЊЕ ЗАКОНИТОСТИ ПРАВНОСНАЖНЕ ПРЕСУДЕ

чл. 146. ст. 2. Закона о изменама и допунама ЗКП

Право на подношење захтева за испитивање законитости правноснажне пресуде у смислу одредбе чл. 146. ст. 2. Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/09 од 03.09.2009. године) не стиче се самим изјављивањем жалбе, већ тек након доношења одлуке суда који је решавао по жалби.

Из образложења:

Решењем Општинског суда у Ужицу, одбачен је као недозвољен захтев за испитивање законитости правноснажне пресуде Општинског суда у Ужицу и пресуде Округног суда у Ужицу, поднет од стране осуђеног М.Л. преко браниоца.

Осуђени М.Л. је преко свог браниоца дана 29.10.2009. године поднео захтев за испитивање законитости правноснажне пресуде Општинског суда у Ужицу и пресуде Округног суда у Ужицу, чијим је доношењем дана 23.09.2009. године првостепена пресуда постала правноснажна, а коју су окривљени и његов бранилац примили 02.10.2009. године.

Како се, по својој правној природи захтев за испитивање законитости правноснажне пресуде као ванредни правни лек може изјавити само против правноснажних судских одлука, закључак другостепеног суда је, супротно наводима жалбе, да се право на изјављивање ванредног правног лека не стиче самим изјављивањем жалбе, већ тек након доношења одлу-

ке суда који је решавао по жалби уз испуњење других законом прописаних услова, јер би се у супротном прејудиицирала одлука жалбеног суда.

С обзиром на овакав закључак, а имајући у виду да је, у конкретном случају, захтев за испитивање законитости правноснажне пресуде поднет 29.10.2009. године односно након ступања на снагу Закона о изменама и допунама Законика о кривичном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/09 од 03.09.2009. године) у време када су престале да важе одредбе о истом ванредном правном леку, правилан је закључак првостепеног суда да нису испуњени услови за примену одредбе чл. 146. ст. 2. поменутог Закона.

(Решење Општинског суда у Ужичу, К. бр. 11/08 од 11.11.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.2. бр. 138/10 од 02.03.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ГРАЂАНСКО ПРАВО

Сузана Видановић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу

ВРШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА

У поступању по жалби Апелационог суда у Крагујевцу, у породичним предметима развода брака који у себи садрже одлуку о вршењу родитељског права или у породичним предметима у којима се одлучује само о вршењу родитељског права (код ванбрачних заједница), уочава се низ неправилности и различитог поступања судова опште надлежности, са подручја овог Апелационог суда.

Одлука о вршењу родитељског права над малолетном децом, којом је одређено самостално вршење родитељског права једног родитеља, независно од тога да ли је донета применом чл. 77 или чл. 78 Породичног закона, треба да буде саобразна законској формулацији "ВРШИЋЕ САМОСТАЛНО РОДИТЕЉСКО ПРАВО", коју предвиђа Породични закон, а не досадашњој формулацији Закона о браку и породичним односима "поверавају се на даљу негу, старање и васпитање", каква се често среће у данашњој судској пракси.

Осим наведеног, одлука о самосталном вршењу родитељског права, треба да садржи прецизно и јасно одређење чл. 68 Породичног закона, што представља садржину родитељских права и дужности и да су то: чување, подизање, васпитавање, образовање, заступање, делимично издржавање и управљање и располагање имовином детета. Други став изреке ове одлуке треба да буде посвећен оним сегментима родитељског права који припадају другом родитељу, односно родитељу коме није поверено самостално вршење родитељског права. У овај став изреке треба унети, да други родитељ врши родитељско право у сегменту делимичног издржавања, одржавања личних односа и одлучивања о питањима која битно утичу на живот детета, као што су образовање, предузимање већих

медицинских захвата, промена пребивалишта детета и располагање имовином веће вредности.

Оваква одлука од нарочитог је значаја гледано са аспекта другог родитеља (оног коме није поверено вршење родитељског права) и њоме ће се остварити посебан психолошки ефекат, да други родитељ схвати да није у потпуности изгубио родитељство над дететом, како се то у пракси нарочито код неких странака мисли и да и он има права да одлучује о битним питањима од значаја за живот детета, односно да схвати да није искључен из родитељства.

Одлука о вршењу родитељског права свакако треба да садржи и начин одржавања личних односа детета са другим родитељем. У зависности од тога како је првостепени суд проценио функционисање родитеља у овој сфери, зависиће и прецизност уређења начина одржавања личних односа. У ситуацији када су односи родитеља још увек конфликтни, одлука првостепеног суда о начину одржавања личних контаката, мора бити у довољној мери јасна и прецизна, како би била подобна за извршење, а нарочито ће се овако прецизном одлуком избећи манипулације родитеља, до којих често долази у пракси.

Приликом одлучивања о начину одржавања личних односа, првостепени суд треба да води рачуна о најбољем интересу малолетног детета. Одржавање личних контаката представља право родитеља, али исто тако и пре свега, што је приоритет којим се суд мора руководити, представља право детета из чл. 61 Породичног закона. Стога ће се суд, код одлучивања и уређења начин одржавања личних контаката, руководити тиме шта је најпримереније узрасту детета, његовим навикама, његовом здравственом стању, његовом слободном времену, али и квалитету досадашњих односа са родитељем са којим не живи. У том циљу се и прибавља мишљење Центра за социјални рад, али суд не треба круто да се придржава предлога Центра за социјални рад, већ да исти користи као оквир који ће саобразити чињеницама које утврди у поступку, а нарочито мишљењу детета, ако је на узрасту да се мора утврђивати пре одлучивања. При томе, суд мора да води рачуна и о томе колико су конфликтни односи родитеља, те да пронађе најповољнији модел, при коме ће дете при преузимању најмање бити изложено родитељској свађи, временским неприликама, путовањима, стављајући испред интереса родитеља интерес малолетног детета.

Када се у поступку утврди да је између родитеља који не врши родитељско право и детета дошло до нарушавања континуитета у одржавању личних односа, као и до поремећаја емотивне везе, првостепени суд треба да утврди најпримеренији начин за поновно успостављање ове везе, тако што ће по потреби одредити и прелазни временски период прилагођавања, што се у судској пракси веома ретко примењује.

Одредбом чл. 75 Породичног закона, предвиђена је могућност да родитељи и по престанку заједничког живота, заједнички врше родитељско право над својом децом, што је условљено постизањем писменог споразума родитеља, којим ће се сагласити да ће родитељска права и дужности обављати заједнички, међусобним споразумевањем, које мора бити у најбољем интересу детета. Саставни део споразума о заједничком вршењу родитељског права, јесте и споразум о томе шта ће се сматрати пребивалиштем детета, и то је једино постављено ограничење у обавези родитеља у постизању споразума. Тачније, родитељи морају постићи споразум о пребивалишту детета и овај споразум ће заједно са споразумом о заједничком вршењу родитељског права и дужности, бити саставни део изреке пресуде о заједничком вршењу родитељског права.

На суду стоји законска обавеза да процени да ли је овакав споразум родитеља у најбољем интересу малолетног детета, прибављањем налаза и стручног мишљења органа старатељства, односно Центра за социјални рад. Када процењује интерес детета, првостепени суд треба да води рачуна о квалитету односа родитеља, могућности њиховог договарања и заједничког доношења одлука, јер заједничко старање о детету може бити примењиво само при постојању таквих односа.

Уколико се доношењем нове судске одлуке мења досадашњи начин одржавања личних односа или одлука о вршењу родитељског права, садржани у претходној судској одлуци, део изреке пресуде којом се ова измена врши, тако и треба да гласи. У пракси првостепених судова уочава се да доношење нових пресуда мењају раније пресуде или исте укидају, што је погрешна и неправилна формулација изреке, имајући у виду да се пресуда може изменити (преиначити) или укинути само одлуком суда у поступку по редовним или ванредним правним лековима.

СЕНТЕНЦЕ ИЗ ОДЛУКА СУДОВА**МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО****ТУЖБА ЗБОГ ПОВРЕДЕ НЕЖНОГ НАСЛЕДНОГ ДЕЛА**

Чл. 59. ст. 1. Закона о наслеђивању
("Службени гласник РС", бр. 46/95 и бр. 101/03)

Смањење завештајних располагања може се захтевати у објективном року од 3 године од дана проглашења завештања.

Из образложења:

У првостепеном поступку утврђено је да је сада пок. В.П. деда по мајци мал. тужиоца, умро 13.09.2004. године, да је за живота тестаментом пред сведоцима који је сачињен 11.07.2004. године целокупном својом имовином располагао у корист тужених који су му братанци. Наведени тестамент проглашен је у оставинском поступку **на рочишту од 11.10.2004. године.**

Наведеним тестаментом ћерка оставиоца, а која је мајка малолетног тужиоца Ђ.П. искључена је из наслеђа. У спору који је водила против тестаменталних наследника, одбијен је њен тужбени захтев за утврђивање ништавости тестаamenta пред сведоцима који је сачинио њен покојни отац.

Малолетни тужилац је, сходно одредби чл. 6. Закона о наслеђивању, ступио у наследна права своје мајке и стекао је активну легитимацију за подношење тужбе за смањење завештајних располагања због окрћења нужног наследног дела.

С обзиром да је тестамент сада пок. В.П. који датира од 11.07.2004. године **проглашен у оставинском поступку на рочишту од 11.10.2004. године,** а да је малолетни тужилац, преко своје мајке као законске заступнице, **тужбу поднео тек 26.02.2009. године,** по истеку законског рока од 3 године, рачунајући од дана проглашења завештања, наступила је преклузија његовог права на нужни наследни део.

Правилним тумачењем одредбе чл. 59. ст. 1. Закона о наслеђивању, произилази да се смањење завештајних располагања **може захтевати у року од 3 године** од дана проглашења завештања. Овај рок је тзв. објективни рок у оквиру којег не постоји субјективни рок, тако да је небитна чињеница када је малолетни тужилац, преко своје законске заступнице, сазнао за завештање и повреду нужног наследног дела, као њен потомак.

Са напред наведених разлога првостепени суд је, погрешно тумачећи наведену законску одредбу, усвојио тужбени захтев тужиоца за редукацију завештајних располагања његовог деде по мајци и оценио да није наступила преклузија његовог права на нужни наследни део од 1/2 у заоставштини сада пок. В.П. – непокретностима које су предмет тужбеног захтева, а због чега је Апелациони суд побијану пресуду преиначио сходно одредби чл. 380. тач. 4. ЗПП и одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца.

(Пресуда Општинског суда у Параћину, П. бр. 173/09 од 24.06.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж. бр. 1600/10 од 07.06.2010. године)

*Сентенцу приредио: Обрен Јездић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**НАКНАДА ШТЕТЕ
ЗБОГ УМАЊЕНЕ ТРЖИШНЕ ВРЕДНОСТИ ПАРЦЕЛА ПРЕКО
КОЈИХ СУ ПОСТАВЉЕНИ ВИСОКОНАПОНСКИ ДАЛЕКОВОДИ
Чл. 55. Закона о облигационим односима**

За установљење службености провођења далековода преко парцеле (тзв. непотпуна експропријација) власнику припада одговарајућа новчана накнада због смањења вредности земљишта која се не може оквалитиковати као накнада штете према одредбама ЗОО, које се односе на тај институт.

Из образложења:

У поступку пред првостепеним судом утврђено је да је у току 1988. и 1989. године, тужена "Електродистрибуција" изградила високона-

понски далековод и трафо станицу, на основу решења Општине Рашка, за које је издата и употребна дозвола након неизвршеног техничког прегледа од 31.12.1989. године. Спорни далековод једним делом прелази и преко тужиочевих парцела које су по култури ливада и шума.

Преко вештака пољопривредне струке, суд је утврдио да разлика између вредности пољопривредног и шумског земљишта, а какве су културе тужиочеве парцеле и њихове тржишне вредности као земљишта за изградњу викендица износи 2.488.305,00 динара, а за који износ је суд усвојио тужбени захтев тужиоца за накнаду штете **у виду умањења тржишне вредности** означених парцела.

Поводом приговора туженог да је потраживање тужиоца за накнаду штете застарело, с обзиром да је далековог изграђен још у току 1988/89. године, а да је тужба поднета 2009. године, првостепени суд је оценио да је исти неоснован, јер тужилац практично тражи накнаду **због установљења службености** провођења далековода, који захтев, према одредбама Закона о експропријацији, не застарева.

По оцени Апелационог суда, контрадикторни су разлози побијане пресуде у погледу примене материјалног права, јер се првостепени суд истовремено позива и на одредбе Закона о облигационим односима за накнаду штете из чл. 155. и неименоване одредбе Закона о експропријацији, односно **на различите правне основе** који не могу постојати истовремено.

Имајући у виду да је између странака спорно да ли је тужени тужиоцу исплатио новчану накнаду у поступку експропријације и да ли је тај поступак спроведен од стране надлежног органа Управе за имовинско-правне послове Општине Рашка, а како је то било прописано одредбом чл. 31. тада важећег Закона о експропријацији ("Службени гласник СРС", бр. 40/84, са каснијим изменама), јер је према одредби чл. 60. наведеног Закона било прописано да се у случају установљења службености (**тзв. непотпуне експропријације**), накнада одреди у износу за који је због установљења службености смањена вредност земљишта, а да је одредбама чл. 63. до чл. 70. Закона, била прописана процедура за одређивање накнаде, не може се идентификовати правни основ по коме тужилац од тужене потражује наведени новчани износ.

Према схватању другостепеног суда, уколико је тужени учинио неку штетну радњу која за последицу има уништење или оштећење тужи-

очевих парцела, рок застарелости **за штету** која је последица деликтне радње туженог треба оценити применом одредби садржаних у чл. 376. ЗОО. Међутим, уколико је у питању потраживање накнаде за установљење **права службености** провођења далековода у формално спроведеном управном поступку или по основу фактичких извршење тзв. непотпуне експропријације, ако тужиоцу накнада по том основу није исплаћена, а којим поводом је на њему терет доказивања, сходно одредби чл. 220. и чл. 223. ЗПП, ову накнаду суд је био дужан да одреди у ванпарничном поступку, ако је претходно спроведен управни поступак који је правноснажно окончан без одређивања новчане накнаде или у парничном поступку, ако је у питању фактичка експропријација, на начин предвиђен одредбом чл. 60. поменутог Закона о експропријацији.

(Пресуда Општинског суда у Рашки, П. бр. 320/09 од 24.11.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Гж. бр. 1930/10 од 20.08.2010. године).

*Сентенцу приредио: Обрен Јездић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ДОЖИВОТНО ПЛОДОУЖИВАЊЕ

Када се један законски наследник споразуме са осталим наследницима да има право доживотног плодоуживања, тада заоставштина представља споразум о деоби заоставштине, а не условно одрицање од наслеђа које би било противно закону.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању закључком Среског суда у Н.П. О.бр.296/48 од 18.11.1948. године, расправљена је заоставштина сада пок. Д.Ш., па су за његове наследнике оглашена његова деца, с тим што је установљено право удовичког уживања у корист Д.Р. супруге оставиоца и то до њене смрти. Након смрти супруге оставиоца Д.Р. дана 21.11.2000. године, прекинут је оставински поступак који се води у предмету О.бр.28/03. код истог суда, будући да је међу законским наследницима настао спор шта представља предмет заоставштине сада по-

којне Д.Р. Наиме, спорно је да ли је пок. Д.Р. била наследник иза смрти супруга сада пок. Г.Ш. на уделу од 1/6 заоставштине, те да ли је могла уговором о поклону, који је оверен код истог Суда под Ов. бр. 413/71, катастарску парцелу бр. 1496/2 КО Н. П. да пренесе на поклонпримце Д.М. и Д.Ц.

Првостепени суд налази да сада пок. Д.Р. није била власник иза смрти супруга Д.Ш. и да није била власник катастарских парцела бр. 1496/1, бр. 1496/3 и бр. 1496/2 КО Н.П., која је била предмет уговора о поклону, те да покојна Д.Р. није могла пренети на поклонпримце ову непокретност, јер није представљала њену својину. Произилази да су, у конкретном случају, испуњени услови из чл. 103. ЗОО, па је првостепени суд поништио уговор о поклону, будући да поклонодавац није била власник имовине која је била предмет уговора.

Другостепени суд налази да је првостепени суд потпуно и правилно утврдио чињенично стање, те је правилно применио материјално право. Наиме, правни претходник странака, сада пок. Д.Ш. је умро 08.11.1941. године. Према чл. 2. Закона о неважности правних прописа, донетих пре 6.4.1941. године и за време непријатељске окупације ("Службени лист ФНРЈ", бр. 86/46 бр. 105/46 и бр. 96/47) правни прописи (закони, уредбе, наредбе, правилници и др.) који су били на снази на дан 06.04.1941. године, изгубили су правну снагу. У конкретном случају, није се могао применити Српски грађански законик, који чланом 413 регулише да супруге имају само "право уживања добара мужевљевих". Наиме, доношењем Устава ФНРЈ ("Службени лист ФНРЈ", бр. 10/46) зајемчује се наслеђивање супруге, будући да су чланом 21. ставом 1. Устава, сви грађани једнаки пред законом и равноправни су без обзира на народност и вероисповест.

Произилази да је пок. Д.Р. могла да наследи свог супруга пок. Д.Ш., сходно напред наведеној уставној одредби. Међутим, сада пок. Д.Р. као један од законских наследника пок. Д.Ш. се споразумела са осталим наследницима да има право доживотног плодуживања, на целој заоставштини што представља споразум о деоби заоставштине, а не условно одрицање од наслеђа које би било противно закону. С обзиром да Д.Р. није била власник непокретности у моменту закључења уговора о поклону, то

је првостепени суд правилно одлучио када је утврдио да је уговор ништав, а сходно чл. 103. ЗОО.

(Пресуда Општинског суда у Новом Пазару П. бр. 278/06. од 21. 05.2007. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж. бр. 625/10. од 09.04.2010. године)

*Сентенцу приредила: Смиљана Ристић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

СВОЈИНА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ

Чл. 20. Закона о основама својинско-правних односа

Својина на шумском земљишту се могла стећи пре 6. априла 1941. године, под условом да је држалац био у законитој и савесној државини 43 године, 1 месец и 18 дана, све до 6. априла 1941. године.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању, спорне катастарске парцеле су, приликом првобитног премера 1934. године, биле уписане у поседовном листу бр. 193 КО Б. на име Г.Љ., да је у току 1968. године целокупна имовина из поседовног листа бр. 193 уписана на ДП "ШПИК" И. и онда су прешле у поседовни лист бр. 157, у току 1990. године трансформацијом ДП "ШПИК" из И. Сва имовина из поседовног листа бр. 157 је уписана на име ЈП "Србијашуме", да би током израде катастра непокретности биле уписане у поседовни лист бр. 115, на име туженика. При излагању на јавни увид 1936. године, у азбучном регистру за спорне катастарске парцеле нису констатоване никакве примедбе и азбучни регистар су потписали Г.Љ. и чланови комисије. Решењем НОС-а Ч. бр. 9019 од 12.05.1936. године, Ш.Г. у месту И. су дати на управљање кп. бр. 3441, 3342, и 3346 све КО Б.

Првостепени суд налази да је тужбени захтев тужилаца неоснован, будући да тужиоци нису доказали да су њихови правни претходници стекли право својине на спорној непокретности. При томе треба имати у виду да према правним правилима имовинског права садржаног у Параграфу 2. Закона о шумама из 1929. године, све шуме су се сматрале власништвом државе, изузев оних шума на којима је физичко лице законитим

путем стекло право својине. Савесни држалац је могао стећи право својине по основу одржаја на шумском земљишту ако докаже законити основ државине и период државине до 6. априла 1941. године, у трајању од 43 године 1 месеца и 18 дана, у смислу Параграфа 931 Српског грађанског законика. Законом о неважности правних прописа донетих пре 6. априла 1941. године и за време непријатељске окупације, утврђена је неважност правних прописа донетих за време окупације до 6. априла 1941. године, осим појединих правила садржаних у законима и другим правним прописима који нису урађени важећим прописима и то само уколико нису у супротности са Уставом ФНРЈ. Овим законом су престала правна правила о стицању права својине, одржајем на непокретности у друштвеној својини, односно државној својини предвиђена СГЗ. Једино ако је време за одржај истекло пре 6. априла 1941. године или ако је право својине на основу одржаја после овог рока признато правноснажном судском одлуком може се одржај признати као основ стицања својине. Устав ФНРЈ, а потом и сви закони у вези својине на непокретности, садрже правила о забрани односно немогућности одржаја на непокретности у државној и друштвеној својини све до доношења Закона о основама својинско-правних односа ("Службени гласник РС", бр. 29/96) којим је брисан чл. 29, а који је предвиђао ову забрану. Међутим, тужиоци као основ за стицање истичу само чињеницу уписа у катастру приликом првобитног примера, што није довољно за доказивање права својине, па је тужбени захтев одбијен.

Другостепени суд налази да је првостепени суд на потпуно и правилно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, те је дао разлоге које прихвата у свему и овај суд. Наиме, тужиоци нису доказали, у смислу чл. 223. ЗПП, законити правни основ по коме су стекли предметне парцеле, нити да су преко својих правних претходника били у савесној државини до 6. априла 1941. године, до када се одржајем могло стећи право својине на шумском земљишту у својини државе, у смислу Параграфа 2 Закона о шумама Краљевине Југославије од 21.12.1929. године, ако је одржај трајао 43 године 1 месец и 18 дана, према правним правилима Параграфа 931. СГЗ и Закона о мораторном стању из 1920. године, с обзиром да се после 1945. године својина на шумском земљишту као добру од општег интереса није могла стећи одржајем.

Тужиоци нису доказали да су били законити и савесни држаоци спорне непокретност пре 1898. године, тако да нису испуњени услови из

Параграф 2 Закона о шума Краљевине Југославије, будући да се спорно земљиште није налазило у власништву правних претходника тужилаца и да није утврђено да је коришћено од правних претходника тужилаца без икаквог ометања у периоду државине дужем од 43 године 1 месеца и 18 дана, све до 6. априла 1941. године. Са истих разлога, без утицаја су жалбени наводи тужилаца да је спорна непокретност у току 1956. године решењем НОС-а, Ч., дата на управљање Ш.Г.И., без икаквог поступка вођења против правних следбеника Г.Љ.

(Пресуда Општинског суда у Ивањици, П. бр. 307/07. од 12.09.2008. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж. бр. 1484/10. од 10.05.2010. године)

*Сентенцу приредила: Смиљана Ристић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

СВОЈИНА НА ЗАЈЕДНИЧКИМ ДЕЛОВИМА ЗГРАДЕ

Чл. 19. Закона о основама својинско-правних односа

Право заједничке својине није посебно преносиво већ само као акцесорно право уз право својине на посебном делу зграде.

Из образложења:

Првостепеном пресудом је утврђено да је тужила власник подрума који припада уз једнособан стан у Ул. 28. Новембра бр. 46 у НП. Налазом вештака грађевинске струке је утврђено да су сви станови у спорној згради нумерисани од приземља са другим спратом закључно са бројем од 1. до 9, да се у подруму исте зграде налази 10 боксова који нису нумерисани и да сваком стану припада по један бокс. Према чл. 19. ст. 2. Закона о основама својинско-правних односа, на заједничким деловима зграде и уређајима у згради власници посебних делова зграде имају право заједничке недељиве својине. Произилази да подрумске просторије представљају заједничке делове зграде, а власници посебних делова зграда - станова имају право заједнички недељиве својине. С обзиром да је тужила власник стана у предметној згради то има право својине на подрумском простору у истој згради. Туженици се обавезују да тужили ово право признају и ослободе подрумске просторије од ствари и лица и исти предају тужили на слободно коришћење и располагање. При

томе, првостепени суд налази да је чињеница, да подруми нису нумерисани због пропуста пројектанта и инвеститора, тако да се не може поуздано утврдити који подрум ком стану стану припада, али налази да је тужбени захтев тужиље основан.

Другостепени суд налази да је првостепени суд потпуно и правилно утврдио чињенично стање, али је погрешно применио материјално право, због чега је одлука преиначена. Члан 19. Закона о основама својинско-правних односа, право својине на посебном делу зграде може постојати на стану, пословној згради или гаражи, односно гаражном месту, док на заједничким деловима зграде и уређајима у згради, власници посебних делова зграде имају право заједничке недељиве својине. Под заједничким деловима зграде подразумева се, поред осталог, и подрум. Право заједничке својине није посебно преносиво већ само као акцесорно право уз право својине на посебном делу зграде. Произилази да тужиља има правни интерес да се утврди да има право заједничке недељиве својине на подруму, а као акцесорно право будући да је власник стана у предметној згради где се подрум налази, јер је наслеђем стекла право заједничке недељиве својине на подруму.

Међутим, неоснован је део тужбеног захтева тужиље којим је тражила да је искључиви власник подрума који припада уз једнособан стан површине 49 м² будући да тужиља има право заједнички недељиве својине на истом у целини. Осим тога, неоснован је део захтева тужиље којим је тражила да тужиоци ослободе подрумске просторије и да јој предају на слободно коришћење и располагање, будући да и туженици имају право заједнички недељиве својине на истом, као и право коришћења, док је располагање ограничено и могуће је једино у случају продаје главне ствари – стана. Чињеница је да подрумски део није нумерисан због пропуста пројектанта, тако да се не може утврдити који подрум којем стану припада. Међутим, у случају немогућности идентификације подрума, власници станова ће поднети предлог у ванпарничном поступку ради уређења начина управљања и коришћења заједничке ствари, а сходно чл. 141. до 143. Закона о ванпарничном поступку.

(Пресуда Општинског суда у Новом Пазару, П. бр. 391/09. од 06.10.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж. бр. 2341/10 од 27.04.2010. године)

*Сентенцу приредила: Смиљана Ристић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**УГОВОР О ПОКЛОНУ УСЛОВЉЕН ОДРИЦАЊЕМ
ОД НАСЛЕЂА КОЈЕ НИЈЕ ОТВОРЕНО**

Чл. 218. Закона о наслеђивању

На пуноважност уговора о поклону нема утицаја услов да се поклонопримац одрекне наслеђа које није отворено, јер такво одрицање нема правног дејства.

Из образложења:

Првостепеном пресудом одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилаца, којим су тражили да се према туженом М.З. утврди да уговор о поклону, закључен између сада пок. З.П. као поклонодавца и туженог, као поклонопримца, по ком поклонодавац поклону поклања поклонопримцу у искључиву својину цео стан који се налази у Б. Башти, не производи правно дејство у погледу једне половине стана, те да се утврди да једна половина истог стана, представља заоставштину сада пок. Б.З. бив. из Бајине Баште.

Овакву своју одлуку првостепени суд је образложио чињеницом да је воља сада пок. П.И. и његове супруге сада пок. Г. као родитеља тужилаца, била да се предметни стан поклони туженом, њиховом унуку и да је уговор о поклону закључен на основу њиховог заједничког располагања.

Међутим, основано се жалбом тужилаца истиче да је побијана пресуда захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из чл. 361. ст. 2. тач. 12. ЗПП, јер првостепени суд у образложењу није дао разлоге нити оцену дела исказа тужилаца да су они лично, као и њихова мајка Г. инсистирали да је њихов отац П. поклонио стан туженом М. да му дају један плац на Тари, с тим да тужени нема више никаквих права у преосталој имовини, након смрти њихове мајке и оца, да је дакле, њихова мајка знала за такав договор, на чему је инсистирала, што произилази и из писма, кога је мајка упутила сину В.

Због пропуста суда да оцени исказ тужилаца и основаност њихове тврдње да је тужени М. поклон прихватио под условом да нема више никаквих права на заоставштину сада пок. П. и пок. Г. побијана пресуда је укинута.

Првостепеном суду је наложено да у поновљеном поступку оцени исказе тужилаца и утврди основаност њихових тврдњи о постигнутом усменом договору, приликом закључења уговора о поклону стана. Уколи-

ко се оценом изведених доказа, од стране првостепеног суда, утврди да је постојао усмени договор приликом закључења уговора о поклону да тужени више неће имати било каквих права на преосталој имовини и након смрти П. и Г. и да неће имати право да тражи више ништа из њихове заоставштине, првостепени суд ће оценити да ли је такав споразум о одрицању од наслеђа, које није отворено, може производити правно дејство у смислу одредбе чл. 218. Закона о наслеђивању, након чега ће донети нову и на закону засновану одлуку.

(пресуда Општинског суда у у Бајиној Башти, П. бр. 133/08 од 19.02.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж. бр. 1051/10 од 21.05.2010. године)

*Сентенцу приредио: Зоран Хаџић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ПРОЦЕСНО ПРАВО

ДОКАЗИВАЊЕ

Чл. 221. ст. 1. ЗПП

Доказивање обухвата све чињенице важне за доношење одлуке. При томе суд није везан правним основом потраживања, али истакнути правни основ потраживања усмерава суд ка утврђивању оних чињеница које су битне за одлучивање по истакнутом правном основу потраживања.

Из образложења:

Тужиоци као сувласници пословног простора су од туженог тражили накнаду за неосновано коришћење тог простора у висини закупнине. Тужиоци се у току парнице нису изјаснили о томе по ком основу они наведену накнаду потражују јер су наводили да то потражују и по основу накнаде штете и по основу стицања без основа. Поред осталих пропуста, ни првостепени суд у поступку није разјаснио по ком основу тужиоци имају потраживање према туженом.

Суд по правилу није везан правним основом потраживања, али истакнути правни основ намеће суду обавезу да утврђује чињенично стање битно за примену материјалног права на које истакнути правни основ упућује. У конкретном случају постоји битна разлика у томе да ли ће се спор решавати применом законских одредби које регулишу стицање без основа или оних које регулишу накнаду штете. Ако би се примениле одредбе о стицању без основа, по чл. 210. ЗОО, код утврђене чињенице да су тужиоци сувласници спорних непокретности, те да је те непокретности искључиво користио тужени спречавајући тужиоца у вршењу њихових сувласничких права на ствари, онда би тужени тужиоцима враћао део имовине који је прешао у његову имовину водећи рачуна и о примени чл. 214. ЗОО. Међутим, ако би се примениле одредбе Закона које регулишу накнаду штете, онда би по чл. 180. ст. 3. ЗОО, тужени тужиоцима морао исплатити добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије остваривање је спрече-

но тужениковом радњом или пропуштањем. Једноставније речено, код стицања без основа дужник враћа оно што је стекао, а код накнаде штете накнађује оно што је поверилац по редовном току ствари могао да оствари а у чему га је дужник својом радњом спречио. Управо због тога што првостепени суд није разјаснио основ потраживања у напред наведеном смислу он није потпуно и правилно утврдио чињенично стање, а што је био разлог за укидање првостепене пресуде.

(Пресуда Општинског суда у Пожеги, П. бр. 234/06 од 28.09.2007. године, и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Гж. бр. 1000/10 од 20.04.2010. године)

*Сентенцу приредио: Божидар Вујичић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НЕДОПУШТЕНОСТ ТУЖБЕ ЗБОГ НЕДОСТАТКА ПРАВНОГ ИНТЕРЕСА

Чл. 279. ст. 1. тач. 6. и 7. ЗПП

Ако је тужба поднета у другом циљу, а не ради добијања правне заштите преко суда, иста је недопуштена.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању тужени је у обавези да плаћа издржавање малолетним тужиљама у износу од по 5.000,00 динара правноснажном пресудом истог суда П.бр.223/06.

Решењем Центра за социјални рад у граду У. бр. 54-40/13 од 17.11.2006. године, престало је право на материјално обезбеђење С.П. из града У. као носиоцу права и за два члана њене породице од 01.11.2006. године.

Тужиља тражи да се смањи раније утврђена обавеза издржавања од стране туженог – оца, јер због износа који је раније досуђен, а који тужени не издваја за издржавање тужиља, исте су изгубиле право на материјалну помоћ, с обзиром да је надлежни Центар за социјални рад утврдио да су месечни приходи породице изнад нивоа социјалне сигурности.

Првостепени суд налази да се нису промениле околности које оправдавају да се смањи висина издржавања туженог дужника издржавања, те је тужбени захтев одбијен као неоснован. При том, првостепени суд налази да није овлашћен да смањи обавезу издржавања тужила само из разлога да би исте оствариле право на материјалну помоћ пред надлежним Центром за социјални рад. Да би се обезбедило издржавање нужно је да законска заступница тужила и убудуће тражи принудно извршење раније донете правоснажне пресуде и иницира кривичне поступке за кривично дело недавање издржавања.

Другостепени суд налази да је тужба тужила у овој правној ствари недопуштена и да исту треба одбацити. Наиме, тужба је увођење у парнични поступак и том радњом се тражи заштита за повређено или угрожено право. Конкретније, тужба у циљу заштите субјективног права може бити оправдана само ако тужилац има правни интерес да суд донесе предложу пресуду. Постојање овог интереса има значај за процесне претпоставке, те ако нема правног интереса тужба је недопуштена. У конкретном случају, тужба је поднета према туженом у другом циљу, а не ради добијања правне заштите преко суда. Наиме, тужиле траже да се смањи обавеза издржавања туженог према њима да би оствариле право на материјалну помоћ пред надлежним Центром за социјални рад. Произилази да тужиле злоупотребљавају право обраћања суду тако да је њихова тужба недопуштена.

На недопуштеност правне заштите суд пази по службеној дужности током целог поступка, те је са изнетих разлога, а сходно чл. 279. тач. 6. и 7. ЗПП, другостепени суд укинуо првостепену пресуду, а тужбу тужила против туженог, ради измене одлуке о издржавању утолико што би се обавеза туженог смањила, одбацио као недопуштену.

(Пресуда Општинског суда у Ужциу П. бр. 446/09. од 22.10.2009. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Гж. бр. 2143/10 од 26.03.2010. године)

*Сентенцу приредила: Смиљана Ристић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ОДЛУКА ДРУГОСТЕПЕНОГ СУДА ПО ЖАЛБИ

Чл. 375. ЗПП

Ако је првостепени суд својом пресудом одбио тужбени захтев као неоснован с позивом на одређене прописе материјалног права, а да је другостепени суд нашао да је тужбени захтев заиста неоснован, али не због материјалних прописа које је навео првостепени суд, већ због сасвим других материјалних прописа које није имао у виду првостепени суд, нема сметњи да другостепени суд својом пресудом, при потпуно и правилно утврђеном чињеничном стању, потврди такву првостепену пресуду.

Из образложења:

Решавајући по тужбеном захтеву за раскид уговора између странака, првостепени суд је у својој пресуди закључио да је уговором између странака, који је предмет спора, уговорен немогућ услов што тај уговор чини ништавим. Пошто је уговор ништав он се не може раскинути, па је због тога првостепени суд одбио тужбени захтев као неоснован.

Одлучујући по изјављеној жалби, Апелациони суд је најпре утврдио да је првостепени суд ожалбеном пресудом потпуно и правилно утврдио чињенично стање. Међутим, првостепени суд је применио погрешно материјално право. У конкретном случају се не ради о ништавом уговору из чл. 75. ЗОО, јер тим уговором није предвиђен немогућ услов. Предметни спор се мора решити применом одредаба Закона о облигационим односима, које регулишу питање раскида уговора. С обзиром да је према утврђеном чињеничном стању међу странкама закључен уговор код кога испуњење о року није битан састојак уговора из чл. 126. ЗОО, то произилази да је дужнику у конкретном случају морао бити остављен накнадни рок за испуњење уговора што у овом случају није урађено, а без тога се уговор није могао раскинути.

Осим тога, дужник је у конкретном случају наведени уговор испунио у претежном делу, па се и због тога не може тражити раскид уговора сходно одредби чл. 131. ЗОО. Према томе, у конкретном случају заиста је неоснован тужбени захтев за раскид уговора, али не због разлога и материјалних прописа како је то навео првостепени суд, већ због сасвим других разлога. Међутим, у таквом случају нема сметњи да другостепени суд својом пресудом одбије жалбу као неосновану и првостепену пресуду по-

тврди при потпуно и правилно утврђеном чињеничном стању, с тим што је другостепени суд дужан да у својој одлуци наведе материјалне прописе које је на конкретан спор требало применити.

(Пресуда Општинског суда у Крагујевцу, П-XXV-1029/08 од 13.07.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж. бр. 851/10 од 06.04.2010. године)

*Сентенцу приредио: Божидар Вујачић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

СТВАРНА НЕНАДЛЕЖНОСТ

Чл. 25. ст. 1. тач. 7. Закона о уређењу судова

Пресудом о основаности захтева о очинству истовремено се одлучује о вршењу родитељског права чак и када странке такав захтев нису истакле.

Из образложења:

Из списка произилази да је тужилац поднео тужбу против тужене којом је тражио да се утврди да је природни отац мал. тужених Д.С. и Н.С. рођених од мајке С.С. Туженици су истакли противтужбени захтев и предложили да суд одлучи о вршењу родитељског права над малолетним туженицима и издржавању. При том је пуномоћник тужених истакла приговор стварне ненадлежности истог суда за поступање у односу на тужбене захтеве који се односе на вршење родитељског права и у односу на висину издржавања малолетних тужених, те је предложила да се списи предмета у погледу наведених тужбених захтева издвоје и да се доставе Основном суду у Ј. на даљи поступак.

Одлучујући о истакнутом приговору пуномоћника тужених, првостепени суд је имао у виду чл. 25. ст. 1. тач. 7. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 116/2008) којим је прописано да Виши суд у првом степену суди у споровима о оспоравању или утврђивању очинства или материнства, те је имао у виду одредбу чл. 260. ст. 1. Породичног закона, којим је прописано да је суд дужан да пресудом у спору о материнству и очинству одлучује и о вршењу родитељског права. Наиме, пресу-

дом о основаности захтева о очинству истовремено се одлучује о вршењу родитељског права, чак и када странке такав захтев нису истакле. С обзиром да у садржај родитељског права спадају, чување, подизање, васпитање, образовање, заступање, издржавање, управљање и располагање имовином детета, то првостепени суд, сходно Закону о уређењу судова и Породичном закону, налази да пресудом о основаности захтева за утврђивање очинства истовремено треба одлучити и о вршењу родитељског права.

Другостепени суд налази да је жалба тужених у предметној правној ствари недозвољена и да исту треба одбацити. Наиме, Виши суд у Ј. се огласио стварно надлежним за поступање по тужби малолетних С.Д. и С.Н., којом су тражили да им тужилац плаћа издржавање, те да мајка тражи да врши родитељско право. Према чл. 17. ст. 3. ЗПП, против решења Вишег суда првог степена којим се огласио стварно надлежним није дозвољена жалба. С обзиром да је жалба недозвољена, то је другостепени суд исту одбацио, а сходно чл. 373. ст. 1. тач. 1. ЗПП.

(Решење Вишег суда у Јагодини, П. бр. 6/10. од 26.04.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Гж. бр. 2478/10 од 14.05.2010. године)

*Сентенцу приредила: Смиљана Ристић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НАДЛЕЖНОСТ

Чл. 23. ст. 2. тач. 2. Закона о уређењу судова

Виши суд је надлежан за поступање у другом степену када је жалба изјављена на решење Основног суда донето у парници из радног односа и када је жалба изјављена само због одлуке о трошковима поступка која је садржана у пресуди Основног суда.

Из образложења:

Према чл. 23. ст. 2. тач. 2. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 116/08), који се примењује од 01.01.2010. године, о жалбама на решења основних судова у грађанско-правним споровима у другом степену одлучује Виши суд, а према чл. 24. ст. 1. тач. 3. истог закона,

Апелациони суд одлучује на пресуде судова у грађанско-правним споровима, ако за одлучивање по жалби није надлежан Виши суд.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Гж.1 бр. 2204/10 од 12.05.2010. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу, Гж.1 бр. 652/10 од 12.05.2010. године)

*Сентенцу приредио: Изет Суљовић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА

Чл. 361. ст. 2. тач. 12. и чл. 361. ст. 1.
у вези чл. 342, чл. 375. и чл. 382. ст. 1. ЗПП

Другостепена пресуда захваћена је битном повредом одредаба парничног поступка уколико у образложењу садржи само уопштене и паушалне оцене уместо разлога о битним чињеницама од којих зависи одлука о основаности захтева тужиоца.

Из образложења:

Пресудом Окружног суда у Крушевцу, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда, уз образложење да је: "правилном оценом изведених доказа у првостепеном поступку, првостепени суд је правилно утврдио да је оспорено решење број 835 од 10.12.2007. године правилно и законито, да се нису стекле претпоставке да тужена накнади штету тужиоцу на име изгубљене зараде, па је правилном применом материјалног права одлучено као у изреци пресуде" и да је: "за своју одлуку првостепени дао јасне, уверљиве и исцрпне разлоге које прихвата и другостепени суд, па се жалбом тужиоца неосновано напада првостепена пресуда због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права без позивања на правно релевантне повреде."

Ревизијом се основано указује да је у поступку пред другостепеним судом учињена битна повреда одредаба парничног поступка из чл. 361. ст. 2. тач. 12. и чл. 361. ст. 1. у вези чл. 342, чл. 375. и чл. 382. ст. 1. ЗПП, јер побијана другостепена пресуда у образложењу садржи само уоп-

штене и паушалне оцене уместо разлога о битним чињеницама од којих зависи одлука о основаности захтева тужиоца.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је дужан да у својој одлуци изложи захтеве странака и њихове наводе о чињеницама на којима се ти захтеви заснивају, доказе и прописе на којима је засновао пресуду, као и оцену жалбених навода.

(Пресуда Окружног суда у Крушевцу, Гж.1 бр. 882/09 од 28.05.2009. године и решење Врховног касационог суда, Рев.II бр. 1132/10 од 04.03.2010. године)

*Сентенцу приредила: Драгана Танасковић,
судијски помоћник Апелационог суда у Крагујевцу*

ПОРОДИЧНО ПРАВО

ПОСТУПАК ЗА УТВРЂИВАЊЕ ОЧИНСТВА ЈЕ ПОРОДИЧНИ СПОР КОЈИ ЈЕ ПО ЗАКОНУ ХИТНЕ ПРИРОДЕ

Чл. 55. и чл. 59. Породичног закона

Спор за утврђивање очинства је породични спор који је по закону хитне природе, па се оваквим споровима мора водити рачуна о најбољем интересу детета и обавезује државне органе који поступају у овим споровима да хитно поступају у циљу заштите једног од основних права детета које је предвиђено чл. 59. Породичног закона, да дете има право да зна ко су му родитељи.

Из образложења:

Из чињеничног стања утврђеног пред првостепеним судом произилази да је мал. тужила зачета у периоду када су мајка тужиље и тужени били у емотивној и интимној вези, да је мајка одмах о сазнању да је гравидна, обавестила туженог о томе, да се тужени није противио рођењу детета, да су странке након рођења детета живе у заједници која је у свему подсећала на породичну заједницу, а тужени испуњавао родитељске обавезе према детету. Суд је у циљу утврђивања очинства одредио извођење доказа анализом узорака ДНК, али тужени није приступио вештачењу, па суд није могао да изведе овај доказ. Суд је у више наврата налагао туженом да уплати потребна средства за вештачење и јави се у одговарајућу установу, што тужени није учинио.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилно налази првостепени суд да су испуњени услови предвиђени чл. 55. Породичног закона, да се утврди очинство туженог на основу свих утврђених чињеница и без извођења доказа ДНК анализе који доказ није могао бити изведен услед понашања туженог. Тужени је у току поступка који је трајао од 2006. године до пресуђења 2010. године, у више наврата избегавао позиве, није се одазивао позиву суда и није поступао по налозима суда, па је овим радњама допринео да поступак неоправдано дуго траје.

Ово посебно, имајући у виду, да се ради о спору за утврђивање очинства, који је по закону хитне природе, да је то породични спор у коме

се мора водити рачуна о најбољем интересу детета, а чл. 59. Породичног закона је предвиђено да дете, пре свега, има право да зна ко су му родитељи, које право је гарантовано и Европском конвенцијом о правима детета. Према одредбама Конвенције, све државе уговорнице су у обавези да у овим споровима поступају хитно, што подразумева обавезу државних органа да се спор оконча у што краћем периоду, имајући у виду његову природу и заштиту елементарних права која су предвиђена домаћим прописима и међународним стандардима.

(пресуда Вишег суда у Ужицу, П2-3/10 од 13.04.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ. бр. 2924/10 од 13.07.2010. године)

*Сентенцу приредила: Биљана Николић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

БЛАГОВРЕМЕНОСТ ТУЖБЕ У СПОРУ ЗА СУПРУЖАНСКО ИЗДРЖАВАЊЕ

Чл. 151. и чл. 279. Породичног закона

Супружник који нема довољно средстава за издржавање, неспособан је за рад или је незапослен, има право на издржавање од другог супружника сразмерно његовим могућностима, а тужбу за издржавање може поднети најкасније до закључења главне расправе у брачном спору.

Из образложења:

У првостепеном поступку је утврђено да је брак странака разведен пресудом истог суда П.бр.354/03 од 19.01.2005. године, и да је у току бракоразводног поступка тужила поднела тужбу ради супружанског издржавања, а да су списи тог предмета здружени списима предмета ради развода брака. Странке у браку имају двоје пунолетне деце која су засновала своје породице и које имају решено стамбено питање. Тужила није била у радном односу, обављала је кућне послове и послове на пољопривреди, рођена је 1949. године, према налазу вештака медицинске струке умањена јој је радна способност у проценту од 60 до 70% и може да обавља само

лакше послове. Тужила живи у заједници са сином и његовом породицом и поседује одређене непокретности од чијих издавања у закуп може остварити месечни приход 466,66 динара месечно. Тужени је био запослен као возач. Престао му је радни однос, исплаћена отпремнина. У току трајања брака странке су саградиле породични стамбени објекат, а подела брачне тековине није извршена. Фактичка заједница живота између странака је престала три године пре развода брака, а тужени је засновао другу брачну заједницу.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је правилно нашао да тужила, у смислу чл. 151. Породичног закона, има право на издржавање од туженог, јер нема довољно средстава за издржавање, неспособна је за рад и незапослена. Овакве разлоге је у целости прихватио и другостепени суд и налази да оваква обавеза туженог није неправда за њега, сходно чл. 151. ст. 3. Породичног закона, с обзиром да је тужила годинама радила и цео живот посветила очувању породице, брака и стицању материјалних добара, па би била очигледна неправда да остане без средстава за живот. Ово тим пре, јер тужила није из неоправданих разлога напустила туженог, већ је тужени напустио брачну заједницу.

Другостепени суд налази да је тужила благовремено поднела захтев за издржавање, у смислу чл. 279. ст. 2. Породичног закона, којим је предвиђено да се тужба за издржавање може поднети најкасније до закључења главне расправе у брачном спору. Како је тужила тужбу поднела у брачном спору до закључења главне расправе, без обзира што је фактички брак престао три године пре развода брака, а испуњени су сви услови и чл. 151. Породичног закона, да се тужили досуди издржавање, то је тужбени захтев тужиле правилно оцењен као основан и благовремен.

(Пресуда Општинског суда у Крушевцу, II бр. 678/07 од 15.10.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ бр. 3144/10 од 20.08.2010. године)

*Сентенцу приредила: Биљана Николић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ИЗДРЖАВАЊЕ ПУНОЛЕТНОГ ДЕТЕТА

Чл. 155. и чл. 165. Породичног закона

Пунолетно дете које се редовно школује има право на издржавање од родитеља сразмерно њиховим могућностима, а најкасније до навршене 26 године живота, што подразумева да редовно похађа наставу и полаже испите према програму факултета.

Из образложења:

Према чињеничном утврђењу тужиља је рођена 1986. године, након престанка брака родитеља живи са мајком, а тужени живи са супругом, пасторком и таштом. Тужени је доприносио издржавању тужиље почев од 31. јула 2003. године, по привременој мери, за све време трајања судског поступка. Тужиља је похађала Вишу школу и школовање у овој школи завршила школске 2008. године, тачније 28.06.2008. године. У међувремену је тужиља уписала и другу Вишу школу, али та школа је другог смера и није у вези са првом школом коју је завршила, па другостепени суд налази да уписом те школе није хтела да стекне виши степен образовања и бољу могућност запослења. Поред тога, тужиља није уредно похађала предавања на накнадно уписаној Вишој школи, без оправданих разлога, нити је положила испите који су предвиђени, нити је извршавала друге програмом факултета предвиђене обавезе, због чега је изгубила право на упис у наредну годину студија.

Код оваквог чињеничног стања, које је другостепени суд утврдио након отворене расправе пред другостепеним судом, следи правни закључак да тужиља као пунолетно дете нема право на издржавање након што је завршила Вишу школу коју је прво уписала, обзиром да се током школовања на другој Вишој школи није редовно школовала, односно није редовно полагала испите, испуњавала друге школске обавезе, што је услов предвиђен чл. 155. ст. 2. Породичног закона.

Тужиља је истакла захтев за плаћање одређеног новчаног износа на име школарине за једну школску годину, који износ је платила тужилина мајка, а што је била обавеза туженог, па је закључак другостепеног суда да тужиља није била активно легитимисана да потражује овај износ, сходно чл. 165. Породичног закона, који предвиђа да лице које је фактич-

ки давало издржавање има право на накнаду од лица које је по овом закону било дужно да даје издржавање.

(Пресуда Општинског суда у Крагујевцу, П-III/3901/97 од 27.10.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж. бр. 2275/10 од 16.06.2010. године)

*Сентенцу приредила: Биљана Николић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ИЗМЕНА ОДЛУКЕ О ИЗДРЖАВАЊУ

Чл. 164. Породичног закона

Промењене околности, било на страни даваоца или примаоца издржавања, услов су за измену одлуке о издржавању.

Из образложења:

Из чињеничног утврђења првостепеног суда, произилази да је тужени обавезан пресудом Општинског суда да плаћа месечно на име издржавања по 3.100,00 динара почев од 30.03.2004. године. Тужилца тужбом тражи измену одлуке о издржавању на основу промењених околности, у односу када је донета ранија одлука. Тако је утврђено да је тужилца рођена 2000. године, да је сада ученик трећег разреда основне школе, па су се њене потребе знатно повећале у односу на време када је донета ранија одлука за трошкове исхране, одевања, набавке уџбеника, школског прибора, па су минималне потребе тужилце месечно око 15.000,00 динара. Тужени је као и у време раније одлуке запослен у предузећу, прима одређени новчани износ на име зараде, живи са својом ванбрачном супругом, а нема других законских обавеза издржавања. Материјалне прилике мајке тужилце су неизмењене, незапослена је и води се на евиденцији за запошљавање, а са тужилом станује у изнајмљеном стану, плаћа закупнину и нема других законских обавеза издржавања.

Код овако утврђеног чињеничног стања, судови су оценили да су се стекли услови за промену висине издржавања, у смислу чл. 164. Породичног закона, јер су се промениле околности на страни тужилце као примаоца издржавања, обзиром на протек времена од доношења раније одлу-

ке, да је тужила старија 6 година и похађа школу, па су њене потребе повећане. Без обзира што су имовинске прилике туженог остале непромењене, као и мајке тужиље као лица које је дужно да доприноси издржавању, судови су усвојили тужбени захтев тужиље и изменили одлуку о висини издржавања, налазећи да је тужени у обавези и могућности да плаћа 6.000,00 динара месечно на име издржавања своје ћерке, ценећи при томе допринос мајке кроз свакодневну бригу о детету и њеним потребама и захтевима.

(Пресуда Основног суда у Крушевцу, ЗП2-290/10 од 30.03.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ. бр. 3145/10 од 17.08.2010. године)

*Сентенцу приредила: Биљана Николић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ЗАШТИТА ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ И ЛИШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА

Чл. 197. и 198. у вези чл. 81. ст. 2. тач. 1. Породичног закона

У поступку пред судом када се ради о заштити од насиља у породици, посебно према малолетном детету, не сме постојати никаква толеранција. Међутим, то не значи да се мере заштите од насиља у породици, с тим у вези и лишавања родитељског права смеју изрицати на основу вероватноће да је насиље учињено, основане сумње и слично, већ искључиво на основу утврђених чињеница о постојању насиља у породици.

Из образложења:

Тужила је у парници, као мајка малолетног детета, тражила да суд утврди да је тужени, као отац малолетног детета, сексуално злостављао малолетно дете – ћерку и на тај начин извршио насиље у породици, те да му се због тога изрекну мере заштите од насиља у породици и да се тужени лиши родитељског права. Оценом изведених доказа, укључујући мишљење органа старатељства и налазе и мишљења еминентних медицинских установа, првостепени суд је закључио да у парници није доказано

да је тужени сексуално злостављао малолетно дете, због чега је тужбени захтев у целини одбијен као неоснован.

Решавајући по жалби, Апелациони суд је нашао да је тужиљина жалба неоснована, јер је првостепена пресуда правилна. У поступку пред судом, када се ради о заштити од насиља у породици, посебно од насиља према малолетном детету, не сме постојати ни минимум толеранције. Међутим, то не значи да се мере заштите од насиља у породици и лишавање родитељског права смеју изрећи на основу вероватноће да је насиље учињено, ма ког степена, та вероватноћа била или на основу основане сумње и слично, већ се такве мере смеју изрицати искључиво на основу несумњиво утврђених чињеница о постојању насиља у породици. При утврђивању чињеница, поред обавеза странака у смислу чл. 7. ст. 1. ЗПП, у оваквом спору по чл. 205. а у вези чл. 6. ст. 1. Породичног закона, неопходно је и активна улога суда. У конкретном случају, суд је у свему испоштовао поменуто законске одредбе, али је на основу оцене свих изведених доказа дошло до закључка да се може говорити само о постојању вероватноће да је отац сексуално злостављао малолетну ћерку, али да се донесе поуздан закључак да је поменуто насиље у породици заиста и извршено, из изведених доказа није било могуће. У таквој ситуацији првостепени суд је правилно одбио тужбени захтев.

(Пресуда Основног суда у Чачку I-2-П2. бр. 169/10 од 14.04.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж. бр. 2934/10 од 21.07.2010. године)

*Сентенцу приредио: Божидар Вујичић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НАЛАЗ И СТРУЧНО МИШЉЕЊЕ ОРГАНА СТАРАТЕЉСТВА

Чл. 270. Породичног закона

У породичном спору, пре него што се донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права, суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су закључиле брак 23.10.2004. године, у том браку имају двоје малолетне деце која су рођена 2005. и 2007. године, брачни односи су поремећени и фактички је брачна заједница престала, нема услова да се обнови, па је на основу чл. 41. Породичног закона, разведен брак странака. У поступку одлучивања о вршењу родитељског права, а руководећи се најбољем интересу малолетне деце, суд је прибавио извештај Центра за социјални рад, према пребивалишту родитеља и наложио центрима да координирају рад да би дали заједничко мишљење. Поред тога, суд је прибавио и мишљење вештака – психолога, који се изјаснио да оба родитеља имају добар потенцијал способности, интересовања и посвећености, те осетљивости на дечије потребе, што их чини једнако подобним за поверавање деце. С обзиром на узраст малолетне деце, у њиховом је најбољем интересу, за даљи психофизички развој, да буду поверена мајци, имајући у виду стварање емоционалне и базичне сигурности које се формира до пете године живота када се не препоручује одвајање деце од мајке. Суд је утврдио и материјалне могућности родитеља приликом одлучивања о обавези издржавања и уредио начин одржавања личних односа између деце и туженог, те обавезе тужиље као родитеља који ће вршити родитељско право у вези са тим.

На овако утврђено чињенично стање, по оцени Врховног Касационог суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право када су вршење родитељског права у смислу чл. 68. и чл. 78. Породичног закона, поверен мајци, а правилно је утврђен и начин одржавања личног контакта малолетне деце са туженим оцем, јер је правилно оцењено да је у најбољем интересу детета, у смислу чл. 266. ст. 1. Породичног закона. Правилна је и одлука о висини издржавања, јер су нижестепени судови правилно оценили потребе малолетне деце и могућности туженог да даје издржавање у смислу чл. 160. и чл. 162. Породичног закона.

(Пресуда Основног суда у Брусу, П. бр. 219/09 од 17.12.2009. године, пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж. 1639/10 од 16.03.2010. године и пресуда Врховног Касационог суда, Рев. бр. 3049/10 од 14.07.2010. године)

*Сентенцу приредила: Биљана Николић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

РАДНО ПРАВО

НАКНАДА ШТЕТЕ ЗБОГ ИЗОСТАЛЕ ЗАРАДЕ

Чл. 108. ст. 2. Закона о раду

Сама чињеница постојања незаконите одлуке послодавца не доводи до аутоматизма приликом одлучивања о захтеву за накнаду материјалне штете у виду изостале зараде и других примања из радног односа, већ ће послодавац бити ослобођен ове одговорности уколико се утврди да је штета настала искључивом кривицом запосленог.

Из образложења:

У првостепеном поступку је утврђено да су правноснажном и извршном пресудом Општинског суда у Крушевцу, поништене одлуке тужене о престанку радног односа тужиоца, и поред утврђене чињенице да је тужилац учинио тежу повреду радне обавезе, да је тужилац враћен на рад дана 02.02.2005. године, као и да су наведене одлуке поништене са разлога наступања апсолутне застарелости вођења дисциплинског поступка.

Првостепени суд је на овако правилно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право када је тужбени захтев тужиоца усвојио. Како је у првостепеном поступку са сигурношћу утврђена чињеница да је тужилац учинио повреду радне обавезе, то он неосновано из овакве своје, противправне радње захтева накнаду штете. Наиме, чл. 108. ст. 2. Закона о раду, прописује да је поред враћања на рад послодавац дужан да запосленом исплати накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која му припадају по закону, општем акту или уговору о раду и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање.

Међутим, наведена законска одредба не искључује примену општих правила одштетне одговорности предвиђених чл. 154. и чл. 192. Закона о облигационим односима, односно у ситуацији када је одлука дисциплинског органа тужене поништена као незаконита, само из разлога наступања застарелости вођења дисциплинског поступка, то је тужена дужна да, сходно чл. 154. ст. 1. Закона о облигационим односима, докаже да је штета настала без њене кривице, односно да је конкретна радња тужиоца по својој природи тежа повреда радне обавезе, која чињеница је у прво-

степеном поступку и утврђена, због чега је првостепена пресуда, на основу чл. 380. ст. 4. ЗПП, преиначена и тужбени захтев тужиоца одбијен.

(Пресуда Општинског суда у Крушевцу, ПП бр. 411/07 од 19.05.2008. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж.1 бр. 473/10 од 26.05.2010. године)

*Сентенцу приредио: Изет Суљовић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ПРАВО НА УВЕЋАЊУ ЗАРАДУ И ПРИМЕНА ЗАКЉУЧКА ВЛАДЕ

Запослени има право на увећању зараду само ако је то право утврђено општим актима послодавца, а Закључак Владе о увећању зараде се непосредно не примењује.

Из образложења:

Тужбеним захтевом тужилац је тражио исплату разлике између зараде која му је исплаћивана у складу са Правилником о посебним накнадама радницима МУП-а на подручју АП КиМ који је донет 31.01.2000. године и увећане зараде од 100% у односу на ону коју је примао, сматрајући да му та увећана зарада припада по Закључку Владе Републике Србије од 17.07.2003. године. Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно је првостепени суд применио материјално право када је закључио да се наведени Закључак Владе РС од 17.07.2003. године, не може непосредно примењивати као посебан основ за увећање зарада, односно плате запосленима у МУП-у и овакав захтев тужиоца одбио.

Тужилац би имао право да захтева разлику увећане зараде пред судом само ако је она утврђена посебним појединачним актом тужене - а није исплаћена тужиоцу. С обзиром да се наведени Закључак Владе РС не примењује непосредно, за његову реализацију било је неопходно донети посебне прописе и акте, уз обезбеђење средстава из буџета, па је признање права на увећане плате за 100% према наведеном закључку тужилац могао захтевати само код органа тужене ако су за то били испуњени усло-

ви наведени у Закључку, јер суд није надлежан да о признању овог права одлучује у радном спору.

(Пресуда Општинског суда у Краљеву III. бр. 620/06 од 06. новембра 2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ.1 бр. 930/10 од 26.05.2010. године)

*Сентенцу приредио: Изет Суљовић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ЈУБИЛАРНА НАГРАДА

Чл. 15. Закона о јавним службама

У спору за исплату јубиларне награде запосленог у основној школи пасивно легитимисана је само школа, а не и град.

Из образложења:

У првостепеном поступку је утврђено да је тужилац запослен код тужене основне школе по основу решења директора ове школе и остварио право на јубиларну награду за 10 година рада, па је на основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд закључио да су и тужена школа и тужени град у обавези да тужиоцу, солидарно исплате утужени износ на име јубиларне награде.

Међутим, Апелациони суд налази да овакав закључак првостепеног суда није правилан у односу на тужени град, као и да је, у односу на овог туженог првостепени суд, на правилно и потпуно утврђено чињенично стање, погрешно применио материјално право.

Наиме, тужена школа је, према одредби чл. 3. Закона о јавним службама ("Службени гласник РС", бр. 42/91, бр. 71/94 и бр. 79/05), установа из области образовања која, сходно одредби чл. 15. истог Закона, има својство правног лица. Обзиром да је тужена школа самостално правно лице, то самим тим самостално одговара и за своје обавезе, па и за обавезе према запосленима у овој установи. Своја права по основу рада, па и право на исплату јубиларне награде, тужилац је оставио у туженој школи, а не код туженог града, код кога није у радноправном односу, па је без ути-

цаја чињеница да се тужена школа финансира делом из буџетских средстава туженог града.

(Пресуда Општинског суда у Новом Пазару, П1 бр. 385/09 од 16.10.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж.1 бр. 802/10 од 04.03.2010. године)

*Сентенцу приредила: Симонида Милорадовић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НАКНАДА ШТЕТЕ ЗБОГ ИЗГУБЉЕНЕ НОВЧАНЕ НАКНАДЕ ЗА ВРЕМЕ НЕЗАПОСЛЕНОСТИ

Чл. 108. у вези чл. 105. Закона о запошљавању
и осигурању за случај незапослености
("Службени гласник РС", бр. 71/03 и бр. 84/04)

Тужени као послодавац је у обавези да тужиоцу, као бившем раднику, надокнади штету у висини изгубљене новчане накнаде коју би тужилац остварио као незапослено лице код Националне службе запошљавања, јер за тужиоца док је био у радном односу, није уплатио одговарајући допринос за обавезно осигурање за случај незапослености, сходно одредби чл. 108. у вези чл. 105. Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености.

Из образложења:

У поступку пред првостепеним судом, правилном оценом изведених доказа утврђено је да је тужилац био у радном односу код туженог од 01.06.1997. године до 07.11.2008. године, а када му је правноснажном одлуком туженог од 17.11.2008. године, отказан уговор о раду, као технолошким вишкун. Тужилац је благовремено у року од 30 дана од дана престанка радног односа, а како је то прописано одредбом чл. 110. Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености ("Службени гласник РС", бр. 71/03 и бр. 84/04), поднео пријаву Националној служби запошљавања, ради остварења **права на новчану накнаду**, као незапослено лице.

Решењем надлежне филијале Националне службе за запошљавање од 13.02.2009. године, **одбијен је захтев** тужиоца за признање права на новчану

накнаду за време незапослености, због тога што тужени, као бивши послодавац тужиоца, **није уплатио за тужиоца** обавезно осигурање за случај незапослености за последњих 12 месеци непрекидно или са прекидима за последњих 18 месеци, а како је то прописано чл. 108. наведеног закона.

Имајући у виду утврђену чињеницу, а која се ни жалбом не оспорава, да тужени у тренутку када је тужиоцу отказан уговор о раду (решењем од 17.11.2008. године), за тужиоца као обавезно осигурано лице није уплатио одговарајући допринос за обавезно осигурање за случај незапослености, а како је то било прописано одредбом чл. 105. наведеног закона нити је то учинио **у року од 30 дана** од дана престанка радног односа тужиоцу, а до ког рока је тужилац могао да поднесе захтев Националној служби запошљавања за исплату ове накнаде, а који рок је прописан одредбом чл. 110. наведеног закона и по оцени Апелационог суда, тужиоцу је проузроковао штету која се састоји у губитку новчаног износа који би оставио, као незапослено лице код Националне службе запошљавања.

С обзиром да тужени за тужиоца није уплатио одговарајући допринос Националној служби запошљавања, као обавезно осигурано лице по том основу, а што је био дужан да учини, сходно одредби чл. 108. Закона и то за последњих 12 месеци непрекидно или за последњих 18 месеци са прекидима, до престанка радног односа, без утицаја су на правилност побијане пресуде жалбени наводи којима се указује да тужилац у правном поступку није подносио жалбу нити водио управни спор ради поништаја решења Националне службе за запошљавање, којим је одбијен његов захтев за новчану накнаду као незапосленог лица, јер је очигледно да тужилац не би успео да издејствује поништај наведеног решења и да остави право на новчану накнаду.

Висина штете коју тужилац потражује утврђена је преко вештака финансијске струке, а чији налаз и мишљења се жалбом не оспоравају, а због чега је Апелациони суд побијану пресуду, којом је усвојен тужбени захтев тужиоца, потврдио.

(Пресуда Основног суда у Краљеву, ПП. бр. 886/10 од 22.02.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж.1 бр. 2567/10 од 25.06.2010. године)

*Сентенцу приредио: Обрен Јездић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**ИСПЛАТА РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ МИНИМАЛНЕ
И ОДГОВАРАЈУЋЕ ЗАРАДЕ**

Чл. 111. ст. 2. Закона о раду

Уколико послодавац и запослени нису уговорили исплату минималне зараде, послодавац је дужан да исплати одговарајућу зараду независно од тога да ли код послодавца постоји поремећај у пословању или не постоји.

Из образложења:

Обавеза туженог на исплату зараде у пуном износу за период јануар закључно са мартом 2005. године, није условљена поремећајем у пословању код туженог, већ постојањем или непостојањем уговорене исплате минималне зараде од стране послодавца и запосленог, а у смислу одредбе чл. 111. ст. 2. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 61/05 и бр. 24/05). То у смислу наведене одредбе значи, да уколико послодавац и запослени нису уговорили минималну зараду, послодавац је дужан да исплати припадајућу зараду, независно од тога да ли код послодавца постоји поремећај у раду или не.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу ГЖ.1 бр. 1380/10)

*Сентенцу приредила: Марина Миликић,
судијски помоћник Апелационог суда у Крагујевцу*

**ОТКАЗ УГОВОРА О РАДУ
ПРОГРАМ РЕШАВАЊА ВИШКА ЗАПОСЛЕНИХ**

Чл. 153. и чл. 155. Закона о раду

Уколико послодавац нема обавезу да донесе програм решавања вишка запослених, онда нема ни обавезу спровођења прописаних мера за запошљавање.

Из образложења:

Према чл. 153. ст. 1. Закона о раду, послодавац је дужан да донесе програм решавања вишка запослених ако утврди да ће због технолошких, економских или организационих промена у оквиру периода од 30 дана доћи до престанка потребе за радом запослених на неодређено време, и то најмање: 1) десет запослених код послодавца који има у радом односу више од

20, а мање 100 запослених на неодређено време; 2) 10% запослених код послодавца који има у радном односу најмање 100 а највише 300 запослених на неодређено време; 3) 30 запослених код послодавца који има у радном односу преко 300 запослених на неодређено време, а према ст. 2. овог члана програм је дужан да донесе послодавац који утврди да ће доћи до престанка потребе за радом најмање 20 запослених у оквиру периода од 90 дана, без обзира на укупан број запослених. Према чл. 155. ст. 1. тач. 5. овог закона, програм, између осталог, нарочито садржи мере за запошљавање: премештај на друге послове, рад од другог послодавца, преквалификација или доквалификација, непуно радно време и друге мере. Према томе, запослени за чијим је радом престала потреба има право на наведене мере за запошљавање само у случају када је послодавац дужан да донесе програм решавања вишка запослених, а ако послодавац није дужан да донесе тај програм, у том случају нема обавезу да поступа према одредби чл. 155. ст. 1. тач. 5. Закона о раду. Обзиром да је тужени донео одлуку да у 2007. години престаје потреба за радом 10% од укупно 230 запослених на неодређено време, дакле ван оквира од 30, односно 90 дана, већ у периоду од преко 90 дана, то тужени није био дужан да донесе програм решавања вишка запослених и да након престанка потребе за радом тужиоца предузме мере за његовог запошљавање премештајем на друге послове.

(Пресуда Општинског суда у Г. Милановцу, ПП. бр. 154/09 од 30.10.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж.1 бр. 123/10 од 29.06.2010. године)

*Сентенцу приредила: Оливера Павловић,
судијски помоћник Апелационог суда у Крагујевцу*

ПРАВА ИЗ РАДНОГ ОДНОСА КОЈИХ СЕ ЗАПОСЛЕНИ НЕ МОЖЕ ОДРЕЂИ

Чл. 60. ст. 4. Устава РС и чл. 104. Закона о раду)

Не може се сматрати да је запослени, давањем изјаве о одрицању од права да судским путем тражи исплату неисплаћених минималних зарада, извршио отпуст дуга према послодавцу, јер би то представљало одрицање од неотуђивог, Уставом загарантованог права на правичну накнаду за рад.

Из образложења:

Предмет тужбеног захтева је поништај споразума и исплата минималне зараде. Такав тужбени захтев је усвојен од стране првостепеног суда, поништена је тачка 5. Споразума и обавезан тужени на исплату неисплаћених минималних зарада.

Према утврђеном чињеничном стању првостепеног суда тужиоцу је код туженог престао радни однос по споразуму о технолошком вишку и тужилац је са туженим закључио Споразум о регулисању међусобних права и обавеза, а одредбама чл. 5. наведеног Споразума, тужилац се одрекао права да судским путем тражи исплату неисплаћених минималних зарада које му припадају до дана потписивања Споразума.

Међутим, по оцени Апелационог суда, првостепени суд је правилно применио материјално право када је утврдио да су одредбе чл. 5. наведеног Споразума противне принудним прописима и то одредбама чл. 60. ст. 4. Устава РС и чл. 104. Закона о раду. Наиме, послодавац не може од запосленог да тражи да се одрекне зараде, с обзиром да се сагласно члану 60. ст. 4. Устава РС, ради о правима по основу рада којих се нико не може одрећи, односно о неотуђивим правима запосленог које су загарантоване уставом и законом, те да су самим тим такве одредбе ништаве и да не производе правно дејство.

(Пресуда Основног суда у Крагујевцу, ЗП. бр. 489/10 од 04.06.2010. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ.1 бр. 2892/10 од 19.08.2010. године)

*Сентенцу приредила: Милена Андријевић,
судијски помоћник Апелационог суда у Крагујевцу.*

НАКНАДА ТРОШКОВА ПРЕВОЗА

Чл. 118. ст. 1. тач. 1. Закона о раду

Послодавац је дужан да запосленом надокнади трошкове превоза ради одласка на рад и повратка са рада, иако запослени није поднео захтев за исплату трошкова превоза.

Из образложења:

Првостепени суд је правилно и потпуно применио чињенично стање. Од стране првостепеног суда утврђено је да тужилац живи у Крагујевцу, да на радно место путује у Кнић, и да му у периоду од 13.04.2004. године до 13.04.2007. године, нису плаћени трошкови превоза. Утврђено је такође, да када ради у другој и трећој смени, није у могућности да користи превоз, па је у наведеном периоду користио сопствено возило. Поред тога, користио је и превоз аутобусом, који је редовно плаћао, а карте није чувао, па из тих разлога исте није ни достављао послодавцу.

Код напред утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је правилно применио материјално право налазећи да стоји обавеза туженог да тужиоцу исплати у целини трошкове које је тужилац као нужне имао за долазак на рад, без обзира што није подносио захтев за накнаду трошкова, на основу одредби чл. 51. Закона о радним односима у државним органима, чл. 14. Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима, изабраним, односно постављеним лицима, чл. 3. Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника и чл. 41. ст. 1. Општег колективног уговора ("Службени гласник РС", бр. 31/2001), а наведени прописи не предвиђају обавезу запосленог, да за остваривање права на трошкове превоза, која му припадају по основу рада, мора да поднесе посебан захтев као и доказ да је исте заиста имао. Поред тога, чл. 118. ст. 1. тач. 1. Закона о раду, предвиђа да запослени има право на накнаду трошкова превоза у складу са општим актом и уговором о раду за долазак и одлазак са рада, у висини цене превозне карте у јавном саобраћају.

(Пресуда Општинског суда у Крагујевцу, 2П. бр. 420/07 од 22.10.2009. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ.1 бр. 2933/10 од 19.08.2010. године)

*Сентенцу приредила: Драгана Хаџић,
судијски помоћник Апелационог суда у Крагујевцу*

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34(497. 11)

БИЛТЕН судске праксе / Апелациони суд
у Крагујевцу; главни и одговорни уредник Весна
Петровић. - Год. 1, бр. 1 (2010)- . - Београд
(Булевар војводе Мишића) : Intermex, 2010-
(Београд: "Радунић"). - 21 cm

Тромесечно. - Је наставак: Билтен судске праксе
(Окружни суд у Крагујевцу) = ISSN 1821-2174
годишње.
ISSN 2217-2718 = Билтен судске праксе -
(Апелациони суд у Крагујевцу)
COBISS.SR-ID 176028940